

Zasavski

Udaja okrajni odbor Socialistične zveze delovnih ljudi v Trbovljah — Ure-
nje in odgovarjanje uredniški odbor — Odgovorni urednik: Stane Suštar —
Tiska Mariborska tiskarna v Mariboru — Naslov uredništva in uprave
„Zasavski tednik“ Trbovlje 1. Trg revolucije št. 28 (telefon 91) — Račur
pri podružnici Narodne banke v Trbovljah 614-7146 — List izhaja vsake
sobote — Letna naročnina 400 din, polletna 200 din, četrtletna 100 din
mesecna 40 din — Posamezne številke 10 din — Rokopisi morajo biti
v uredništvu najkasneje šest torkov dopoldne in jih ne vračame

TEDNIK

Štev. 48-49

Trbovlje, dne 28. novembra 1956

Leto IX.

Program prireditev ob otvoritvi Delavskega doma

Četrtek, 29. novembra, ob 19.30: Ivan Cankar: »HLAPCI« — drama v 5. dejanjih, otvoritvena predstava, izvede »Svoboda-Center«.

Petek, 30. novembra, ob 19.30: Anton Foerster: »GO-RENJSKI SLAVCEK« — opera v 3. dejanjih, izvede »Svoboda-Center«.

Sobota, 1. decembra, ob 19.30: Koncert simfoničnega orkestra, s sodelovanjem štirih solistov.

Nedelja, 2. decembra, ob 19.30: Miško Kranjec: »POT DO ZLOCINA« — drama v 3. dejanjih, izvede »Svoboda II«.

Ponedeljek, 3. decembra, ob 19.30: Koncert pevskih zborov: »Svoboda-Center« (Zarja in Slavček), »Svoboda I« in »Svoboda-Zasavje«.

Torek, 4. decembra, ob 19.30: L. Fodar: »MATURA« — komedija v 3. dejanjih, izvede »Svoboda-Zasavje«.

Sreda, 5. decembra, ob 19.30: Koncert Delavske godbe »Svoboda-Center«.

Četrtek, 6. decembra, ob 19.30: Prosvetni večer, izvede »Svoboda II« s sodelovanjem vseh sekcij.

Petek, 7. decembra, ob 19.30: Koncert mladih (nastopijo: mladinski zbor »Svoboda-Center«, najboljši gojenci Glasbene šole in mladinski orkester).

Sobota, 8. decembra, ob 19.30: Družabni večer v glavni veži Doma, sodeluje orkester.

Bolj kot kdajkoli prihaja danes do izraza enotnost množic nove Jugoslavije. Ravno sedaj, ko bomo proslavljali Dan republike — 29. november, dan obletnice ustanovitve nove Jugoslavije. Vsako leto 29. novembra proslavljamo ta dogodek ob spominu na zasedanje AVNOJ v Jajcu, ki je na ta dan leta 1943, uzakonil s svojimi sklepi velike pridobitve narodnoosvobodilne borbe jugoslovanskih narodov v boju proti fašizmu in nakazal nadaljnji razvoj in rast ljudske oblasti v okviru Federativne ljudske republike Jugoslavije.

Tudi letos praznujemo ta dan z velikim ponosom na dosežene zmage, ki smo jih dosegli v povojni graditvi našega gospodarstva in organiziranju našega družbenega življenja.

Nov svet, novo življenje utripa v srcih naših delovnih ljudi, ki se zbirajo svobodno in sami razpravljajo in odločajo o važnih življenjskih vprašanjih. Pa naj si bo to delavec v delavskem svetu, v upravnem odboru podjetja, ali pa voljeni član v odborih ljudske oblasti, v svetih, komisijah, v organih družbenega upravljanja — povsod na vseh koncih in krajih najdeš naše delovne ljudi, ki razpravljajo in odločajo o naših skupnih koristih. Zbrani so naši predstavniki v dvoranih, zbrani so ljudski zastopniki, ki predstavljajo naše delovne ljudi. Kmet, delavec, delovni inteligent sedijo skupaj, saj so prevzeli skupno skrb za vsa naša podjetja in ustanove, za vse naše skupne interese. Z eno besedo — ljudstvo je vzelo krmilo go-

spodarjenja in upravljanja v svoje roke.

Razmislimo o vsem tem, pogledimo se v vse to in vprašajmo se, od kod so prišle tako globoko segajoče pobude za tako temeljito spremembo družbe in njenih medsebojnih odnosov. Vsakdo ve in mora priznati, da je bila začetnik vse te revolucionarne preobrazbe naša Komunistična partija, ki je delovnim množicam prikazala perspektivo našega razvoja tako prepričevalno, da se ljudje med okupacijo naših krajev niso vprašali, kako in kaj; šli so v borbo za nove življenjske ideale, niso se bali za svoje življenje ne v borbi s krutim sovražnikom in ne po osvoboditvi pri gradnji nove socialistične družbe. Partija je bila tista, ki je na osvobojenem ozemlju tik za fronto ustanavljala prve ljudske odbore in z njimi postavljala temelje za bodočo ljudsko oblast. Prvi začetki, prve korenine razvoja ljudske oblasti, ki jim je bil postavljen temelj na 11. zasedanju AVNOJ dne 29. novembra 1943. leta v Jajcu.

Takrat so bili ustvarjeni temelji novi ljudski državi, dana osnova novi ljudski oblasti, toda borba še ni bila končana. Sovražnik je še

besnel po naših krajih in s krvoločnimi dejanji hladil svoj onemogli srd nad ljudskimi množicami in nedolžnimi ljudmi — toda prišla je svoboda, ki so nam jo priborili naši najboljši s svojim življenjem.

V silnem, ponosnem zaletu smo leta 1945 pričeli graditi novo, svobodno domovi-

no. Volitve v ustavodajno skupščino 11. novembra leta 1945 so ljudje širom po naši državi izvedli z velikim navdušenjem. Ko se je 29. novembra 1945 sešla prva na zasedanje nova ustavodajna skupščina, je bil njen prvi sklep razglasitev Jugoslavije za federativno ljudsko republiko.

S tem sklepom so dobili največje zadoščenje vsi tisti naši ljudje, ki so trpeli krivice pod nekdanjo zatiralno monarhijo, so dobili priznanje vsi tisti, ki so se borili in trpeli med okupacijo — dobili so priznanje in zadoščenje vsi pošteno delovni ljudje.

Za nami je 11 let izgradnje opustošene domovine. Velikanski so bili napori naših delovnih ljudi, toda uspeli so. Pretrpeli in prešli smo vse težave in prešli razne faze v gospodarjenju in v upravljanju. Danes vemo, da drugačne poti ni moglo biti, saj so nas v to primorale vsakokratne razmere. Sedaj pa bomo lahko videli vsak naš državljan, da naše stvari urejamo socialistično in demokratično na vseh področjih, bodisi v ljudski oblasti, bodisi v našem gospodarstvu in drugod.

Trinajst let je preteklo, odkar so bili ustvarjeni temelji socialistične republike Jugoslavije. Glavne ovire smo odstranili, čeprav še ne vseh. Vendar pa bodo potrebni še veliki napori, da bomo uskladili enakomeren razvoj med industrijo in kmetijstvom, da dvignemo blaginjo delovnih ljudi na višino, ki jo po svojem prizadevanju zasluži. Vse to na bomo dosegli v želeni meri tedaj, če nas bo, kot do sedaj, prevečala zavest, da delamo in gradimo za veliko stvar, zavest, da je nova Jugoslavija simbol borbe za socializem, simbol borbe za mir, simbol svobode, neodvisnosti in enakopravnosti med narodi in ljudmi na svetu.

Naj živi enotnost množic nove Jugoslavije — naj živi bratstvo in enotnost narodov vsega sveta! Uredništvo

čudovit slap Plive ob zgodovinskem mestu Jajcu

Povečanje fizičnega obsega proizvodnje v prihodnjem letu

PREDSEDNIK OKRAJNEGA LJUDSKEGA ODBORA V TRBOVLJAH O DRUŽBENEM PLANU ZA LETO 1957

Človek mora imeti srečo, če hoče priti do predsednika okrajnega ljudskega odbora, tovariša Gosaka. Ko vprašuje po njem, ti vpludno odgovorijo, da ima razgovor z načelniki. V pričakovanju, da ga bo ujel, ko bo končano posvetovanje s predsedniki občin, se postavi na prežo, toda že čez čas ugotoviš, da je bilo vse zaman. Tovarišica na tajništvo ti pove, da je odpotoval, ali pa da ima spet kako posvetovanje, ki se bo vlekle v nedogled. Ko naposled zveš, da je v svoji pisarni, olajša no vzdihneš in se odpravíš k njemu. Toda tudi to pot nisi imel sreče: pred vrati njegove pisarne že nestrpno čaka nekaj strank z različnimi željami. Kličeš ga po telefonu in ga prosiš, da bi se sešla zvečer. On rade volje ustreže tvoji prošnji, toda ko pride napovedana ura, ga je že spet nekdo »ujel«, da bi ga seznanil s svojimi problemi. Tako ti ne preostane nič drugega, kakor da drugo jutro začneš znova. Namesto, da bi se zaradi tega jezil, se ukvarjaš z mislijo, da si lahko srečen, ker nisi v njegovi koži... Naposled pa ga le ujameš in tovariš predsednik ti je takoj na voljo.

Kako je z izpolnjevanjem letošnjega družbenega plana?

Mislim, da bodo rudniki dosegli plan, ki ga je v začetku leta izdelal okrajni zavod za planiranje. Odgovorni okrajni činitelji so večkrat razpravljali o nedeljskem delu v rudnikih. V razpravi o tem vprašanju so se postavili na stališče, da je treba doseči povečanje proizvodnje premoga s pravilnim

nagrajevanjem rudarjev. Samo nedeljsko delo, ne more rešiti problema. Če pa že uvažamo nedeljsko delo, morajo biti rudarji za to delo pravilno stimulirani. Menim, da je to zadovoljivo rešeno z odločbo Zveznega izvršnega sveta o spremembah in dopolnitvah odločbe o dodeljevanju premij za premog, nakopan v prvih dneh. S to odločbo so odobrene premogovnikom premije za vsako tono premoga, ki se nakopiči od 1. novembra do 31. decembra letošnjega leta. No kljub temu pa se mi zdi, da bo treba še naprej misliti na to, kako bi povečali proizvodnjo premoga s pravilnim nagrajevanjem v rednem delovnem času.

Tudi ostala industrijska podjetja bodo v glavnem dosegla plan. Izjema velja za trboveljsko Cementarno in morda še za kakšno drugo manjše podjetje, ki iz objektivnih vzrokov ne bo doseglo plana; tako je n. pr. v Cementarni zaradi izrabljenosti izpade iz proizvodnje eden izmed treh cementnih mlinov, zaradi česar se je zmanjšala proizvodnja. To je bilo prvič po enajstih letih, da je morala ta tovarna ustaviti del obrata za skoraj poln mesec.

V zvezi s kmetijsko proizvodnjo pa bi rad poudaril velik pomen zadrugnih poslovnih in proizvodnih zvez. Slednje bodo lahko učinkovito vplivale na povečanje kmetijske proizvodnje in seveda tudi na povečanje tržnosti kmetijskih pridelkov. Že letos je bil v odkupu

kmetijskih pridelkov preko kmetijskih zadrug dosežen znaten napredek. Rečem lahko, da je letošnje leto glede odkupa kmetijskih pridelkov najboljše izmed vseh povojnih let. V prihodnje pa bodo gotovo doseženi še večji uspehi.

Ali so že v teku priprave za izdelavo družbenega plana za leto 1957?

Priprave za izdelavo družbenega plana za prihodnje leto so v polnem teku. Sprejete okrajnega plana pa je odvisno tudi od tega, kdaj bosta sprejeta zvezni in republiški družbeni

sednika Zveznega izvršnega sveta, tov. Vukmanovića se bodo povečale tudi plače delavcev.

Ker niso še znani instrumenti zveznega in republiškega družbenega plana, ne morem reči nič določenega o višini investicij v prihodnjem letu. Pričakuje se, da investicije v letu 1957 ne bodo večje od letošnjih. Izjema bodo morda investicije v kmetijstvu.

V zahtevah po investicijah je vse preveč nestrpnosti. Treba je namreč pomisliti, da oboje — težnja po višjem življenjskem standardu in po večjih investicijah — ne gre skupaj. Med tema dvema željama bo treba najti srednjo pot, kajti nemožno je, da bi popolnoma prenehali z investicijsko izgradnjo. Za izgradnjo socializma je namreč značilna razširjena reprodukcija, le-te pa ni brez investicij. Pri bodočih investicijah pa bo treba še bolj paziti na to, da bodo v vsakem primeru gospodarsko upravičene in da se bodo, kar najhitreje odrazi, v večji proizvodnji. Obojega pa doslej pri marsikaterih investicijah ni bilo.

Prihodnje leto se bo nekoliko povečal fizični obseg proizvodnje. Zdi se mi, da je še mnogo možnosti za povečanje proizvodnje. V okraju je še vedno samo 43,3 % delovnih mest, kjer normirajo delo. Prav to pa ustvarja še velike možnosti za povečanje produktivnosti in s tem tudi proizvodnje.

Opozoriti moram tudi na problem zastarelosti in izrabljenosti strojnih in drugih naprav v nekaterih podjetjih, kakor so to n. pr. Steklarna in Tovarna kemičnih izdelkov v Hrastniku, Cementarna v Trbovljah itd. Vsa ta podjetja so vseskozi po vojni dajala od sebe vse, kar je od njih zahtevala družba. Sedaj jim bo treba omogočiti obnovo in rekonstrukcijo zastarelih in izrabljenih postrojev, ker se bodo bogato obrestovala. To namreč zagotavljajo delovni kolektivi in dobri kadri v teh podjetjih.

F. Setinec

Transformator na Malkovcu. Naš dopisnik je zvedel, da so vaščani pri gradnji pridno pomagali

ODGOVORNE NALOGE GOSPODARSKE POSLOVNE ZVEZE

Krepiti je treba zadrugne fonde

Gospodarska poslovna zveza Videm-Krško je že imela prvo sejo upravnega odbora, kjer so razpravljali o dosedanjih pripravah za ustanovitev in o poslovanju zveze.

V prvi vrsti je treba poskrbeti za dober vodilni kader, da bo gospodarska poslovna zveza lahko opravičila svoj obstoj. Podjetja, ki se bodo pridružila tej zvezi, bodo v okviru nje pričela z rednim poslovanjem šele 1. januarja 1957.

Zadrugna podjetja, ki bodo pristopila k GPZ, bodo začela takoj sklepiti pogodbe s kmetijskimi zadrugami. S temi pogodbami morajo predvsem določiti način odkupovanja in plačevanja blaga, ki ga zadruga prodajajo prek omenjenih podjetij.

Osnovno delo gospodarske poslovne zveze je, da organizacijsko in ekonomsko krepí kmetijske zadruga, obenem pa organizira prevzem, odpravo in predelavo tistih kmetijskih pri-

delkov, katerih kmetijske zadruga zaradi posebnosti predelave in odprave ne morejo same opraviti. To bi bila odkup in šolanje vina, nadalje odkup in predelava mleka, perutnine, sadja itd. Ugotavljajo, da odkup letos ne poteka zadovoljivo. Pomanjkljivosti se kažejo predvsem v nesposobnem kadru, pomanjkanju skladišč, embalaže in v nepotrebnem navijanju cen.

Ce izvajamo nekatere osnovne kmetijske pridelke, ki zahtevajo posebnost v koncentraciji blaga, kompletiranju, predelavi in odpravi (jajca, perutnina, gozdni sadeži, šolanje vina itd.), so kmetijske zadruga v gospodarskih središčih sposobne samostojno odkupovati in odpravljati kmetijske pridelke. Prav gotovo pa bodo uspešneje lahko opravljale to nalogo, ko bo pri gospodarski poslovni zvezi delovala konjunktorna služba. Manjše zadruga, ki so oddaljene od centrov in dobrih komunikacij, pa čutijo dosti večjo po-

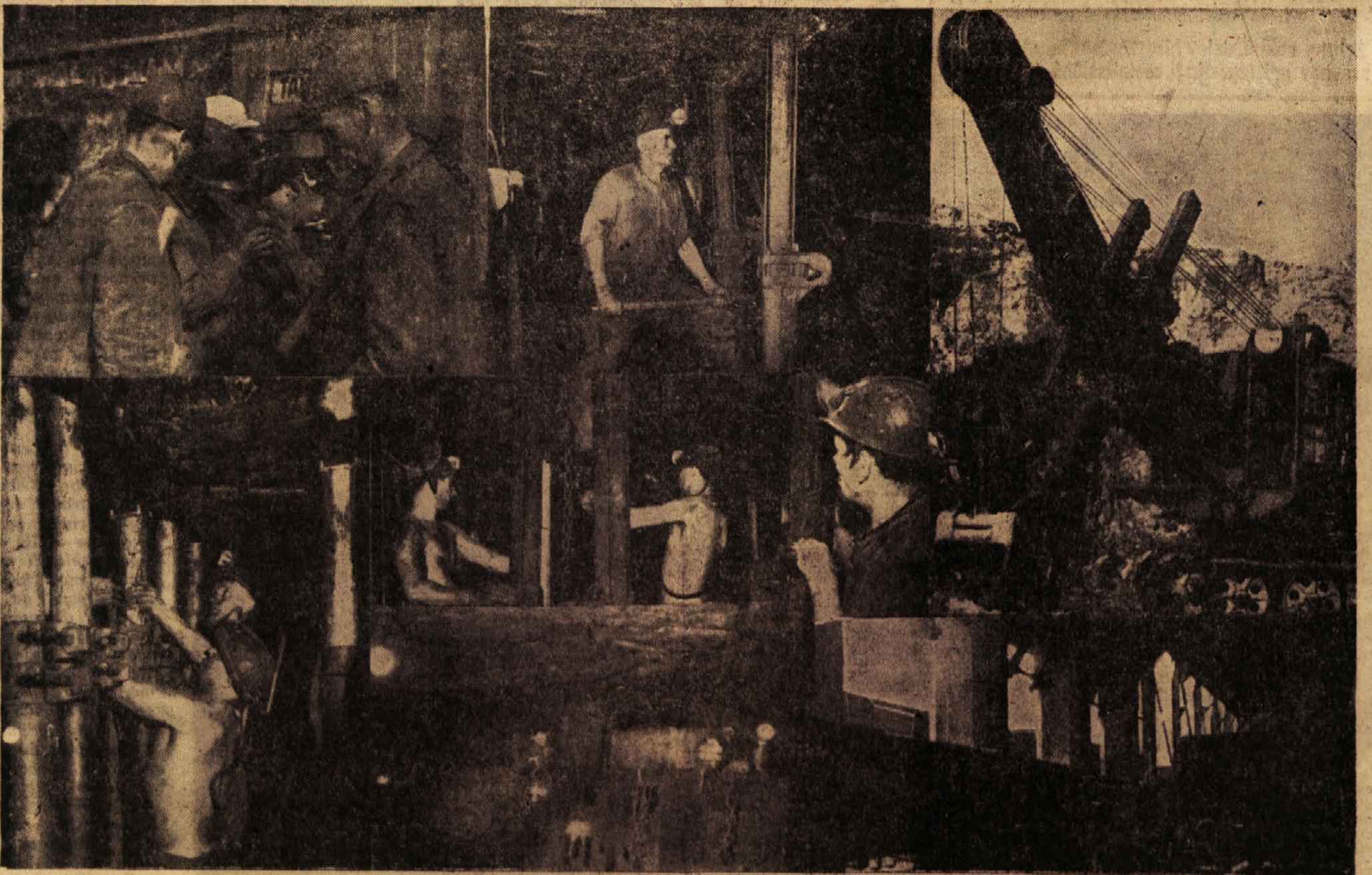
trebo po sodelovanju z GPZ. Zaradi specifičnosti področja gospodarske poslovne zveze Videm-Krško, ki je v tem pogledu edinstveno v Sloveniji, bo odvisno, koliko se bo ta poslovna zveza normalno in uspešno razvijala.

Do 1. novembra letos je bilo na področju našega okraja odkupljeno 2100 ton raznih kmetijskih pridelkov, in to za okrog 260 milijonov dinarjev ali 140 odstotkov letnega plana. To se pravi, da je količinsko kakor tudi finančno plan proti letu 1955 presežen; in to pri jajcih za 1.500.000 kosov, pri živini za 200 ton, pri poljih za 80 ton, medtem ko odkup gob, borovnic, orehov ter sadja zaradi slabe letine ne bo v celoti dosežen. Odkup vina poteka normalno.

Kot že omenjeno, bodo podjetja gospodarske poslovne zveze takoj začela s sklepanjem pogodb s kmetijskimi zadrugami. (Nadaljevanje na 8. strani)

Rudnik rjavega premoga Trbovlje-Hrastnik, Trbovlje

DELOVNI KOLEKTIV RUDNIKA RJAVEGA PREMOMA TRBOVLJE-HRASTNIK ČESTITA VSEM DELOVNIM KOLEKTIVOM ZA PRAZNIK „DAN REPUBLIKE“ Z ŽELJO, DA BI TUDI V BODOČE ZASTAVILI VSE SVOJE SILE ZA ČIMPREJŠNJO IZGRADNJO SOCIALIZMA V NAŠI SVOBODNI DOMOVINI.

ODPRTO JE DRUGO DOH VARNIK DELOVNIH LJUDI

ZGRAJENO JE POSLOPJE, KI BO SLUŽILO KULTURNEMU DVIGU TRBOVELJSKIH DELOVNIH LJUDI — IZPOLNJENA JE DAVNA ZAMISEL TRBOVELJSKIH REVOLUCIONARJEV

Prvi je začel z delom prvoborec — direktor trboveljskega rudnika, tov. Lojze Ribič

Prišel je dan, na katerega so čakali vsi, ki jim je pri srcu razvoj in razcvet delavske kulture in omike. Mogočni novi Delavski dom v Trbovljah, naslednik nekdanjega Delavskega doma in Rudarskega doma odpira svoja vrata delavski kulturi. Tovariš Miha Marinko je pred kratkim dejal: »Če hočemo pravilno oceniti pomen tega Doma in spoznati revolucionarne sile, ki so nenehno delovale in omogočile izvršiti davno zasnovano trboveljskih komunistov — revolucionarjev, moramo vedno znova občudovati pogum predvojnih aktivnih borcev pri rušenju kapitalističnega družbenega reda, njihove neštete borbe, ki so se nadaljevale v narodno-osvobodilni vojni, v borbi, ki je omogočila delavcu — proizva-

polnitev stare naloge, zadane si v nekdanjem Rudarskem domu v Trbovljah? preskrbeti dostojne prostore za kulturno vzgojo naših delovnih ljudi. Vsa leta po osvoboditvi sta bila želja in sanje vseh naprednih Trboveljčanov, zagotoviti našim kulturnim ustanovam dostojno učilnico pri današnji socialistični preobrazbi in osvajanju kulturnih dobrin. Prva povojna leta ni bilo mogoče misliti na graditev novega kulturnega hrama. Vsi delovni kolektivi so tedaj pomagali pri obnovi porušene domovine in življenjsko najvažnejših gradnjah. Ko pa se je položaj že znatno izboljšal in so mislili na graditev potrebnega kulturnega hrama, je nadaljnje delo na tem področju zavri krivični napad Informbiroja, ki je grozil popolnoma ohromiti naše gospodarstvo. Gradnja kulturnega doma v Trbovljah se je morala spet odložiti. Jeseni leta 1952, po velikem kongresu »Svoboda« v Trbovljah, so ponovno začeli s pripravi za uresničitev velike zamisli. In res: spomladi leta 1953 se je pričelo delo na gradnji kulturnega hrama — sedanjega velikega Delavskega doma.

S tem je stara ideja tovariša Mihe Marinka — zgraditi v Trbovljah nov Delavski dom — postala stvarnost in hkrati velika moralna obveznost vseh tistih, ki so predani velikim ciljem naše socialistične skupnosti. Zgraditev novega Delavskega doma je rezultat pred vojno započete ljudske revolucije in v njej prekaljenega delavskega razreda, ki ve ceniti potrebo vsestranskega, širokega kulturno-prosvetnega dela v velikem revirskem kraju.

še vrsto drugih objektov, ki delajo našo državo gospodarsko neodvisno. Uspehe naše socialistične graditve hodijo opredelovat prijatelji iz vseh dežel. K vsem pridobitvam pridružujemo danes tudi Delavski dom v Trboveljski dolini, s katerim dokazujemo, da tudi v delavskih centrih ustvarjamo vse pogoje za kulturno dviganje in izboljšanje naših delovnih ljudi.

Novi Delavski dom, ki stoji danes v Trbovljah in v katerem se bo začelo kulturno delo in izboljšanje našega delovnega človeka, pa ni samo sad prizadevanja komunistov in organizatorjev, ampak tudi plod dela njegovih prijateljev in vseh ostalih, ki so pomagali in sodelovali na ta ali oni način, da stoji v kraju danes ta mogočna stavba.

Vse obrekovanje in opravljanje ter vsi očitki, da v Trbovljah ta kulturni hram ni potreben, so danes ovrženi že samo s tem, da bodo pri otvoritvi novega Delavskega doma sodelovale samo domače kulturne družine.

Trboveljčani in prebivalci v okolici — izkoristite vse možnosti, ki vam jih bo nudil naš novi Delavski dom za skupno izboljšanje in za skupno sodelovanje vseh naših »Svobod« in prosvetnih društev. Cuvajmo to ponosno zgradbo, ki smo jo ustvarili v tovariškem sodelovanju. Pomnimo in ne pozabimo tudi na to, da je bilo ta

veliki, ponosni Dom mogoče zgraditi le v pogojih naše socialistične družbe.

Nekaj statističnih podatkov h gradnji Delavskega doma

Od meseca maja 1953 pa do avgusta 1956 je bilo potrebno za gradnjo Doma 960 delovnih dni. Povprečno število ljudi, zaposlenih pri tej gradnji je bilo: leta 1953 56, leta 1954 89, leta

1955 64 in leta 1956 61 ljudi. Vseh delavnikov je bilo opravljenih v letih 1953—1956: leta 1953 13.112, leta 1954 26.725, leta 1955 20.170, do konca avgusta 1956 pa 12.142. Skupno je bilo pri gradnji storjeno 72.149 dni. Pri graditvi Delavskega doma je

Kako se je začelo

Dograditev novega Delavskega doma v Trbovljah je tako velikega pomena, da je pač res vredno opisati kratek potek te gradnje in vseh momentov, ki so vplivali nanjo.

je bila celo gradnja Doma v nevarnosti meseca septembra, ko so hoteli gradnjo prepovedati, ker se je delo pričelo brez gradbenega dovoljenja. Tudi to grenko kupo je gradbeni odbor izpil in delo se je nadaljevalo. Meseca decembra 1953, ko je bila plošča stavbe zabetonirana, je nastopil hud mraz. Januarja 1954 je delo skoro zamrlo; na gradbišču je delalo le 22 delavcev. Tudi v februarju je delo še počivalo zaradi hudega mraza.

1. marca 1954 se je začela že druga gradbena sezona. Delo je napredovalo. Dne 1. junija 1954, ko je občina Trbovlje praznovala 100-letnico obstoja in trboveljski rudnik 150-letnico svojega dela, istočasno pa je poteklo 30 let od zmage delavstva nad Orjuno, si je gradbišče tudi ogledal tovariš Miha Marinko v spremstvu tov. Lojzeta Ribiča in se o delu pohvalno izrazil. Člani gradbenega odbora, tovariši Martin Gosak, Milan Kožuh in ostali so imeli polne roke opravkov z organizacijo dela na gradbišču in s financiranjem.

Na Praznik rudarjev, dne 3. julija 1954, so obiskali gradbišče Delavskega doma tovariši Edvard Kardelj s svojo ženo in tovariš Miha Marinko.

Kljub težavam in oviram — krepko naprej!

Delo se je nadaljevalo in napredovalo. Zima se je bližala, a gradnja je tekla dalje, toda nasprotniki niso mirovali. Meseca marca 1955 se je pričela tretja gradbena sezona. Spet so začeli z delom sezonski gradbeni delavci s svojim znanim vodjem Zoltanom Zelko.

Delo je napredovalo. Gradbišče so si med delom večkrat ogledale razne organizacije, sindikalne in druge delegacije iz drugih republik in držav. Gradnjo so vedno pohvalili in ponovno poudarjali, da ostali v svojih rudarskih središčih ne prejemajo podobnih domov.

V jeseni 1955 so v novem Domu že pričeli z notranjimi deli, to je s fino obdelavo. V decembru lanskega leta so začeli z

MIHA MARINKO, PREDSEDNIK LJUDSKE SKUPŠČINE LRS

Ob svečani otvoritvi novega Delavskega doma toplo čestitam pobudnikom, projektantom in graditeljem, družbenim organizacijam, vsem delovnim kolektivom v Trbovljah in drugod ter vsem, ki so z gnotnimi prispevki in z delom pomagali pri graditvi. Želja in zamisel po takem domu se je rodila takoj po prvi svetovni vojni — v revolucionarnih letih delavskega gibanja. Takratne napore je onemogočil zatiralski in izkoriščevalski režim stare Jugoslavije. Spomin na to začetno prizadevanje za zgraditev dostojnega Delavskega doma je bila le skromna hišica, ki je v burnih in težkih časih stare Jugoslavije nosila ime Rudarski dom. Ta hišica je bil kljub vsej svoji neznatnosti trn v peti brezobzirnim kapitalističnim izkoriščevalcem trboveljskega proletariata in zatirateljem režimu, ker je nudila skromno zatočišče zavestnim revolucionarnim silam takratnega delavskega gibanja.

Z osvoboditvijo in politično zmago socialistične revolucije je zgraditev dostojnega doma, ki bi ovekovečil revolucionarne tradicije in današnjo odločujočo vlogo proizvajalcev, postala še bolj pereča. Obenem pa naj bi dom postal kulturno središče vladajočega delavskega razreda.

Zaradi nujne obnove in industrializacije naše svobodne socialistične domovine se iz družbenih sredstev ni mogel postaviti dom — davna zamisel in vroča želja delavskega razreda. Zato je tembolj hvalevredna iniciativa ter poštenost domačih in solidarna pomoč zunanjih delovnih kolektivov, da so iz skromnih skladov za samostojno razpolaganje zbrali potrebna sredstva za dom. Vsi delovni ljudje trboveljske doline lahko trdijo, da so k tej impozantni zgradbi tudi osebno prispevali in se zanjo trudili. Zato bo novi kulturni hram še utrdil socialistično zavest delovnih Trboveljčanov. Vsak se bo v njem počutil kot doma, vsi bodo nanj upravičeno lahko ponosni. Ta Dom prosvete in kulture ne bo služil le vzgoji, kulturnemu udejstvovanju in uživanju sodobnih socialističnih pridobitev, marveč bo dostojen zgodovinski spomenik, ki bo prihodnjim rodovom pričal, kako smo v prvih letih gradili socializem.

Ponovno so zgrabili za delo

Ko se je tov. Lojze Ribič leta 1951 povrnil v Trbovlje na novo službeno mesto, se je položaj spremenil na boljše. Spet so se tovariši sešli. Stalci se je tudi iniciativni odbor, ki je začel pripravljati vse potrebno, da se prične z gradnjo novega Delavskega doma. Začela se je bitka ne samo Trbovlje, vsa Slovenija je prispevala sredstva za začetek gradnje Delavskega doma v revirju. V jeseni leta 1952 je sicer zanimanje za to gradnjo nekoliko popustilo, vendar so bile te težave kmalu premagane. Z deli so začeli v marcu 1953. Prvi delavci so bili pet upoko-jencev, ki so pričeli. Dne 10. marca 1953 je prišla v Trbovlje skupina sezonskih delavcev iz Prekmurja z delovodjem Zoltanom Zelko, ki so začeli delati. Po potrebnih pripravah in porušitvi nekaterih manjših objektov, ki so ovirali gradnjo, je na-počel slavnostni dan: pričetek gradbenih del.

V nedeljo, 19. aprila 1953, se je ob 11. uri dopoldne na biviših vrtovih med Rudarskim domom in starim Delavskim domom zbralo nad 500 ljudi, ki so prisostvovali začetnim delom. Delavska godba na pihala je zagrila državno himno, nato pa je spregovoril predsednik gradbenega odbora novega Delavskega doma, tov. Lojze Ribič. Svoj govor je končal z besedami: »Tu se bo koval nov rod, nov socialistični človek, ki bo obogatil socialistično družbo!«

Zatem je tov. Lojze Ribič zasedil v zemljo prvo lopato in jo odrgel na lepo okrašeni tovor-njak. Za njim so zasedili lopate še ostali gostje. Medtem je Delavska godba igrala »Internacio-nal«, nato pa je zapel še moški pevski zbor »Zarja«.

V času gradnje je bilo dosti težav. Nagajali je dež in mraz, pa tudi finančne težave so se porajale. A ne samo to — poja-vili so se tudi nasprotniki. Tako

Delavski dom si je ogledala tudi organizacijska sekretarka CK ZKS tov. Vida Tomšičeva

delom vsi ostali. Bilo je že več obrtnikov, ki so na stavbi opravljali svoja dela. Takrat so nekateri člani gradbenega odbora v svoji delavnosti popustili, toda gonilni sili tega odbora, tovariša Lojze Ribič in Milan Kožuh sta vztrajala na svojem mestu in delo skupno z ostalimi tovariši speljalo do konca.

Zadnja, četrta gradbena sezona se je razvijala v znamenju dokončne ureditve Doma. Sedaj se je začelo prava prava najvažnejše delo: notranja oprema Doma. Tudi to vprašanje se je uredilo.

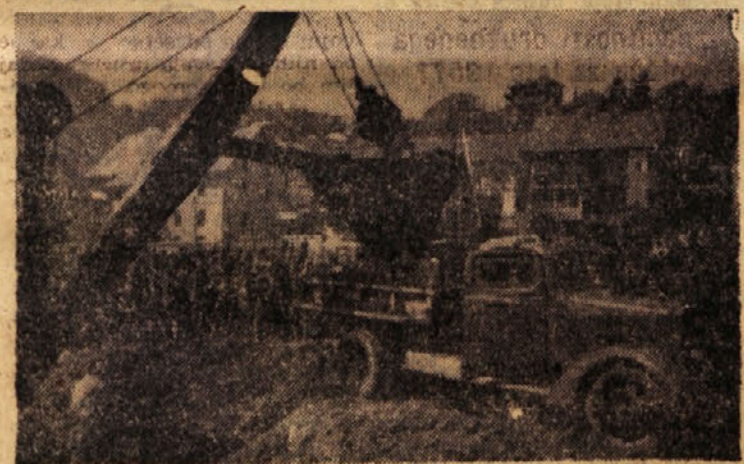
V letu 1956 so si Delavski dom gledali tudi tovarišica Lidija Sentjurčeva, tovarišica Vida Tomšičeva in tovariš Boris Krajgher in Sergej Krajgher.

Meseci avgust, september in oktober so omogočili, da se je v glavnem uredila tudi okolica novega Delavskega doma, k čemer je pripomoglo ugodno vreme, pa tudi številni prostovoljci iz trboveljskih delovnih kolektivov in ustanov.

Delavski dom v Trbovljah je sklenan in kljub tisočerm težavam dograjen. Vsi tisti, ki so sodelovali pri tej veliki gradnji, so uspeli postaviti v domačem kraju, v centru slovenske pre-mogovne industrije, dostojni kulturni hram, preteklim rodovom v čast in spomin, sedanjemu in prihodnjim pa v ponos in korist. Kulturna dejavnost v le-pem novem Delavskem domu v Trbovljah naj pogloblja izobraz-bo in srčno kulturo delovnih ljudi, vzgaja v svojih prostorih poslušalce in gledalce v dostoj-ne ljud. in jih oplaja z dosežki sode-

Zbral in uredil Stane Sustej

Slike: »Foto Trbovlje«

Prvi kamioni so začeli odvažati z gradbišča sije zemlje

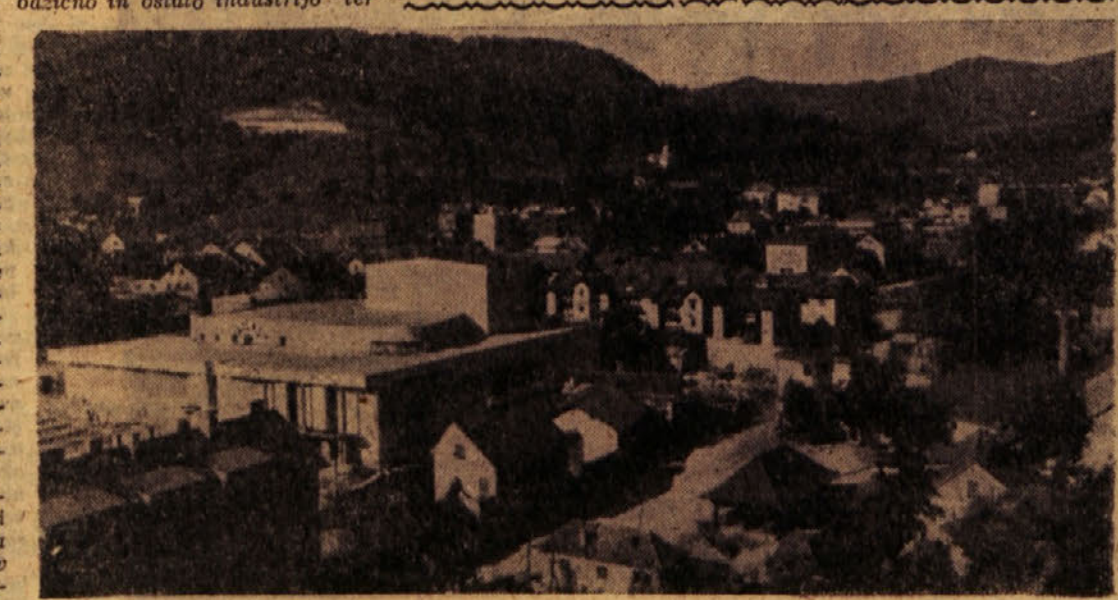
jalcu neposredno gospodarjenje s proizvodnimi sredstvi, s tem pa tudi odločanje, kako se bo kulturno dvigalo.

Ko se bodo 29. novembra v Trbovljah odprla vrata novega Delavskega doma, se moramo zavedati, da je bila zgraditev Doma prva naloga, druga pa bo doseči v njem tako življenje, ki bo vredno dela, misli in bojev revolucionarjev v starem Rudarskem domu. Priznamo: težka naloga stoji pred nami. Pogoj so danes neomejene, toda ali so med nami taki neustrašni učitelji in borci, kot je bil tovariš Miha Marinko in njegovi sodelavci? S trdim in vztrajnim delom bomo skušali opravičiti za-upanje najširših delovnih množic v trboveljski dolini.

Razmah in napredek Trbovelj po vojni

Od leta 1945, ko so si združeni jugoslovanski narodi priborili zmago in svobodo, je tudi v Trbovljah opaziti vsesplošen razvoj in napredek. Trboveljčani so s svojimi napor močno spremenili lice črnega revirja. Poglobila in razširila se ni samo socialistična miselnost delovnih ljudi, marveč se je olesnjal tudi kraj, ki se vsa povojna leta nenehno ureja, izpreminja in dopolnjuje z najrazličnejšimi gospodarskimi, stanovanjskimi in drugimi gradnjami. Grade se novi stanovanjski bloki, odpirajo se nove delavnice in pod-jetja, obnavljajo in modernizirajo se zastarela sredstva za proiz-vodnjo gradnje in ostale gra-dnje — skratka: delavci — proiz-vajalci si polagoma, toda neza-držno zboljšujejo pogoje za do-sego višje življenjske ravni.

Vzporedno z raznimi gospo-darskimi in drugimi gradnjami pa v Trbovljah niso pozabili na osnovno in bistveno, kar je v pomoč za utrjevanje in dopolnjevanje nekaterih važnih revo-lucionarnih pridobitev — na iz-

Takole pa je naš fotoreporter ujel nov Delavski dom in z njim vred Trbovlje

Ne dam in družina

O DELU CENTRA ZA POSPEŠEVANJE GOSPODINJSTVA V TRBOVLJAH

Razbremenimo zaposlene žene

Odločila sem se, da si ogledam prostore Centra za pospeševanje gospodinjstva, o katerem se prav zadnje čase v Trbovljah mnogo razpravlja. Prostorno jedilnico, kjer je osem ali deset miz, pogrnjenih s čistimi prti, in dva šivalna stroja ter kuhinjo ima center v najemu. Takoj mi je šinila v glavo misel, da so v teh prostorih razni tečaji.

Pri nekem šivalnem stroju je sedela mlada tovarišica, ki je krpala oprano perilo. Ker upravnice še ni bilo, morala pa sem počakati prav njo, da bi mi o centru kaj več povedala, sem se z njo zapletla v pogovor. Povedala mi je, da je zaposlena v pralnici, ki so jo pred nedavnim odprli. Podjetje »Elektrostandard« Trbovlje je dalo za sedaj v propagandne namene dva pralna stroja. Perilo jemljejo torej v pranje, nato ga, če je potrebno, tudi zašijejo in zlikajo. Enkrat tedensko pridejo lahko s perilom tudi gospodinje, ki si svoje perilo same operejo. Plačajo pa samo porabo električnega toka in obrabo stroja. Gospodinjam se vsekakor to izplača, ker ne porabijo tu za pranje toliko časa kot doma. Delo gre znatno hitreje od rok, brez kakršnega koli truda in domov odnesejo že suho perilo.

Kmalu je prišla upravnica tov. Štefka Matkova, ki je povedala tudi o ostalem delu in o perspektivah centra.

Od ustanovitve, to je od septembra doslej, so imeli v pro-

storih centra in na njegovo pobudo že več seminarjev za vkuhanje in vlaganje zelenjave. Sedaj imajo večerni kuharski in krojni oziroma šivalni tečaj, katerega obiskujejo v glavnem gospodinje. Imeli bodo pa tudi tečaj za pletenje. Ob koncu vseh tečajev bodo priredili razstavo.

Skušali bodo v prostorih, ki jih imajo, kuhati opoldanski obrok hrane — enolončnico, v glavnem za družine, kjer so žene zaposlene, da se jim na ta način vsaj delno olajša vsakodnevno opravilo. V podjetju »Meso« bodo dobili dnevno razno drobovino, tako da ne bo hrana preveč enolična.

Upajo, da bodo dobili še eno soboto, kjer bi imeli vzgojno posvetovalnico. Ta posvetovalnica

ukrojila, sešila pa bi ga potem žena doma. Precej je namreč žena, ki znajo obleko sešiti, nikakor pa niso kos krojenju. S tem bi jim bil prihranjen marsikateri dinar, ki ga mora sedaj izdati za šivilje.

Tudi strošek za pobiranje zank bodo kupili. Sploh v zimskih mesecih bi bilo v Trbovljah s pobiranjem zank precej dela, ker morajo sedaj nositi nogavice v popravilo v Ljubljano ali Celje. Uredili bi radi še krpalnico in čistilnico. Usluge so danes namreč precej drage, razen tega pa vsega v Trbovljah ni in morajo v čistilnico nositi drugam, krpati morajo tudi doma, pri čemer izgubijo žene precej časa, predvsem če nimajo doma šivalnega stroja.

»Najhujše pa je,« je nadalje-

Delo pri pralnem stroju ne zahteva toliko truda...

Nikar ne zavržimo starih bombaževastih rokavic

Stara bombaževinasta obleka nam je že obledela, tako da je ne moremo več nositi. Dostikrat ne vemo, kam s staro kramo. Če imamo majhne otroke, nam bodo tudi take stare obleke prav prišle. Prav lepo, okusno lahko skrojimo pižame, katere še okrasimo z drugim blagom, in ne bo nam treba kupovati novega. Punčka, ali pa deček se bo v taki prenovljeni pižami prav tako dobro počutil kot v novi. Če imamo premalo blaga, lahko vlijemo rokave, manšete ali ovratnik iz drugačnega, seveda enakomočnega blaga.

Praktičen predpasnik

Nepogrešljiv kos ženske garderobe je predpasnik, ki naj bo krojen tako, da pokrije večji del obleke. To predvsem zato, ker predpasnik, ki je iz pralnega blaga, lahko večkrat peremo, obleke pa ne.

Za predpasnik, ki nam ga kaže skica, potrebujemo le meter pralnega blaga, skrojimo si ga pa lahko same. Poleti bomo tak predpasnik lahko nosile preko tanka bluze, brez krila, pozimi pa ga nataknemo preko obleke.

Pri krpanju starega perila

pa bi ne bila le vzgojna, marveč bi žene lahko tu dobile tudi razne zdravniške nasvete, obenem pa bi v tej posvetovalnici bili na razpolago razni kroji. Stranka bi prinesla s seboj blago, kjer bi ga s pomočjo šivilje

vala tov. Matkova, »da smo na tesnem z denarjem. Občinski ljudski odbor našega centra ni vnesel v proračun, zato imamo na razpolago le 140.000 dinarjev, kar je za take načrte, kot jih imamo, zdaleč premalo.«

Pozimi bodo v centru demonstracije z najrazličnejšimi stroji — gospodinjskimi pripomočki — nadalje predavanja o pravilni prehrani, o negi dojenčka, zdravstvena predavanja itd.

»Čez leto dni, ko bomo imeli pri našem delu nekaj več izkušenj, vam bom lahko kaj več povedala,« je zaključila tovarišica upravnica.

V dobrih dveh mesecih, kar obstaja center, so mnogo napravili. Sedaj so pač v največjem tempu, preko zime pa jih čaka še ogromno dela.

Zelimo, da bi še v naprej delali z uspehom kot doslej. Načrte imajo velike, denar bodo tudi dobili, saj bo občinski ljudski odbor le moral uvideti potrebe centra, in to, da so uslužnostna podjetja v Trbovljah nujno potrebna.

Albina

Za jesen — črtaste tkanine

Tudi letos se uveljavlja črtasto blago, v širokih in ozkih progah ter v vseh barvah. Črtaste tkanine se lepo nosijo, lahko pa jih tudi peremo. Obleko iz takega blaga ukrojimo tako, da bodo tekline proge po dolgem (za obilnejše), ali počez (za visoke postave). Nikako pa ne delajmo preveč žepov, ali kakršnih koli drugih kombinacij.

Večja pozornost, da je enostavno krojena obleka vedno bolj elegantna kot pa obleka, ki je na vse mogoče načine nabrana in okrašena.

Na manšeta in ovratnikih sicer lahko tečejo črte postrani, ali navpično, seveda, če tkanina nima preširokih črt.

Letošnja linija

PLAČI imajo letos v glavnem zaokroženo linijo ramen. Sportni plašči so povečini gladko krojeni, medtem ko so široki pritrjeni s pasom iste tkanine. Ovratniki, valiki ali mali, so stoječi, medtem ko so manšete zožene.

Tu in tam vidimo rahle gube, ki tečejo od ramen. Taki plašči morajo biti napravljeni iz enobarvne tkanine.

OBLEKE. Na popoldanskih in večernih oblekah prevladujejo letos vsi mogoči nabori. Tkanine so mehke, volnene, za večerne obleke pa uporabljajo v glavnem tanek žoržet. Lažno dvignjena linija života z različnimi okraski, princeska linija in kot najnovejše — krilo, v kolikor razširjeno v gube — to so karakteristike letošnje sezone.

Da omenimo še razne pelerine, kratke in dolge, katere nosimo lahko preko kostumov, pa tudi preko samih oblek.

SINOVA OBTOŽBA

Ne bom pisala, kje in kdaj se je zgodilo, povem le to, da zgodba ni izmišljena, ampak na žalost resnična.

S sedmimi leti so poslali Ivana v šolo. Sprva mu je godilo pisati v nove zvezke in poslušati mlado učiteljico, ki je neobglednim učencem znala povedati toliko lepega. Ščasoma pa se je naveličal tega enoličnega življenja in komaj čakal, da je zvonec naznanil odmor ali konec pouka. Komaj je čakal družine, ki se je zbrala po šoli. Nekaj fantalinov iz višjih razredov, ki so Ivana kaj neradi sprejeli v svojo sredo, so imeli vedno svojevrstne razgovore. »Prvega fičnika«, kakor so ga nazivali, se tako rekoč niso mogli otresti, ker je bil iz iste vasi in imeli so skupno pot domov.

Ko je bil Ivan v tretjem razredu, so ga fantje že porabili, da je stal na straži, če so ostali domov grede pokadili cigareto. Šli so pa še dalje. Hoteli so imeti tudi denar in kdo si ga vedi, kaj še vse.

Tako se je začelo. Ivan je doračal in po malem kradel. Ob odmorih je večina učencev stekla v bližnjo trgovino po peresca, svinčnike in radirke. Sleherni odmor je bila trgovina polna. Majhna tolpa z Ivanom na čelu je izkoristila priliko. Danes je smuknil eden od njih pero, drugič drugi svinčnik. Ivan je bil vedno junak dneva, zato so fantje napravili vse, kar jim je naročil. Dobiček so potem delili.

Nekega dne je prinesel domov nov bič. Mati se zanj ni dosti zmenila, dasiravno so imeli doma orodja in ostalega dovolj. Ne dolgo za tem je prinesel materi steklenico likerja, katerega je z veseljem sprejela, češ, kako je fant do nje pozoren.

Zgodilo se je, da je tudi v šoli ukradel denar, toda to pot je imel smolo. Prišli so mu na sled in poklicali mater v šolo. In glej, mati, namesto da bi sina grajala, ga je pred učitelji celo zagovarjala in trdila, da mu je sama dala denar. To je fanta še bolj podkrepilo, mu dalo pogum in svoje delo je nadaljeval.

Nekega dne je ukradel ovratno verižico in jo nesel materi. Ker v trgovini ni bilo dosti ljudi, so osumili njega in verižico so našli na njegovem domu.

Tokrat niso pomagali materialni izgovori, niti njene solze. Ivana so odpeljali pred mladinsko sodišče in potem v pobojševalnico.

Vprašajmo se, ali je treba takemu in njemu podobnim fantom, da presedijo nekaj let

v pobojševalnici? Sicer pa Ivan niti ni toliko kriv svojih dejanj, kriva je njegova mati, ki je dopustila, da ji je nosil domov ukradene stvari in ga tu in tam še pohvalila. Šla je celo tako daleč, da je njegovo krivdo v šoli zanikala in sinu pomagala lagati, kar ga je še bolj opogumilo, saj je imel v materi močno oporo.

Sele sedaj so se Ivanu odprle oči. Spoznal je, da je na napačni poti. Iz pobojševalnice je v začetku materi pogosto pisal. Pozneje pa so bila njegova pisma vse redkejša in polna obtožb.

»Mama, ti si kriva, da sem jaz danes tukaj. Če bi me ni takrat, ko sem prinesel domov ukradeni bič, ozmerjala, bi si drugič gotovo premislil in ostal pošten. Ti si odgovorna za moja dejanja in za pečat, ki se bo kot nitka vlekel z menoj skozi vse življenje.«

Tako se je glasilo njegovo zadnje pismo materi, katero močno obtežuje.

Pri nas je več podobnih primerov, le da za vse ne vemo.

Zato pazimo, kako vzgajamo svoje otroke in jih stalno opozarjamo, kam privede človeka nepoštenost, da nas ne bodo pozneje preklinjali.

Ne vznemirjajte se...

... če ste bluzo umazale z rdečilom za ustnice. Malo vate namočite v eter, dobro zdrgnite in madež bo izginil.

... če ste okno zamazali z mastjo. Namažite šipo s koščkom rdeče čebule, zatem jo pa obrišite z mehko krpo.

... če ste polili črno vino. Na madež potrosite takoj malo belega vina in madež bo odstranjen.

... če ste ogledalo popicali z barvo. Natrite ga s čistim alkoholom, nato pa obrišite z navadnim časopisnim papirjem in barva bo odstranjena.

... če je vaš mož dobil na srajco rjo. Lahko in hitro jo boste odstranili, če debel kosček limone zavijete v tkanino.

Jo položite pod rjav madež, preko njega pa položite toplo servieto. Če je madež zategel, to večkrat ponovite.

... če vam je blago pri likanju na nekaterih mestih porumenelo. Blago na porumenelih mestih zmočite, posipajte s kuhinjsko soljo in pustite, da se posuši na soncu.

Praktična novost

Neka tvrdica — žal ne pri nas — je pričela izdelovati nove, zelo praktične zobne ščetke, katerih glavna prednost je v tem da nimajo dosedanjih dolgih državcev, ki so vedno zavzemali posebno na potovanju — toliko prostora, temveč ščetko nataknjeno enostavno na — prst,

Kdo bo prvi? Videti je, da dečki

LOJZE AVSENAK:

IZ KRVI RDEČE

Boj na Prekunem vrhu je pravkar končal. Strideset mož zaščitne čete nikakor ni moglo kljubovati trikrat močnejšemu sovražniku; umaknili so se, v snegu pa je obležalo nekaj mrtvih.

Na bregu je obležala tudi naša bolničarka Pepca. Nemški rafal ji je bil razbil levi nadlaket, prebil desnico pod laktom; zadeta je bila v prsa, pleča in stegno. Iz raztrgline na levi roki so ji silile zdrobljene kosti. Kri ji je izginila iz lic. Bila je v rahli nezvesti, posinele ustnice so ji drhte. Nihče ne bi verjel, da bi bilo to tisto dekle, ki ga je spoštovala vsa četa. Izredna moč je zmeraj krpela iz nje, bilo jo je samo zdravje in pogum, modre oči so hle vsenaokrog milino, ki se nikakor ni sklajala z njeno močjo. Ej, Pepca je ugnala marsikatero moškega, čeprav se ni prišteval k slabšem. Vse na njej je bilo nekaj za žensko posebnega, kakor je bil nenačuden tudi njen odhod v partizane, na vsakem bregu je pustila pismo, ki je ljudem razodelo, da je obupala in skočila v reko.

Med živimi je na bojišču ostala ona sama. Nemci so se ji približali s puškami, dvignjenimi za strel. Ko so bili oddaljeni od nje le še nekaj korakov, je nekdo presenečeno vzkliknil:

»Oho, saj je vendar ženska!«

Na vprašanja ni odgovarjala. Spravili so jo k najbližjemu kmetu in ji obvezali roko. Druge rane je utajila.

»Zdaj si ti odgovoren zanj,« je kmetu zapretil komandant, ko so vojaki odhajali. »Zjutraj pridemo z vozom ponjo. Glej, da jo najdemo, če nočeš imeti več lukenj, kakor jih potrebuješ.«

Okoli polnoči je potrkalo na okno. Notri je zaškrpala postelja, ključ je zarobiljal v vratih. »Kdo, zaboga, v takšni temi?« je vprašal gospodar.

»Prišli smo ponjo,« je odgovorilo iz teme. »Po bolničarko.«

Kmet je zahrpal suho: »Ubili me bodo; najmanj požgali.«

Toda terenci so že pritisnili v vežo, v nekaj minutah je bila Pepca na nosilih. Tajila je bolečine.

»Nisem vedela, kdo,« je rekla, »toda vedela sem, da nekdo pride pome.«

Se nekaj besed in: lahko noč!

Koraki so zatipali v temo, februaraska noč. Sneg, ki ga je bilo prejšnjo noč nanese, se je bil nakopil v zamete. Noben korak ni bil več zanesljiv. Mrz je prišel pritisniti, vedno ostreje so nosačem hrustali koraki.

Ranjenka skoro ni spregovorila, le sem in tja je pri nespretnem koraku komaj slišno zastokala.

Precej časa so tipali skozi temo, ki je postajala vsak hip gostejša. Tovariši so toliko postajali, da so si za trenutek oddahnili in prisluhnili v noč, če bi se kje utegnili izdati zaseda. Toda začutili niso ničesar; kdaj pa kdaj se je začel zategel vik nočne ptice, ki je prhnila z drevesa, vznemirljena po korakih v snegu, ali pa jim je uho ujelo tipajoče korake lisice, ki je opozorjena od hrutanja snega spremenila smer, ki jo je prej vodila preko poti.

Kdo ve, kako dolgo je trajala ta hoja. Neizrekljivo olajšanje je objelo nosače, ko so postavili nosila na tla. Bili so pred hišo, ki je stala v globeli, in je bila, kakor se je videlo, z vseh strani do polovice zasuta s snegom.

»Kje smo?« je tiho vprašala Pepca.

»Ne poznaš kraja?« je odvrnil eden nosačev.

»Se bolje tako. Potrpi, kmalu prideš na mesto.«

Brez besed so jo odnesli v hišo. Izba, kamor so jo spravili, je bila prazna in nezakurjena. Na prvi mah je bilo videti, da v njej že dolgo ni nihče prebival. Vse je bilo čisto, kakor bi jo bila skrbna gospodinja pravkar pospravila. Očitno je bila to hiša kaknega ljubitelja lova, kajti po

vseh stenah so visele podobe z lova, rogovje srnjakov, nagačeni jastrebi, šoje, jerebice in žolne.

»Kje smo, tovariši?« je dekle na nosilih spet vprašalo.

V odgovor je eden nosačev mignil drugemu:

»Peter, zakuri!«

Pri svetlobi sveče, ki je medlo obilila prostor, so je pokazala lepa lončena krušna peč, kakršne so si omisljali bogataši, da bi stanovanju privabili videz kmečke izbe.

Nagovorjeni se je spravil k peči in poskušal zakuriti. V zapeku je našel šop tresak in narode s suhih bukovih polen. Čez nekaj minut se je začelo od peči tisto prijetno prasketanje, ki navda človeka pozimi s toploto domačnosti. Nekdo je stopil k oknu, zapril oknice in upihnil luč. Sedaj je razsvetlevala prostor le svetloba od peči. Domačnost je se še povečala, vendar se je še bolj občutila tišina, ki je zatem nastala. Menda so jo občutili vsi enako, kajti tovariši, ki se je ukvarjal s kurjenjem, je čisto brez potrebe vprašal:

»Ali je zunaj straža?«

Nihče mu ni odgovoril, vsi so vedeli, da straža zunaj eden nosačev, ki so ga bili nalašč za to tja postavili.

Toda začel je tudi drugi:

»Na Prekunem vrhu, pravijo, je bila danes trda.«

»Ne vem, če je bilo ravno prav,« je rekel tretji, »da so se naši udarili s celim švabskim bataljonom.«

»Saj jim ni kazalo drugega. Zadel so drug na drugega. Če bi le naši imeli težko orožje! Zbili bi jih bili.«

»Morda,« je dejal oni pri peči. »Toda tolikšna premoč ni mala stvar.«

»Djorđja ni več, komisarja. Škoda zanj. Bil je človek kakor iskral.«

»Pa še šest drugih iz čete ni več.«

»Vojna pa! Nemcev je tam gori obležalo še več.«

Zaškrpala so nosila. Govornik je umolknil in se obrnil k Pepci.

»Boli?«

Spet je bila mirna in zdelo se je, kakor da bi spala. Obraz ji je bil blede celo v rdečkasti svetlobi, ki je prihajala od peči.

Naenkrat je eden njih pokazal na črno mlako krvi pod nosili in pritaženo dejal:

»Da nam le ne mrkne prej, preden pridejo oni.«

Vse misli so se jim spletile okrog nje. Oni, ki je bil prej začel o borbi na Prekunem vrhu, se je zganil in začel šepetajoče, da sta ga onadva komaj razumela:

»Jaz jo poznam, čeprav bi se me ona ne mogla spominjati. Bil sem še frkovec, ko je bila ona že trgovska pomočnica. Kje — to ni važno. Bila je dekle, da je kaj, in fantje so se oslanjali pri prodajalni mizi kakor za stavo. Ona pa vsakomur enako, »Dober dan«, »Zelite?«, »Pa srečno in na svidenje!« Toda bila je tudi močnih rok in, če je

bilo treba, je pravtako zlahka kakor vrečo moke ponesla na enem samem boku tudi vsiljivca na cesto.

Občudoval sem jo — pa kaj, do brezumnosti sem se zagledal vanjo. Nič ni vedela za to. In bolje, da ni. To bi se mi bila smejala. Pa saj bi se morala. Mlečnej, kakor sem bil, nisem upal niti v trgovino. Po cele ure sem gledal v izložbo in jo skozi šipe lovil z očmi. Neznansko me je bolel vsak njen pogled ali nasmeh, ki je veljal komur koli. Nazadnje me je vse to čisto zbegalo. Čestokrat me je zamikalo, da bi se zagnal v zoprnika in mu razpraskal lice ali storil kar koli. Vendar sem se bal tudi tega. Trepetal sem pred mislijo, da bi se s tem utegnili končati tisto tiho oboževanje skozi okno.

In — glejta, ali se ni zgodilo prav tisto, česar sem se tako bal. Nekega dne je nisem več zagledal za prodajalno mizo. Trgovca je razburjen kazal strankam pismo, ki so ga bili našli ob Savi. Vzela si je življenje. Eni so sklepali roke, drugi nekam zagonetno zmajevali z glavami. Sto misli mi je begalo glavo, ena pa je bila najhujša: zakaj je to storila prav ona, takšno dekle! Prepričan sem bil, da na svetu ni srečnejšega bitja.

Naenkrat sem se znašel v trgovini. Ljudje so govorili samo o njej, govorili vse mogoče. Začutil sem, da bi moral spregovoriti tudi jaz. A kaj, v prsih me je tiščalo, grlo mi je bilo oklenjeno z železno zadržko. Otrnil sem za vse. Zdrnil sem se šele potem, ko sem pred prodajalno mizo ostal sam. »Kaj želiš, fante?« Začutil sem se vprašanju. Trgovca pa me je pogledal zelo resno. Obšla me je zadrega — sežem v žep — toda kaj naj kupim za uboge pol marke! Z očmi sem odsojno preletel polico ob steni in pokazal — Trgovca je segel tja gor in vzel denar. Zmeden sem odšel. Šele zunaj sem opazil, kaj sem žulil v roki. Tale pipec.

Na tovariševi dlani je ležal rdeč, nedolžen nožič.

Za hip je pripovedovalec premolknil. Vsi trije so se zazrli v dekle. Negibno je ležala, blede do prozornosti. Mlaka krvi pa je bila zdaj za spoznanje večja.

»Glejta, pa se je vse zaobrnilo drugače,« je začel spet oni, »in prav so imeli tisti, ki so takrat zmajevali z glavami. Nemir v meni se je polegel. Toda postalo me je sram, sram pred tem dekletom, in kmalu za njo sem šel v Savo tudi jaz. Potem je nisem več videl do danes.«

Tovariša sta ga sočutno opazovala. Plamen v fanju še ni ugasnil. Spodnja ustnica mu je drgetala, glava mu je počasi klonila h kolonom. V hipu se je zbral in se obrnil k njima, kakor bi jima hotel povedati nekaj na moč važnega. Beseda pa mu je obstala na jeziku — med vrati se je pokazal stražar in javil šepetajoče:

»Gredo!«

Naglo so se dvignili.

»Ali naj jo zbudimo?« je vprašal eden tovarišev.

»Nikar!« je zaprosil mladi pripovedovalec in po prstih stopil k nosilom. »Se tako bo zadostilo trpela.«

Zunaj so se zaslišale stopinje. Noter so začeli prihajati možje in si na pragu otepati sneg.

»Kje je ona?«

Ranjenka se je zbudila, trznila kvišku in stokajoč omahnila na nosila.

Mladeničeva dlan ji je obzirno spočela preko čela in pobrala koder, ki se ji je bil prilipil nanj.

»Potrpi, Pepca, kmalu bo bolje.«

Cisto tiho je fant to izgovoril, toda Pepcine oči so zatipale za njegovim glasom. Iskale so, iskale — in v njih se je zasvetilo, kakor da se ji je nekje daleč iz medlega spomina izluščil tale obraz. Toda glava ji je bila trudna, telo ubito do smrti. Še malo, v obeh ji je ostal živ le še izraz hvalečnosti za tople besede, ki jih je izgovoril ta tuje.

»Dajmo!« je zaklical nekdo.

Vse se je zgodilo hitro. Nekdo je dvignil ranjenico glavo, drugi ji je spretno zavezal oči z volneno ruto.

»Zakaj vendar to?« je vprašalo dekle.

Mladenič poleg nje se je vznemiril in ugovarjal.

Možje pa so menda že stotič tako ravnali. Brez besed so dvignili nosila in stopili ven.

»Pol ure, tovariši, naj se nihče ne gane od tod,« je zapovedal zadnji s praga in za sabo zaprl vrata.

Še nekajkrat so se ozrli nazaj. Lovska hiša v smrečju, ki je bila še pravkar videti kakor ogromna bela kučma na črni glavi, je z vsakim njihovim korakom postajala medlejša in se naposled zillila z okolico.

Pot je naglo zavijala navkreber. Nosači so spodrsovali in od časa do časa je prihajal z nosil stokajoči glas.

»Boli?«

»Potrpi, kmalu bo bolje!«

Pepca ni hotela misliti na bolečine. Vse svoje misli je skušala zbrati okrog sunkovitega sopenja nosačev, ki ga v splošnem miru gozdov ni bilo moč preslišati. Le kdaj pa kdaj ga je pretrgal daljni žvižg lokomotive tam doli nekje ob Savi. Toda trajno ji to sopenje moč misli ni moglo priklepati; pričele so se razgubljati, iznenada pa so se zbrale okrog dogodka dneva: boj na Prekunem vrhu — umik zaščitne čete — in zdaj zdrobljene roke, prestreljena pljuca, zavezane oči in pot neznano kam. Doumela je, da mora biti tako, toda v tem dogajanju je bilo nekaj skrivnostnega, zagonetnega.

Rezek veter je zapihal in dekle je začutilo, da so prišli nekam na vrh, na odprto.

»Noli!« je rekel eden nosačev.

Nosila so se pričela sukati in se zasukala nekolikokrat v eno, nato v drugo smer. Spreletelo jo je nekaj kakor globoka užaljenost. Ali niso dovolj zavezane oči in vse rane? je treba še dokazov za njeno predanost stvari?

Naenkrat so se začela nosila spuščati navzdol. Zdaj je Pepca popolnoma izgubila smisel za smer. Čutila je le, da je ena stran nosil vetru na voljo, druga pa zaščiten.

Toda o tem ni utegnila dolgo razmišljati. Nosila so jo jela premetavati s takšno silo, da bolečin ni mogla več zatajiti.

»Tovariši!« je jeknila.

»Razumemo — toda pot je strašna!«

Pot je bila neumljena. Prizanašala ni ne nje, ne nosačem. Lomili so se po njej, zaletavali in klecali, dokler se ni iznenada zgodilo. Pod nosili je zmanjkalo ramena — ugreznilo se je še drugo — ranjenka je krliknila, nato je utonila v snežni gmoti.

»Predleti zame!« je zarobantil glas nekje globoko pod potjo.

»Zdravga mora biti konec, pa ne takšne sirote!« je toplo rekel drugi nosač.

Pepca je začutila, kako iz teh besed veje resnični obzir do nje.

»Razumem vas, tovariši,« je rekla. »Hvala.«

Spet so jo spravili na nosila in pot se je nadaljevala. Zdaj so stopali še počasneje, previdneje. Potem so nosila obstala in se spustila k tlom.

»Oooo, to je bila pot!« je vzdihnil eden nosačev, za njim so se oddahnili vsi do zadnjega.

Se malo in Pepco je objela mehka toplota. Sneli so ji obvezo in ogledala se je po prostoru, zbitem iz desak in brun. Mnoge oči se je zaziralo vanjo s toplim razumevanjem, ki ji je sprotilo poročilo občutek domačnosti. Bolničarka ji je čistila rane. Potem so jo spravili v posteljo.

»Pri tolikšnih ranah,« je rekla bolničarka, »bi se tako držal malokateri možki.«

Pepco so gledali v bolnici s posebnimi očmi. Bolečinam se je smejala. Kadar koli je bilo treba koga postaviti za zgled potrpežljivosti, je prišla na vrsto ona. »Pepco poglej in ne kisaj se! Ali: »Miruj s tvojo ubogo ranico. Njo poglej, Pepco, in se sramuj!« — »Pepca, kaj praviš na to? Fant se kisa, ko se mu je noht začelnil.«

Tako je šlo po bolnici in prizideki se je zmeraj sramežljivo ozrl tja na Pepcino posteljo in se ujel z njenimi očmi. Polno poguma so čakale vsakogar, čeprav je tičalo dekle v samih povojih in deskah. Njen pogled je dvigal in bodril.

»Kako je, Pepca?« so ji klicali z vseh postelj.

»Spravujete? Če bi bilo za noht boljše, bi ne prenesla od same dobrote.«

In je zaleglo, kajti za vsakim takšnim odgovorom se ji je izmed belih zob usipal smeh, pristen in topel, da je prevzel vsakogar.

Izgubljena kri je vzela Pepci barvo, toda modre oči so še vedno svetile iz obraza kakor bakle in izpričevale življenje, ki se utajiti ni dalo. Nihče ni vedel, kdo je in od kod, toda slehernik se je navezal nanjo s tako močjo, da si bolnico brez nje ni dalo predstavljati.

Ščasoma pa se je jela oglašati tista radovednost, s katero hočemo včasih poseči do vseh skrivnosti človeka, ki ga imamo radi. Nekega dne se je pri njeni postelji ponudila bolničarka Marija dosti dlje, kakor je bilo potrebno, potem pa je, navidez čisto brezbrizno, vprašala:

»Kdaj pojdeš domov, Pepca?«

»Domov?« se ji je zasmejala dekle. »Nikar! V četo si menda mislila. Kdo bi hodil domov zdaj, ko je pred nami toliko dela.«

Črna bolničarka je nekam žalostno zmajala z glavo.

»Ne bo zate več v četi, ne bo,« je poredila.

Toda radovednost jo je gnala dalje in pri nekem svetlem trenutku je Pepco spet vprašala:

»Pa od kod si pravzaprav doma?«

Zdaj se ji je Pepca nasmejala še bolj od srca. »Saj ne vem več,« je rekla. »Kogar kdaj, tolikokrat zasušijo naokrog, kakor so mene tiste noči, ta pač pozabi, kam domov.«

Marija jo je pogledala proseče in Pepca je odnehala. Za prvič ji je povedala dosti. Bolničarka je zvedela, da je dekle doma nekaj ur

od tod in ima še živo mater. Opazila je, da so Pepci pri teh besedah vzplamenele oči in so postale nekam vlažne.

»Kako si srečna!« je rekla Marija. »Mater imaš, dom imaš, tukaj te imajo vsi radi. A moji? Kdo ve, kje so, če je kdo sploh še živ...«

Čez nekaj dni se je Marija spet ustavila pri Pepcini postelji.

»Bi česa rada?« je vprašala.

»Saj nič nimam,« jo je podražila Pepca.

»Pisma od matere si ne želiš?«

Dekletu so zasijale oči, zganila je z rokami, ki so tičale v mavcu.

Marija je spoznala njeno misel. »Jaz ti bom pisala,« je rekla. »Narekovala mi boš.«

»Tako dobra si z mano,« je ganilo Pepco.

Nekega dne je materino pismo zares prišlo. Neuka, okorna pisava je razodevala materino veselje, pa tudi ves njen strah spriču tega, kar se je bilo zgodilo. »Strašno Te je moralo zadeti,« je pisala mati, »da Ti piše tuja roka, ko Te je bila vendar sama moč in življenje. Pa kje si, hčerka moja? Saj Ti pomagati ne morem, čeprav vem, da bi to morala storiti. Najprej takšna skrb in strah zavoljo tistega. Trepetala sem in čakala, kdaj Te bodo potegnili iz Save. Zdalj pa ta huda nesreča! Koliko si morala pretrpeti. Toda vse se bo obrnilo na bolje. Vsaj zdaj se varuj, da se še kdaj vidiš. Zame ne skrbi, bo že kako, tudi tega bo, pravijo, kmalu konec.«

Pepca je brala pismo, ki ji ga je pred očmi držala Marija. V obeh se ji je zalesketalo. Pogled je uprl v strop in ga ni pobesila prej, preden se ni docela umirila.

»Kaj praviš, hm?« je vprašala Marija. »Ali ni to tako zelo lepo?«

Pepca je bila vsa prejšnja.

»Mati ve, da bom vzdrla,« je rekla, »ve, kajti tudi njej bi bilo žal za takšno muhasto prevejanje. Za takšno me je namreč zmerom imela in zavoljo tega me ima menda tudi rada.«

Ščasoma pa je postala Pepca čudno zamišljena. Zdravje se ji je vračalo hudo počasi, in ko je hotela kdaj pa kdaj stopiti na noge, je omahnila od slabosti. Toda bolj ko se ji je odmikalo okrevanje, bolj živa ji je postajala želja, da bi se vrnila v četo. Nekaj časa jo je hranila samo zase. Ko pa jo je zaupala drugim, so se ji zasmajali vsi zapovrstjo: zdravnik in upravnik in ranjenci, bolničarka Marija pa ji je povedala kar naravnost:

»Ti — v četo? Kaj le govoriš? Saj si rahla, da bi te uničila rosa z drevesa.«

Tedaj je bilo pogumnemu dekletu dovolj. Skočila je s postelje, — toda s stokom se je zrušila nazaj na ležišče. Zakrila si je oči in zahtela, do kraja prizadeta. Ali je mogoče, da je ona, ki ji je bilo prestaviti vrečo soli kakor kihnti ali premakniti metlo. Ali je to zares ona?

V hostah se je začel taliti sneg. Jug je bučal med krošnjami mogočnih bukev, stresal in upogibal je vrhove vitkih smrek in macesnov.

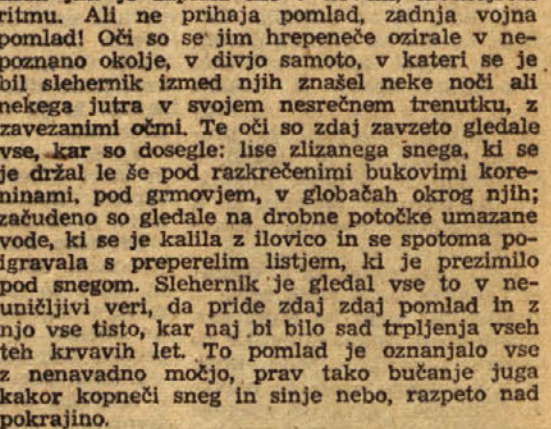
Tudi v bolnici so zaslišali to bučanje. Po žilah jim je zaplala kri v novem, močnejšem ritmu. Ali ne prihaja pomlad, zadnja vojna pomlad! Oči so se jim hrepeneče ozirale v nepoznano okolje, v divjo samoto, v kateri se je bil slehernik izmed njih znašel neke noči ali nekega jutra v svojem nesrečnem trenutku, z zavezanimi očmi. Te oči so zdaj zavzeto gledale vse, kar so dosegle: lise zlizane snega, ki se je držal le še pod razkrcenimi bukovimi koreninami, pod gromovjem, v globatah okrog njih; začudeno so gledale na drobne potočke umazane vode, ki se je kalila z ilovico in se spotoma poigravala s preperelim listjem, ki je prezimilo pod snegom. Slehernik je gledal vse to v neuničljivi veri, da pride zdaj zdaj pomlad in z njo vse tisto, kar naj bi bilo sad trpljenja vseh teh krvavih let. To pomlad je oznanjalo vse z nenavadno močjo, prav tako bučanje juga kakor kopneči sneg in sinje nebo, razpeto nad pokrajino.

Pod tem čudovitim vplivom se je boljšalo tudi Pepcino zdravje. Na lica ji je najprej priplavala komaj zaznavna rdečica. Posteljo je zapuščala vsak dan za dlje časa in ni legala prej, da je bila do kraja utrjena. V njene oči je skrivamo prišlo nekaj kakor blesek v obeh srce, ki je v ujetništvu zaslišala bližino njenih prostih družic.

Mariji celo to ni ušlo.

»Nemirna si, Pepca,« je nekega dne začela po ovinkih. »Ali se izplača zavoljo fanta?«

Pepca jo je nagajivo pogledala, pa začudeno obenem.

»Materi ne manjka ničesar,« je Marija tipala dalje. »Zadovoljna bodi, da je zdrava.«

Pepca se je temu ugibanju naravnost zasmejala.

»Potem ne sili tja, kjer ni zate,« je zrasla Marija užaljeno. »V četi, draga moja, je hudo!«

In res, od vsepovsod je prihajalo streljanje: iz doline pod njimi, od Kozjega, Jurklostra in Skalice. Toda v tem streljanju je bilo nekaj hrabrinega, nekaj kakor bi vsak strel slovesno oznanjal: poslednji sem, jaz sem poslednji!

Potem je prišel trenutek, ki ga je težko opisati. Med vlažne stene bolnišnice je šinila novica vseh novic: kapitulacija! Konec vojne! Nekateri so vriskali, drugi peli in zardevali, tretji pa vsemu temu niso mogli verjeti.

Sledili so dnevi, polni prekipajočega veselja in vznemirjenja. Bolnica je morala proti Jurklostru, kjer naj bi se zbrali vsi ranjenci s Kozjanskega. Toda po dolini so se gospodarile horde ustašev, spet je bilo treba nazaj na staro (Nadaljevanje na 9. strani)

MILAN VIDIC:

Obisk pri Bajdetovih

»Na, spij ga kozarec! Potreben si ga.« Bajde je vzel iz ženin rok denar in ga molče spravil v žep. Nato se mu je pogled ustavil na otrocih.

Kadar se je spravljaj na ših, so ga vedno obstopili; kar po vrsti: šestnajstletni Janez, štirinajstletni Joško, potem Marta, Lado, Stančka in štiriletna Branka. Najmlajšega je pogladil po lasih in že so se za njim zaprla kuhinjska vrata.

Spotoma se je mudil pri družini. Ni morda česa pozabil? Ne! Kurjava je v kuhinji, perilo oprano, njiva pospravljena. Jutri bo moral stopiti v trgovino; treba je moke, masti, nato pa po listek za premost...

»Hudičovo nas daje,« je polglasno zamrmral, »in kdo ve kdaj bo bolje.«

Spomnil se je mladih let. Nikoli ni imel nič dobrega. Revščina jih je spremljala vsa leta, petnajstleten je moral iti za delom, potem vojaščina, spet delat. Kar izginila je mladost...

Nejevoljno je stresel z glavo, ko da bi se hotel znebiti morečih misli. No, potem se je ženil. Že je sodil, da bo prišel na konja, pa je prišla vmes vojna. Kdo bi razmišljal...

Vrnil se je leto starejši. Zdaj je zares kazalo bolje. Ko je šel prvič v jamo, ga je stisnilo pri srcu. Malone prepričan je bil, da se je ne bo nikdar privadil. Čez teden dni je bil že knap z dušo in telesom. Našel je dobre prijatelje in nič kolikokrat so uganili kakšno posrečeno.

Družnica pa je rasla, kar naenkrat, je postalo prostorno stanovanje pretesno. Janez ga je skrbel. Devetnajst mesecev je imel, ko je padel s stopnic. Potem si ni nikoli več opomogel. Saj ni nenormalen, samo tisti padec mu je pustil posledice. Moral bi ga dati v kakšen uk.

Lado in Stančka! Da, ta dva mora pozdraviti. Naj stane kar hoče. Pljuca so nevarna stvar... No, končno še ona. Pravkar je prestala težko operacijo. In zdaj, da, zdaj mora imeti poln mir, mir. Tako nekako mu je zabičeval zdravnik. Srdito se je nasmešnil. Ob šestih otrocih, mir! Kako naj ga ima, če se vedno vrte okrog nje. Temu manjka to, ta hoče to, tretji hoče k njej, pa naj se pozdravi!

No, zdaj je on zagrabil. Čutil je, da mu ne manjka dovolj, pa bi postal prava, pravcata gospodinja. Sprva je nekako težko sukal v rok ribarico; zadnjič je bila juha nekoliko preslana, otroci so jo izpljunili. Moral jim je obljubiti priboljšek, da niso kar po vrsti šli k materi zatožiti njegovo »spretnost«.

Vse bi šlo, samo, da bi ozdravela. Otroci bodo rasli, prišli k kruhu; kar hitro bo minil čas. Potem bosta ostala sama. Le ob velikih praznikih bodo prišli vsak s svojega kraja in napolnili kuhinjo. Ona bo vsakega potrepkala; pripovedovali si bodo stotero potankosti; naslednji dan pa se bo kuhinja spet spraznila.

Cutil je, da je šel predaleč. Kje je še to! Nekaj tisočkrat bo moral še v jamo.

Koliko sto tisoč lopat bo moral še privzdigati in koliko tegob ga še čaka. Vendar sedaj je važno samo to, da bi ona čimprej ozdravela. In pa otroci, seve...

Pred vhomom v jamo je dobil svojo številko, svetliko in tovaršice. Za osem ur. Odgnal je vse misli in se predal jami...

Sedem ur kasneje je za vedno prenehalo biti skrbno srce rudarja Bajdeta. Jama je spet terjala novo žrtev...

Tam v Farčnikovi koloniji pa se je okrog bolne matere jokal izginilo šestoro otrok. Njihova mlada srca pa še dolgo niso mogla dojeti strašne resnice, da njihov očka ne bo nikdar več prestopil domačega praga. Branka — najmlajši je nehote segel v lase, kjer je še čutil žuljavo, toda ljubeto očetovala.

In Bajdetova je nekaj dni za vedno zložila njegove stvari v predal. Še prej pa je v močevem žepu našla 32 dinarjev — tistih dinarjev, ki mu jih je dala tistega nesrečnega dne za kozarec vina. Bajde jih je prihranil — vedel je, da je v hiši bolezen in da bo moral vsak dinar trilerat obrniti. Odrekel se je kozarcu pljače... In tisti-krat je bil plačljivi dan...

Bajdetovi so se na obrazu še poznali sledovi še ne prebolele bolezni — in pa moreče izgube. V teh dneh se je postarala za več let...

S težavo je zadrževala solze,

ko je pripovedovala o svojem možu.

»Da, bil je tako skrben, da kar ne morem verjeti, da ga ne bo nikdar več. Pogled ji je uhal tja k omari, kjer je v črnem okviru samevala fotografija pokojnika.

»Tisti dan, sem ga morala dvakrat, trikrat opomniti, naj preneha z delom, drugače bo zamudil ših. Pa se ni dal ugnati. Hotel je, da bi tistih osem ur, ko bomo sami, ne občutili, da česar koli manjka, ali da kar koli potrebujemo. Večkrat sem premišljevala, kje najde toliko moči in — poguma. Kar pomislite; šestoro otrok, sama v postelji, on pa bržkone na to niti pomislil ni. Vedel je, da ga potrebujemo, krvavo potrebujemo, in da je njegova dolžnost, da pomaga. Ni se ustrašil niti pranja perila, ribanja tal; še celo kuhaj je...«

Otroci so se zgrnili okrog matere; najmlajši se je stisnil k njej v naročje in se krčevito držal, kot da bi se bal, da jo utegne izgubiti...

»Vprašate, kako bomo sedaj? Se sama ne vem. Vendar, se mi zdi, da bomo nekega dne ob-

stali. Toda, to so zle misli, ki jih preganjam podnevi in ponoči. Življenje teče...«

Vendar se je Bajdetovi nekoliko zjasnil obraz, ko je polna hvalečnosti jela pripovedovati o pomoči, s katero so jo obsipali ob nenadni moževi smrti.

»Njegovi tovariši v jami, so takoj zbrali nekaj denarja in mi ga prinesli. Naslednji dan so se oglasili od sindikata in mi dobesečno oblekli otroke in še mene. Sostanovanci v koloniji niso hoteli zaostajati. Ko so prinesli denar, so dejali, da je to namesto venca, pa so kljub temu darovali še venec. Od samopomoči so mi že tudi prinesli in dokler ne bo urejena pokojnina, bom prejemale pomoč od rudnika. Nekako bomo že, samo da bi ozdravela. To je trenutno najhujše, da nisem sposobna za delo in ne morem spraviti družine v prejšnji tir.«

»Prejšnji sem dejala...« Spet ji je pogled ušel k moževi fotografiji in solze so ji napolnile oči. »Ne! Tako ne bo nikdar več. Njega ni. Pogrešali, hudo ga bomo pogrešali, pa čeprav bi nam ničesar ne manjkalo.

Spet se je povrnila k družini. »Skrbita me ta dva.« Pokazala

je na Lada in Stančko. Na pljuhih sta jo staknila. Lado bi moral na Gorenjsko, tako mi je dejal zdravnik.

»Ne, mama, nikamor ne pojdem. Hočem ostati pri tebi.« Mati ga je mirila.

»Saj ne mislim za vedno. Nekaj mesecev bi moral ostati na Gorenjskem in tam bi hodil v šolo.«

Lado se ni dal. »Ne rečem, v počitnicah, da pa bi sedaj moral od tod.« Zmajal je z glavo. »Stančki je sedaj bolje,« je spet povzela Bajdetova, »samo bojim se, da bi se ne ponovilo.«

Joško je četrtošolec in med najboljšimi dijaki. Ta bo dobil stipendijo od rudnika. Verjetno bo nadaljeval očetovo pot. In kdo ve, če ne bo tudi on med tistimi, ki bodo venomer težili za tem, da bi delo v jami postalo vedno bolj varno, da bi matere, žene in sestre ne trepetale ob misli: kaj če ga danes ne bo iz jame, kaj če se spet ni kaj pripetilo...

Povsem se je znočilo, ko sem zapuščal družino osamele. Tam v daljavi so brnela kolesa velikega šahta, hitro in neutrudno.

Vdova rudarja Bajdeta s svojimi šestimi otroci. Zbrali so se okrog očetovega groba in iz spominov luščijo čas, ko je bil še ves vder in nasmejan med njimi

»Tale hip,« sem pomislil, »je globoko pod zemljo spet več sto rudarjev. Kdo ve, če kateri od njih prav zdajle ne misli o nesrečni Bajdetovi smrti in smrti mnogih drugih rudarjev, ki jih je dohitela koščena žena sredi težkega boja za premost.«

Toda misel je eno, stvarnost drugo. Če bi vsi mislili na nesrečo, ki se utegne zgoditi pri njihovem težkem delu, bile malo dragocenega črnega kamenja zagledalo dnevno luč.

In od drugod se mi je prikrdala povsem druga misel: včasih, še pred vojno, ni bila takale nesreča, ki je zadnjič doletela Bajdeta; nič posebnega. Vsaj za tiste ne, katerim so ru-

darji služili. Milostno so izrekli ponesrečencevi ženi sožalje, morda primaknili še kak krajcar, iz seznama zaposlenih pa so brez vsakršne misli s krepko črto izbrisali ime pokojnika. Da, samo to.

Danes, da danes pa je rudnik last rudarjev; nesreča, tegoba drugega, je tegoba in nesreča vseh. Gori, kjer sede upravljalci, bodo še vedno pomagali ponesrečencevi družini; otroci Bajdeta in drugi bodo še dolgo deležni njihove skrbi in pomoči. Ne bo jim treba gladovati in skupnost jim bo prizadevno pomagala, da se bodo dokopali do svojega kruha.

Ali čutite razliko?

ZADRUŽA in zadrugi v Brežicah

Kmetija v Črncu v jesenskem soncu

Vse od železniške postaje, kjer sem izstopil iz drugega jutranjega vlaka, pa do središča mesta me je spremljalo enakomerno topotanje konjskih kopit in ropot vozov. Dva, štiri, sedem, dvanajst kolesjev sem našel, a prihajali so še vedno novi. Bil sem polno naložen z različnimi zaboji in drugimi predmeti, največ pa jih je bilo s prašiči. Majhni, prav neznatni, pa tudi večji so bevskali v stisnjenih prostorih iz desk zbitih kletih. Od nekaterih voz je prav neprijetno dišalo. — Kam? Na sejem, ki je bil tokrat tudi v Brežicah.

Vprege so prehiteli mladi in stari kolesarji iz mesta in okolice. Dobro so bili zaviti; mraz je že precej pritisnil.

Brežiška sobota v enem teh jesenskih dni. Ljudje od blizu in daleč so prišli nakupovat v mestne trgovine, po opravkih na občino in druge urade, in seveda tudi na sejem.

Ustavil sem se pred trgovino v središču Brežic. Nenavadno živahno je bilo. Prav takrat sta izstopila iz nje kmečka ženska in moški. Pod pazduho sta imela vsak svojo škatlo s čevlji. »Verjameš, da nisem mislila, da bodo toliko stali. Računala sem, da bodo še nekoliko dražji.«

Mož ni odgovoril, pač pa se je vzpel na voz, ki je stal na asfaltiranem cestišču. Za njim je skočila nanj še kmetica in rjavček je že potegnil v smer, kamor so drvela tudi ostala vozila.

* Postanek na sejmu

»Smem z vami?« Prisedel sem na lep voz k staremu kmetu. Da je iz Artič, mi je dejal. Cilj njegove in seveda tudi moje poti je bil — sejem. Precej ljudi se je zbralo in

Naročili so mi, naj za slavnostno številko napišem nekaj o delu ene izmed najboljših kmetijskih zadrug v našem kraju, zlasti pa kaj več o njenih članih. Odločil sem se za Brežice, sicer pa nisem bil posebno vesel te svoje naloge. Še v vlaku, ko sem se že vozil proti Brežicam, sem ugibal, o čem bi pisal, da bi bilo vsaj malo zanimivo in da bi se vse skupaj ne bi spremenilo v suboparen, dolg sestavek. Mnogo laže delo bi imel spomladi ali poleti, pa tudi pred nedavnimi, ko so na vinskih gričih v okolici Brežic še peli klopčici. Pisal bi o košnjah, o žetvi in trgatvi. Toda o čem naj pišem sedaj?

Danes priznam, da sem bil v zmoti — tudi v teh dneh. Ki niso več tako topli in sončni, človek mnogo zve in vidi. Ko se spustiš v pogovor s posameznimi kmetovalci, kmalu spoznaš, da to živijo marljivi delovni ljudje, ki so dosegli že lepe uspehe. Povedo pa ti radi kaj več tudi o raznih svojih težavah in željah.

tudi glasno je na tem prostoru. Kupci sprašujejo, »glihajo« in premišljajo. To ni kar tako! »Koliko daste za tega? Veste, to je zelo dobra pasma. Kar pogledajte! Kupite, ne vam bo žal!«

Že starejši možakar tam iz daljše Vipave na Primorskem, oblečen v ponošene hlače in nič boljši površnik, je premišljal. Končno se je le odločil: »Dajte!« Odšel je tisočake. Štiri mlade prašičke je vzel. Kupčija je bila sklenjena. Prodajalec je bil vesel in je še enkrat dejal: »Boste videli, da boste zadovoljni!« Stisnila sta si roke.

»Znižajte za enega tisočaka, pa kupim!« »Ne, to pri najboljši volji ne morem. Ali mislite, da sem jaz v tem času zastojal krmil žival? Ne in ne, ni mogoče.«

»Kateroga boste vzeli?« »Tistega tam v kotu mi dajte.«

Prašiček je zavpil, zatem pa se je že znašel v novem zaboji. Na večer je bilo v gostilnah precej živahno. Kupci iz vseh krajev so se zbrali, da v njih pričakajo vlak. Tudi prodajalci so zavili vanje. Skoro vsi so bili zadovoljni. Na mizo je prišel liter, za njim pa še drug. Ljudje so jedli mastno pečenko in dober golaž, to pa zalivali z odličnim bizejskim moštom.

* Vzorna kmetijska zadruga

V kmetijski zadrugi se nisem ustavil za dolgo. Sobota je pač

Konja komaj čakata, da gospodar proda na sejmu svoje prašiče

300 kmetov, kar je že kar lepo število. V njenem okviru deluje več odsekov, tako živilno-rejski, sadjarski, čebelarški, strojni, sadjarski, semensko-poljedelski, hranilniški itd., kakor tudi aktiv mladih zadrugnikov in Zveza zadrugnikov. Vsi ti so v glavnem delavni.

Omenim naj še, da ima kmetijska zadruga tudi vzorno po-

sestvo in morda še to, da je Brežičane že večkrat presenetila z znižanjem cen mesa, temu tako potrebnemu življenjskemu predmetu. Majhna, toda precej laskava ugotovitev, s katero se menda lahko pohvali le malo-kdo v Zasavju.

* Zgrešen obisk

Tam iz središča Brežic drži ena cesta proti bolnišnici in še naprej, dokler se ne razcepi v dveje poti. Ena gre od tu proti Bizejskemu, druga pa proti Črncu in dalje. Po tej jo uberem. Mimo dveh lesenih drog, ki služita za zapornico, je pravkar zdrdrdal dolg potniški vlak. Staremu železničarju pomagajo pri odpiranju kar trije šolarji. Kakih enajst let bi jim prisodil in po vsem videzu so doma s kmetov. Izkoristil sem

uspelo dobiti doma. Zmotil sem ga ravno pri kosilu.

»Na našem področju smo začeli v zadnjem času uvajati črnapasemske prašiče, ki se tu zelo dobro obnesejo. Naša kmetijska zadruga je že kupila nekaj plemenitih svinj in jih razprodala zadrugnikom.

V perutinarstvu pa zlasti priporočamo štajerske kokoši, ki jih dobimo v umetni valilnici v Selah.

»Kaj pa pri govedih?« »Tu uvajamo sivorjavo pasmo. Ta je za naše kraje pač najbolj primerna.«

Na koncu je tovariš Bratanič še povedal, da ima živilnorejski odsek 91 članov, zajema pa vse vasi, ki sodijo h kmetijski zadrugi v Brežicah.

* Mnenja zadrugnikov

Sedaj dovolite, da vam predstavim še nekaj zadrugnikov. Za imena jih ob pogovoru nisem spraševal, in upam, da vas to ne bo motilo.

Večrilo se je že, a on je še vedno pridno obračal brazde. Juncema, vpreženima v plug, se je poznala utrujenost.

»Dober večer, oče! Ali gre?« »Ha, kar poglej! Tole sem v treh dneh vse sam zoral.« In pokazal je prostrano ormino.

»Pa vam nihče ne pomaga?« sem bil naprej radoveden.

»Pomaga? Kdo bi le? Sicer imam sinova in oba sta že izučena. Eden je mizar, drugi pa kolar. Toda njima ne diši delo na zemlji. Kaj hočem drugega, kot da poprime sam. Delo pač mora biti opravljeno.«

Povedal mi je, da je imel letos tu posejano koruzo, ki je lepo obrodila.

»Ali ste mogoče član zadruga in kako ste zadovoljni z upravnim odborom?«

»Zadovoljen? Kaj ne bi bil, ko pa dobro dela.«

Potem se je opravičil: »Saj bi še govoril, ampak živina je mokra in se mi lahko prehladi.«

»Hi-jo naprejš!« Plug je spet zaoral novo brazdo.

Moji naslednji »žrtvi« sta bila član aktiva mladih zadrugnikov in članica Zveze zadrugnikov.

»Zakaj si se odločil, da se vpišeš v aktiv mladih zadrugnikov?«

Na kratko mi je odgovoril: »Zato, ker vem, da se bom v njem naučil marsikaj koristnega, kar mi bo prišlo kot bodočemu gospodarju na kmetiji zelo prav. Že sedaj, v tem kratkem času sem izvedel mnogo novega.«

»Kaj pa pričakujete vi od Zveze zadrugnikov?«

»Zlasti čim več raznih poučnih tečajev in predavanj.«

Zimski čas nezdržno in hitro hiti proti Brežicam in okoliškim vasem. Zapihal bo mrzel sever in natrosil snega. Kmetovalci bodo posedli za zapeček in se oddahnili od skoro celoletnega dela. Vmes pa bodo prisluhnili raznim poučnim predavanjem in se udeležili nekaterih tečajev, da bo kmetovanje v bodoče še boljše in donosnejše.

Jano Koprivc

NAŠI RAZGOVORI

LETO DNI DELOVANJA ZASAVSKIH OBCIN

Predsednik občine Trbovlje — Alojz Dular

Problemi rudarskega mesta

»Družbeno upravljanje se je lepo razvilo in razširilo tudi v trboveljski občini. Delo ObLO se je preneslo na svete, ki jih je 13 in komisije, prav tako pa so bili izvoljeni tudi potrošniški, šolski in hišni sveti. Medtem ko torej delo potrošniških svetov sprva ni bilo nič kaj zadovoljivo, so se hišni sveti že

časuri tudi potrošniški sveti precej aktivnejši. In problem? »Da, teh tudi pri nas ni malo. Tako je zelo pereče pomanjkanje stanovanj. Kar osem sto bi jih rabili, če bi hoteli rešiti vso stanovanjsko stisko, za najnujnejše pa vsaj 300. Letos je bilo v občini zgrajenih 70 stanovanj, ki so jih trboveljska podjetja začela graditi že prejšnjega leta, a so morala zaradi pomanjkanja sredstev z deli prenehati. Cementarna, rudnik, elektrarna in STT so za dokončanje teh stavb najeli kredit iz stanovanjskega sklada.

Poleg stanovanjskega je zelo pereče vprašanje tudi ureditev vodovoda, to še tembolj zato, ker v bližini ni nobenih virov za nova večja zajetja pitne vode.

V trboveljski dolini se v vse večji meri poraja tudi vprašanje, kam v bodoče dati otroke, ki se bodo vpisali v šolo, ko se sedaj vsa ta poslopja več kot prenatrpana, čeprav je v njih pouk skozi ves dan. V razredih je tudi po 50 otrok.

ObLO in odgovorni ljudje za šolstvo se zato že nekaj časa ukvarjajo z mislijo, da bi v centru zgradili osemletko, ki naj bi imela najmanj 20 učilnic. S tem bi bilo to pereče vprašanje rešeno za vrsto let.

takoj v začetku skoro povsod pridno lotili svojih nalog. S prostovoljnim delom so za precej izboljšali vnanjo podobo in napravili v kolonijah še marsikaj drugega. Povedati pa moram, da so postali v zadnjem

»Z reorganizacijo okrajev oziroma občin je prišlo družbeno samoupravljanje pri nas v celoti do izraza. V raznih svetih, komisijah in odborih sodeluje precejšnje število delovnih ljudi, ki dajejo vedno nove pobude in koristne predloge, kako izboljšati življenjske pogoje in dvigniti kulturno raven naših občanov. Da pa ni ostalo le pri predlogih in sklepih, smo skupno z volivci in mladinci nemalokrat tudi s prostovoljnim delom začeli z različnimi akcijami in uspeh ni izostal.

Dolgoletna želja prebivalcev Dolenje vasi in Sena se je letos uresničila. V obeh vaseh so zgradili novo šolo, kjer se bo prosvetno in kulturno življenje nemoteno razvijalo. Velikega pomena pri nas je tudi gradnja kulturnega doma v Vidmu-Krškem, ki bo, kot vse kaže, dograjen spomladi. S tem bo naše mesto dobilo primerno dvorano. Letos smo kupili še ozkotračni kinoprojektor, tako da so v vseh vaseh naše občine tedensko kino predstave. Uporabljali ga pa ne bodo le za enablen zvest spremljevalec predavateljev, ki bodo v zimskih mesecih imeli najrazličnejša zabavna filma, ampak bo ob predavanju na pomočju.

Ne smemo pa prezreti komunalne dejavnosti, ki je pri nas zelo razgibana. Pravkar smo

Predsednik občine Zagorje — Alojz Lukač

Zakoniti prijemi so rodili lepe uspehe

»Moramo ugotoviti predvsem to, da so krajevni odbori naše občine pravilno razumeli pomen združbe v celoto. Seve, pričakovali so med drugim tudi nekoliko večjo materialno podporo, katere pa jim žal nismo mogli nuditi v celoti. To je razumljivo, saj je znano, da nam že tako prenapeti proračuni niso omogočili zadostiti drugim, še bolj perečim potrebam. Krajevni odbori uspešno rešujejo je lokalne probleme in si z zakonitimimi množičnimi prizadevanji dograditi zlasti tiste objekte in naprave, ki so bistvenega pomena za gospodarski razvoj njihovih krajev.

Na drugi strani pa, žal, krajevni odbori niso v celoti opravili političnega dela med svojimi volivci. Vendar je prič-

meni, da bomo prihodnje pomlad lahko dobili 128 stanovanj za tiste, ki ga že leta zama pričakujejo.

Na področju gospodarstva smo letos dosegli sicer nekaj laskavih uspehov, videti pa je, da bomo morali nekatere panoge bodisi reorganizirati (zlasti v

Predsednik občine Brežice — Ivan Kolenc

Napredek na področju zdravstva

Brežice so največja občina v okraju, ki je pretežno kmetijska, z malo industrije. Zato je za občino najznačilnejše delo skrb za kmetijstvo, ki je njena najvažnejša gospodarska veja. Občinski ljudski odbor je zaradi tega najtesneje sodeloval s kmetijskimi zadrugami, ki jih je na področju občine enajst. Manjše kmetijske zadruge so težile za tem, da se združijo z večjimi in se tako okrepijo.

Pereče vprašanje v letošnjem letu je bilo vsekakor malomarno odvajanje družbenih prispevkov. Če se dotaknem problemov v občini, lahko rečem, da je med najvažnejšimi vprašanji ureditev vodovodov, posebno preskrba dobre pitne vode v Brežicah, nadalje tudi v nekaterih hribovitih predelih. To je ena izmed naših prvih nalog, ki je tesno povezana z zdravstvom in higieno.

Spet drugo vprašanje je elektrifikacija. Mislim, da so Brežice edina občina v okraju, ki je najmanj elektrificirana. Sodim pa, da je elektrifikacija eden izmed važnih pogojev za napredek, razvoj in uspeh v kmetijstvu.

Kar se tiče uspehov v letošnjem letu, smem trditi, da smo dosegli viden napredek na področju zdravstva. Tako smo odprli ambulanto v Dobovi in v

Predsednik občine Hrastnik — Stane Brečko

Aktivno sodelovanje prebivalstva v družbenem upravljanju

»To pomeni, da aktivno dela v teh organih nad 1300 članov. Čeprav morda nismo po drugih področjih dosegli kakšnih večjih uspehov, nam je tolikšen

razvoj družbenega upravljanja potrdilo, da smo začeli na pravih mestih.

Zlasti lepo so poprijeli za delo šolski odbori, hišni sveti in v zadnjem času tudi potrošniški sveti. Razveseljivo pa je končno še to, da se v teh organih vedno močneje uveljavljajo žene. Lep primer te trditve so hišni sveti, ki so s pomočjo gospodinj zagrabili za vse tisto delo, ki je bilo nujno potrebno, da je bivanje v stanovanjih prijetnejše.

Naši občinski sveti so imeli

PRAVKAR MINEVA LETO, KO SMO TUDI V ZASAVJU USTANOVILI NOVE OBCINE. V TEM PICLEM ČASU SMO BILI PRIČA NADVSE BOGATEGA SNOVANJA NAŠIH LJUDSKIH ODBOROV, NJIHOVIH SVETOV, ZLASTI PA DELOVANJA IN KREPITVI ORGANOV DRUŽBENEGA UPRAVLJANJA NE GRE ZANIKATI TUDI OGROMNIH TEŽAV, S KATERIMI SO SE MORALI SPOPRIJETI NE LE NASTETI ORGANI, MARVEČ VSI LJUDJE TEH KRAJEV. LETO, KI GRE MIMO, JE BILO ODLOČILNEGA POMENA ZA VSESPLOŠEN RAZVOJ NAŠE SOCIALISTIČNE IZGRADNJE, IN USPEHI, KI SMO JIH V TEM ČASU DOSEGLI, NAM NAREKUJEJO, DA VZTRAJAMO NA TEJ POTI IN NADALJUJEMO Z ZAPOČETIM DELOM

gostinstvu), na drugi strani pa bolj pospešiti uslužnostno obrt. Dosti nam bo pomagano tudi s tem, da bomo letos pravočasno sprejemali družbene načrte, ki bodo letos bržkone bolj realni kot lani.

Naši delovni ljudje so letos dali svoj doprinos k razvijanju materialnih odnosov. Toda povsem napak bi bilo mnenje, da je večji standard odvisen zgolj od večjih plač. Če bomo znali še bolj izboljšati delovno storilnost in povečati proizvodnjo, bodo dani prvi pogoji za izboljšanje standarda.

In še besedo o kmetijstvu. To sicer ni v celoti izpolnilo svojih nalog, toda pričanja se čas, ko bodo naši kmetovalci spoznali, da bodo lahko le z boljšim in temeljitejšim delom dali več pridelkov zase in na trg. Razne kmetijske razstave in šole ter tečajji pa kažejo prizadevanje v tej smeri.

Pišecah ter uredili tudi Zdravstveni dom v Brežicah. Potrebno pa bi bilo, da ustanovimo zdravstvene ambulante še v Cerkljah, na Bizelskem in v Globokem, ureditev dispanzerja pa je predvidena tudi v Veliki Dolini. Uspehi, ki smo jih dosegli, so kljub težavam lepi in

nimamo nobenega vzroka, da bi v bodočnost gledali s pesimizmom, to še zlasti, ker je zavest delovnih ljudi na visoki stopnji. To se izraža predvsem v tem, da se stavljajo na zborih volivcev prav pametni predlogi, ki jih bomo morali uresničiti. Kar se tiče prihodnjega leta, naj rečem, da si želimo samo dobre letine. Če bo letina dobra, bomo tudi v občini Brežice prišli na zeleno vejo.

Predsednik občine Senovo — Karel Šterban

Vsi odborniki aktivni na terenu

Največji napredek je čutili v delovanju občinskih svetov, zlasti svetov za gospodarstvo, socialno skrbstvo, delovno upravo in šolstvo. Seve niso nič slabši sveti za kmetijstvo, kulturo in prosveto in ostali. Vsek na svoj način rešujejo občinske zadeve in s tem pripomogajo občinskemu odboru laže in ekspeditivneje reševati tekoče zadeve.

90% vseh občinskih odborov zelo dobro prenaša občinske sklepe in smernice po okoliških občinskih vaseh in danes lahko trdim, ni vasi, kjer ne bi bili njeni prebivalci seznanjeni z delom občinskega ljudskega odbora.

Razveseljivo je, da se bolj in bolj izboljšuje tudi družbeno upravljanje. V zadnjem času je postal zelo aktiven šolski odbor na Senovcu, pa tudi v vaseh se počasi uveljavljajo.

Delavsko samoupravljanje se lepše razvija v večjih podjetjih, v manjših pa je čutili doloko stagnacijo, kar je nekoliko razumljivo, če pomislimo, da štejejo ti sveti le osem ali nekoliko več upravljalcev. Vendar upamo, da bomo sčasoma izboljšali tudi delo teh organov in takrat bomo lahko govorili o polnem uspehu na tem področju.

Naše uredništvo pa je ob tej priložnosti zaprosilo predsednike vseh zasavskih občin, da bi našim bralcem povedali nekaj najbistvenjših uspehov in slabosti v dosedanjem delovanju njihovih krajev.

Predsednik občine Radeče — Ferči Miler

Pomanjkanje stanovanj

Predsednik radeške občine, tov. Ferči Miler je poudaril, da se je v enem letu velike občine Radeče pokazalo dobro sodelovanje med občinskim odborom, svetom in različnimi komisijami. V tem letu sodimo lahko med najbolj uspešne pridobitve v občini uvrstitev občinskih svetov in komisij, na gospodarskem področju pa bi bila to regulacija hudournika Sopot, ki je poprej vedno povzročal v centru Radeč poplave, ki bodo v bodoče odpadle. Nadaljnja pridobitev je tudi dograditev Zadrugnega doma v Zidanem mostu. Tudi pri gradnji Gasilskega doma v Jagnjenici in v Radečah smo pomagali.

Za bodoče sodim, da bo največje delo gradnja Zadrugne mlekarne v Radečah, ki jo občina gradi s pomočjo OLO Trbovlje. Ko bo ta mlekarna zgrajena, bodo kmetovalci na področju občine lahko letno prodali za okrog 12 milijonov dinarjev mleka, kar je toliko, kot znašajo vsi kmečki davki v občini, ki jih bo mogoče plačati z donosom mleka. Na področju občine je nadalje mogoč velik razmah živinoreje.

Predsednik občine Senovo — Karel Šterban

Vsi odborniki aktivni na terenu

Največji napredek je čutili v delovanju občinskih svetov, zlasti svetov za gospodarstvo, socialno skrbstvo, delovno upravo in šolstvo. Seve niso nič slabši sveti za kmetijstvo, kulturo in prosveto in ostali. Vsek na svoj način rešujejo občinske zadeve in s tem pripomogajo občinskemu odboru laže in ekspeditivneje reševati tekoče zadeve.

90% vseh občinskih odborov zelo dobro prenaša občinske sklepe in smernice po okoliških občinskih vaseh in danes lahko trdim, ni vasi, kjer ne bi bili njeni prebivalci seznanjeni z delom občinskega ljudskega odbora.

Razveseljivo je, da se bolj in bolj izboljšuje tudi družbeno upravljanje. V zadnjem času je postal zelo aktiven šolski odbor na Senovcu, pa tudi v vaseh se počasi uveljavljajo.

Delavsko samoupravljanje se lepše razvija v večjih podjetjih, v manjših pa je čutili doloko stagnacijo, kar je nekoliko razumljivo, če pomislimo, da štejejo ti sveti le osem ali nekoliko več upravljalcev. Vendar upamo, da bomo sčasoma izboljšali tudi delo teh organov in takrat bomo lahko govorili o polnem uspehu na tem področju.

Predsednik občine Sevnica — Karel Kolman

Razgibana komunalna dejavnost

»V letošnjem letu smo v naši občini posvetili vso pozornost komunalni dejavnosti in lahko trdim, da smo delno uspeli. Vsega se seveda v enem letu ne da napraviti, vendar so naši uspehi že vidni.

Z vso vsmo smo se vrgli na gradnjo cest. Tako smo zgradili cesto Sevnica-Bučka, ki je okrog 10 km krajša od stare ceste. Obnovili smo cesto Sevnica-Planina, ki je bila ob neurju leta 1954 popolnoma porušena, in več občinskih poti. V kratkem bo dograjen tudi betonski most pri Kopitarni.

Pereče vprašanje v občini je med drugim dozdava gimnazije, kjer se mora do sedaj vršiti pouk v treh izmenah. Prav tako nujno je tudi stanovanjsko vprašanje. Zato imamo za pri-

hodnje leto v načrtu gradnjo velikega stanovanjskega bloka s približno 60 stanovanji. V družbenem planu za leto 1957 bomo predvideli tudi izpopolnitev tovarne »Peta« in Papirnice.

Na splošno lahko rečemo, da je občina skupno z vsemi činiteljmi doslej kar zadovoljivo reševala vsa vprašanja.

Predsednik občine Sevnica — Karel Kolman

Vsi odborniki aktivni na terenu

Največji napredek je čutili v delovanju občinskih svetov, zlasti svetov za gospodarstvo, socialno skrbstvo, delovno upravo in šolstvo. Seve niso nič slabši sveti za kmetijstvo, kulturo in prosveto in ostali. Vsek na svoj način rešujejo občinske zadeve in s tem pripomogajo občinskemu odboru laže in ekspeditivneje reševati tekoče zadeve.

Ravno sedaj razpravljamo o razvoju obrti in gospodarstva sploh. Postavili smo posebno komisijo, ki bo pregledala možnosti za ustanavljanje raznih uslužnostnih obrti. Največ dela pa nam bo dala gradnja novega vodovoda, ki je pri nas nujno potreben. Začeli smo že, vendar bomo morali dobiti v prihodnosti več sredstev od okraja.

Predsednik občine Sevnica — Karel Kolman

Razgibana komunalna dejavnost

Glede na stanovanjsko stisko v Sevnici smo letos zgradili devetstanovanjski blok. Pri občini smo zgradili provizorij, v katerega se je ta mesec vselila uprava za dohodke in katastrski urad. S tem se pa stanovanjska kriza pri nas še ni omilila. Treba bo še graditi. Pozimi se je odprlo moderno postajno poslopje, ki je bilo v Sevnici že neogibno potrebno.

Tudi posamezna podjetja so pri nas v razdobju enega leta napredovala. Kapitarna je letos dogradila novo halo za proizvodnjo pet in galanterije. Mizarstva produktivna zadruga je preuredila strojni oddelek s sodobnimi napravami. Tekstilna konfekcija »Lisca« je razširila svojo proizvodnjo, zadrugo posestvo je prenovilo goveje hleve v Boštanju in v Sevnici. Kmetijska zadruga je preuredila moderen trgovski lokal, gradi pa še skladišče in remizo za kmetijske stroje.

To bi bilo v glavnem. Storjenega pa je bilo še mnogo več, vendar se v tako kratkem času ne da vsega povedati. Kot vidite, delamo in se iz dneva v dan trudimo, da bi ustregli našim vsakdanjim potrebam.

Direndaj v dolini treh mostov

Tistega jesenskega dne je gosta megla nenavadno pritiskala na dolino treh mostov. Mrz in veter, ki je podil belo zaveso tik nad umazano savsko, nekje v daljavi se je zaslišal z amokel pisk lokomotive, v prometnem uradu zidanomoške postaje pa je neprestano zvonilo.

Signal je odprl in drugi tir njegova vlaka iz Maribora. Črna lokomotiva je ropotaje pripeljala dolgo kačo vagonov, ki so ronili. Prvi potniki so izstopili. Na zidanomoški postaji se delovni dan nikoli ne konča; da, celo ob praznikih ne. Promet gre naprej, ponoči in podnevi, včasih pogostejše, kdaj pa kdaj tudi v nekoliko daljših presledkih. Zanimivo je opazovati, s kakšno vneto, pa naj si bo to poleti ali pa v najhujšem mrazu in dežju, velika železničarska

družina opravlja svojo zahtevno, nelahko službo. »O železničarjih boste pisali? To je pa res prav, da se tudi nas spomnite ob velikem prazniku,« mi je dejal eden od železničarjev iz Zidanega mosta, ko sem mu povedal, čemu in po kaj sem prišel.

Obisk v kurilnici

Na peronu železniške postaje se je zbrala pisana množica potnikov. Sedaj so pripeljali v Zidanem mostu vlak iz vseh treh smeri — iz Maribora, Zagreba in Ljubljane.

Ljudje, »oboroženi« s kovčki in nahrbtniki, se prerivajo, pogovarjajo, sprašujejo in bite sem in tja. — H kiosk s časopisi, v trafiko, pa v restavracijo, da si s kozarčkom žganja ali pelinkovca ali s čajem pregrejejo premrzle ude. Pa tudi za zajtrkovanje ali malico porabijo potniki čas, ko vlak stoji. V restavraciji in pri kiosku z jedili je precejšen

dren. Dekleta, ki prodajajo, morajo močno hiteti, da zadovolje vse potnike, ki imajo nemalo želja.

Tako kot ljudje pa rabijo hrano in še kaj drugega tudi lokomotive. Pravkar je ena izmed njih odpeljala proti kurilnici. Tudi mi smo se namenili tja. Sprejel nas je prijazni šef, tov. Kovič.

Kakor v drugih, tako teče tudi v naši kurilnici delo noč in dan. Podnevi obratuje tudi delavnica, ki opravi vsa manjša, pa tudi večja popravila na lokomotivah, ponoči pa seveda le ljudje, ki so nujno potrebni.

V zidanomoški železniški kurilnici predstaviti bliže železnici, kajti transport jim je sprito oddaljenosti otežkočen. Namen imajo postaviti še zamrzovalnico sadija, katerega je v Spodnjem Posavju dovolj. Se več ga bo pa z leti, ko bodo začeli roditi novi breskovi, hruškovi in jabolčni nasadi. Elaborat za preusmeritev je le odobritev, še važnejši pa je denar.

S tem, da bi preusmerili svojo proizvodnjo, pa ne bi opustili izdelovanje čokolade, katero sproti prodajo. Pač pa bi izdelovali manjše količine likerja, ker ga kljub dobri kvaliteti težje prodajo.

V načrtu imajo velike stvari. To vprašanje vedno znova nanašajo na sejah delavskega sveta in upravnega odbora.

Cez leta, ko bo zgrajena nova tovarna, nedvomno v dosti večjem obsegu kot sedanja, bodo člani kolektiva lahko s ponosom dejali, češ to je tudi naše delo. Mi pa bomo še potem pisali o okusnih izdelkih v sladki reportaži.

Albina Roš

ričnici je skupno s strojevodji in kurjači 230 delavcev. K njej sodi 24 lokomotiv, ki poleg tovornih vlakov vozijo še potniške v Zagreb, Ljubljano in še nekatere druge kraje, v času sezone pa tudi brzovlake.

Zatem smo si v spremstvu tov. Koviča ogledali ves obrat. Prvi vtis: delo ljudi v tesnih prostorih delavnice in na prostem ni lahko. Zunaj na tirih je stalo več lokomotiv, ki so že bile na poti. Tu jih sedaj čistijo, praznijo in opravljajo še razna druga dela, na katera se laik le malo razume. Stroj dobi še premost, in spet je pripravljen za novo vožnjo.

Vsa ta dela opravljajo na prostem, kar je še posebno neudobno pozimi in v dežju. Že zdavnaj bi morala dobiti kuril-

nica čez obadva tira streho, saj bi bilo s tem delo v slabem vremenu pol lažje.

»Tale lokomotiva bo odpeljala popoldne potniški vlak proti Zagrebu, tistale tamle pa bo ostala tu nekaj dni.« — Nekaj se je pokvarilo in to bodo popravili. Na tirih stoji tudi nekaj zaprtih vagonov. Ne popravljajo jih. To je le pomožen vlak, ki je pripravljen za primer nezdov. V njem je razno orodje in ta takoj odpelje na kraj nesreče ljudi, ki začno z usposabljanjem proge za promet.

In da ne pozabimo še to: v kurilnici imajo že pripravljeno vrsto plugov, ki jih bodo pozimi natakneli pred lokomotive, da bo njihova pot po zapadlem snegu lažja.

Na peronu je ob postankih vlakov vedno živahno

Železničarji hodijo v gimnazijo

Ni novinarska raca, niti ne napaka! Kar smo povedali v naslovu, povsem drži — železničarji obiskujejo gimnazijo. Seveda ni takšna, ki je vsem znana, pač pa večerni tečaj, ki je štirikrat tedensko.

Povedali so nam, da 40 železničarjev, ne le iz Zidanega mosta, ampak tudi iz drugih železniških postaj v Zasavju pravkar obiskujejo večerni tečaj za drugi razred gimnazije, tečaj prvega razreda pa je bil pred kratkim že zaključen.

Solski odbor v Zidanem mostu je prav tako pripravil tečaj srednje ekonomske šole za prometnike in šefe postaj od Trbovelj do Zagreba. Ta tečaj je vsak dan na postaji Zagreb-glavni kolodvor.

Navzlic raznim težavam ga obiskuje lepo število uslužben- cev, ki imajo voljo in željo, da

tečaj srednje ekonomske šole dokončajo.

S tem bodo pridobili prometniki in šefe postaj, kakor tudi železničarji, ki obiskujejo večerno gimnazijo, višjo strokovno izobrazbo, kar bo v korist njih samih, seveda pa tudi podjetja.

Predstavljamo vam vlakovodnega dispečerja

V prvem nadstropju hiše, kjer so prostori uprave železniške postaje, smo potrkali na vrata vlakovnega dispečerja, ki opravlja nadzorno službo od Savskega Marofa pa do Ljubljane. Pri svojem delu se poslužuje modernega telefonskega aparata, na mizi pred seboj pa ima velik grafikon, kamor vpisuje podatke o prihodih in odhodih vlakov s posameznih postaj.

»Tu Breg,« se je zaslišalo iz zvočnika. »Vlak številka... je dospel ob...« Čez čas je v zvočniku spet zahreščalo. Dispečer je dobil novo poročilo.

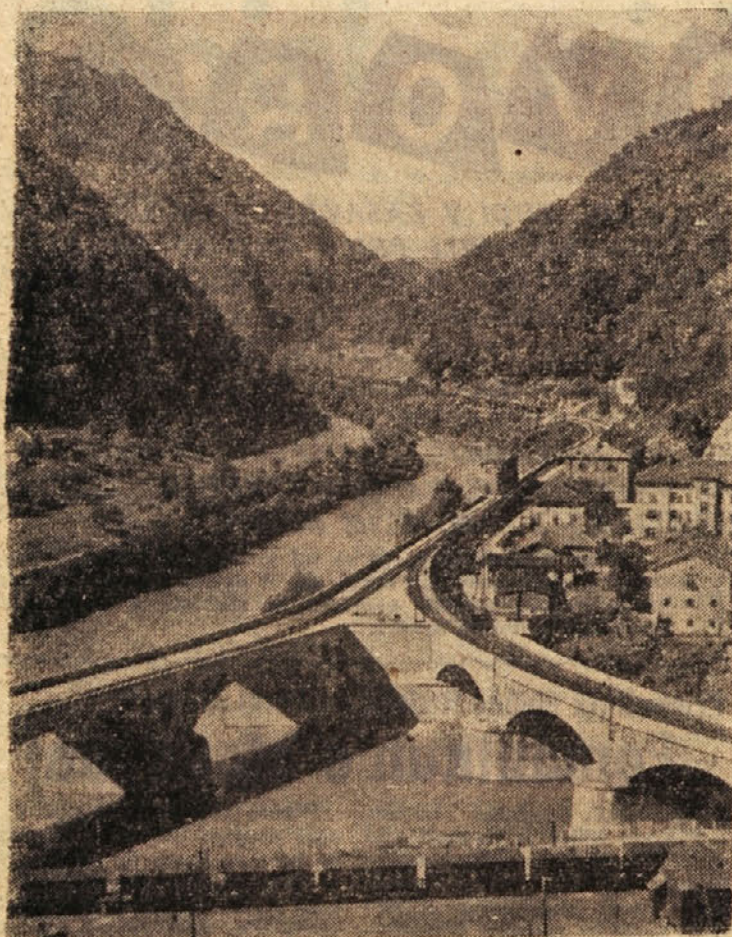
V Zidanem mostu imajo tudi nadzornika signalov, nadzornika telefonskih naprav itd.

Delo se je moderniziralo. Za brzojavno službo uporablja sedaj izključno teleprinterje.

Težave s stanovanji

Pomanjkanje stanovanj je v Zidanem mostu zelo veliko. Zares srečen je tisti železničar, ki ima tu svoje stalno bivališče.

V razgovoru s šefom zidanomoške postaje smo izvedeli, da je na železniškem vozlišču zaposlenih vsega skupaj 520 delavcev in uslužbenecov. Od teh pa jih je 80% primoranih, da (Nadaljevanje na 9. strani)

Majhno je železniško vozlišče v Zidanem mostu. Železničarska družina te važne postaje vloga ogromno truda in prizadevanja, da se promet odvija neovirano, in kar je najvažnejše: varno in brez večjih zamud

SLADKA

reportaža

Stala sem pred trgovino in opazovala triletno deklico, ki je imela obraz rjav in usteca vsa lepljiva od sladke čokolade. Z desno ročico si je potiskala v usta zadnjo rebrico čokolade, v levici pa je držala zmečkan staniol papir. Pri nogah je bil na tleh še nepoškodovan ovitek z levjo glavo, kar pomeni, da je izdelek Tovarne čokolade in likerjev Brestanica. Ni še dodobra pojedla, že se je oklenila materinega krila in proseče začvinkala: »Mami, šel«

Prav to me je privedlo do tega, da napišem kratko reportažo o čokoladnici in čokoladi,

katere se vsaj ženske nikoli ne branimo.

Na vzpetini med Brestanico in Vidmom je srednjevelika stavba, kjer je z velikimi črkami napisano: TOVARNA ČOKOLADE IN LIKERJEV BRESTANICA. V neposredni bližini stavbe prevzema človeka opojen vonj po čokoladi, kakršnega imajo tudi vsi, ki so tam zaposleni.

Vse skupaj je sicer majhna stvar, rekli bi, premajhna. Stroji so drug poleg drugega, ljudje, katerih je okrog dvajset, pa so včasih drug drugemu napoti. Toda vsi so tega vajeni, vsak opravlja svoje, in delo teče nemoteno naprej. V prvem oddelku meljejo melanžerji kakao-vec, od koder se počasi cedi kakaoovo maslo, v drugem drdajo tresalke, da človeka kar zaboli ušesa. Delavci in delavke tega ropota več ne slišijo niti jih to ne vznemirja, ker so ga že vajeni.

V svetli in snažni zavijalnici se dekleta v belih haljah in rutah sklanjajo nad tisočimi kosčki čokolade najrazličnejših vrst in oblik. Zavijajo jih v svetlikajoči, živobarvni staniol papir, da je vse skupaj še bolj vabljivo. Njihovi spretni prsti tečejo kot stroji, da je kosček čokolade v trenutku zavit in v skatlici ter goden za transport.

Tovarna čokolade in likerjev Brestanica ima že dolgoletno tradicijo in sloves, katerega ji ne more nihče odvzeti, saj si ga

je pridobila s svojimi kvalitetnimi izdelki, ki so znani po vsej Sloveniji in izven nje. Pred kratkim so začeli izdelovati še novo čokolado pod imenom »Sport in tehnika«, ki je po privlačni etiketi in majhnem zavitku zelo iskana.

V pisarni imajo na vidnem mestu celo kolekcijo svojih izdelkov. Človek si ne more prav zamisliti, da je mogoče v tako majhnih in tesnih prostorih izdelovati toliko vrst čokolade, povrh tega pa še liker najboljše kakovosti. Table čokolade so zložene po velikosti od navadne jedilne, mlečne, mlečne šniklove, pa vse do majhnih domov in likretov. V pergamentnih zavojčkih je še kakao in čokoladni prah. Stoklenice pa polnijo raznobarni likerji, kot so: kakao, cvetlični, »Trapistin«, »Grand«, hruškov liker in pelinkovec, ki ga moški tako radi srebnejo.

Nehote se ti ob taki izbiri podedijo slane, in nevede kupiš nekaj zavojčkov, da si izboljšaš okus v ustih, ker imaš občutek, da je grenak.

Ta tovarna obstaja že 62 let. Prej je bila na rajhenburškem gradu, po vojni pa so jo predstavili na Sotelsko. S prihodom novega direktorja, tov. Erna Ivačiča, so sortiment znatno izboljšali. To pa še ni vse. Tovarno nameravajo razširiti in se preusmeriti na izdelavo sadnih sokov, marmelade itd. Seveda bodo morali najprej tovarno po-

Motiv iz tovarne, kjer delajo čokolado

Tole pa so izdelki brestaniške tovarne čokolade in likerjev. Upamo, da ste njihove dobrote že poskusili in se prepričali, da so resnično kvalitetne

Jože Štok — Korotan:

25

(Nadaljevanje)

Partizanska godba

Vendar so odletela spet le tri letala, ker se je četrti vžgalo in je moral pristati. Zrtev na srečo ni bilo.

Po temni noči je prišel 9. februar 1945. V vaški dvorani je bila proslava 96-letnice smrti dr. Franceta Prešerna. V uvodnem govoru je referent za kulturo prebral odluk SNOS, ki določa 9. februar za slovenski narodni praznik. Godbeniki so ga tudi praznovali.

V jutranjih urah je prišel v Gradac poročnik Bojan Adamič. Brunov orkester mu je zaigral nekaj ubranih melodij. Sloviti glasbenik je bil z izvajanimi deli zadovoljen in je godbenike celo pohvalil. Nato se je zanimal za vsako podrobnost: kako živijo, ali so zadovoljni s hrano in drugo oskrbo, ni morda njihova dolžnost prenaporna, kakšen je njihov način strokovne izobrazbe... Dolgo je z njimi razpravljajal, a ni dobil tehničnih priporočil. Po obedu se je od njih pripravnico poslovil in jim obljubil svojo pomoč.

Ze drugi dan je Adamič poslal iz godbe Glavnega štaba okrepitelj. To je bil Franc Jakopič, ki je v godbi korpusa pre-

vzel boben od Kumlanca, ki je poslej igral na činele.

Pustni torek! Kakor vselej ob svojih praznikih, so se vaščani tudi tokrat dobro odrezali. Pri ljubljene godbenike so pogostili s priboljški, ki jih vsako leto pripravijo za pustni dan. In da se ne bi kjer koli kaj zataknilo, so poskrbeli tudi za bariglico vina.

Oh, Belokranjci so bili res dobrosrčni ljudje! Toda neverjetno čudo je bilo, kje so jemali vse te dobrote. Včasih je bila Bela krajina pastirna deželica, zdaj pa je poleg sebe preživljala še mnogo partizanov. Nihče se ji ne bo mogel oddolžiti za njeno materinsko skrb. Zato bo ostal v naših srcih neumrljivo spomin nanjo — spomin na partizansko Belo Krajino.

Večina godbenikov je skupno z Gradčani praznovala pustni torek v vaški dvorani, le 12 članov je Kumlanc popoldne odpeljal v Črnomelj. Že v mraku so se priglasili dežurnemu pri Predsedstvu SNOS, ki jih je takoj napotil v jedilnico. Sprejel jih je znani intendant Peter Dev, ki jim je postregel z izdatno večerjo in pijačo.

»Budimpešta je padla« se je

iznenada zarezal v jedilnico glasnekega majorja, ki je privihal iz radio studija.

Peter je v znak veselja ponudil gostom, kar je kdo želel: pijačo, jedilce ali pa cigarete. Malone vsi so segli po tobaku in prižgali.

Ob sedmih so godbeniki odšli v Luknarjev hotel. Tam so zasedli svoja mesta, in ko so gostje napolnili dvorano, se je začelo. Ne vem, kaj naj bi pisal, povem naj le to, da je bilo glasbe in petja, pa jedilce in pijačo do razigranega plesa in rajanja — vsega dovolj. Šele ob treh ponoči se je vesela družba razšla, utrjeni godbeniki pa so polegli po klopih in trdno zaspali.

Zjutraj se je Kumlanc vrnil s svojimi godci na SNOS. Tam je intendant Peter dal vsakemu godbeniku po 100 lir in 10 cigaret. To je bila pravzaprav prva plača, ki so jo godbeniki prejeli v partizanih. Veselih obrazov so prižgali cigarete, pograbili glasbila in odkorakali proti Semiču.

Na cestnem križišču pri Trajčevu se je glasbena dvanaestor, sešla z godbo korpusa, ki je prišla iz Gradaca, in z njo nadaljevala pot na Planino. Tam so najprej zavili na pokopališče, kjer je bil pokopan kapelnikov brat, ki je ravno na ta dan pred tremi meseci padel v borbi z domobranci. Z molkom so počastili njegov spomin.

V partizanski bolnišnici je bila godba prisrčno sprejeta. Tam je ležalo mnogo njihovih znancev. Neizmerno vesel je bil predvsem Franc Kodrun, ki je segel v roke svojemu očetu Ivanu, ki je bil teže ranjen in glavo.

Godba je v bolnišnici zaigrala lahko koncertno skladbo na veselje in zadovoljstvo vseh bolnikov in osebja. Zvečer je del godbe igral na vaškem mitingu, nato pa še za zabavo in ples.

Cepprav je bila nekaj lepa vas Planina opustošena od Italijanov, so godbeniki vseeno v petih hišah našli še toliko prostora, da so na tistem prenočili in se prijetno odpočili. Zjutraj so odigrali na vasi še tri koračnice in se nato vrnil v Belo krajino.

Potovanje po gozdnih poteh in skozi gorice nad Semčim je bilo v sončnem jutru zelo lepo. Še posebno prijazno domačnost pa so godbeniki doživeli na poti skozi vinograde, kjer so vinčarji obrezovali trto. Ko so zagledali priznani godbeni zbor, so mu hoteli naproti in povabili godbenike v svoje židance. Tam so jim ponudili pijačo, partizani pa so jim v zameno dali cigarete. Ko so bili že prijetno razpoloženi, so veselo odpeli proti Gradcu.

Drugi dan je bila spremljava na vajah nekoliko okrnjena. Manjkala sta dva klarinetista, sta se pokvarila. Ko sta ju v

črnomeljski partizanski delavnici popravila Frido Deležalek in Rudi Majcen, je bil pihalni orkester spet popoln.

Tiste dni so v zraku neprenehoma brnela zavezniška letala. Samo v 36 urah je Nemčija bombardirala 11.000 letal. Nemški vojaški stroj je že prekleto škripal, vendar je še rohnel, uničeval in moril. A kljub temu, da ni bilo mogoče natančno napovedati konca vojne, so se godbeniki na ta dan le pripravljali.

V sredo, 21. februarja, je imela godba prost dan. Godbeniki so doma počivali, kapelnik Brun pa je spremljal svojo ženo in hčerko na letališče na Otok, od koder sta odpotovali v bolnišnico v Bari. Tja bi moral tudi Kumlanc, ki je ponovno zbolel na prebavnih organih. Toda on bi raje umrl, kakor pa da bi zapustil slovensko zemljo.

Ponoči je dobil kapelnik godbe obvestilo, da mora s svojim zborom v Dolenjske Toplice, kjer bodo sodelovali pri proslavi v počastitev dneva Rdeče armade. Zjutraj so že odpotovali. Ko so opoldne prispeli, v Poljanah, kjer je bilo poveljstvo VII. korpusa, so bili nemalo presenečeni. Pred zborom je predstavnik korpusa prebral odredbo, katero so malone vsi godbeniki dobili podoficirske čine. Nate jim je šef personala razdelil legitimacije in podoficirske zna-

ke, ki so si jih takoj našli na rokave.

Ko so v mraku prišli v Dolenjske Toplice, se je šušljalo po vasi, da se eno uro vstran zadržuje močna skupina šabobrancev. Kljub temu se je proslava pričela ob določeni uri. Med uvodnim govorom pa so v vas že prifrčale m.me. Toda partizanskega slavja niso pretrgale. Del vojske je odšel v napad proti domobrancem, drugi pa so nadaljevali za proslavo.

Po končanem programu so se partizani in vaščani naglo razšli. Ko je bila dvorana že na pol prazna, so v hipu ugasnile luči, zunaj pa se je vnelo divje streljanje. Godbeniki in občinstvo, katerim ni prej uspelo priti iz dvorane, so bili prepričani, da so domobranci vdrli v Toplice in napadli partizane. Begali so in v temi iskali izhoda. Otroci so jokali in klicali matere, prav vsi pa so se nerodno lomili čez stole, se zagostili v izhodna vrata in se zaletavali drug v drugega ko ujeta divjad v ograjeni kletki...

Končno se je le nekdo znašel pri izhodu in zavpil, da streljanje po vasi pomeni le vžig slavja v čast Rdeči armadi. Tedaj se je množica pomirila, Brunovi pa so bili zaradi te zmešnjave tako jezni, da so nemudoma odpotovali v Belo krajino...

(Nadaljevanje sledi)

ZAGORJE

Občni zbori. Sindikalni podružnici elektro-strojnega in zunanega obrata zagorskega rudnika sta imeli preteklo soboto svoj občni zbor, prva v Počitniškem domu rudarjev na Izlakeh, druga pa v Domu SD »Proletarca«. Občnega zbora sindikalne podružnice Zunanje obrata rudnika Zagorje sta se udeležila tudi predsednik občinskega LO Zagorje in republikanski poslanec Alojz Lukač in sekretar občinskega komiteja ZK Zagorje Franc Ludoviko.

Skrb za delavce. V predzadnji številki našega lista smo pisali o prisilni likvidaciji gostinskega podjetja »Restavracija« v Zagorju. V menzi tega gostišča se je hranilo okoli 100 abonementov — v pretežni meri rudarjev. Rudnik Zagorje je uvidel težaven položaj abonementov in sklenil, da prevzame menzo, dokler ne bodo rešila vprašanja prehrane abonementov gostinskega podjetja v Zagorju.

Potujoči kino. Potujoči kino Sveta »Svoboda« in prosvetnih društev okraja Trbovlje je v zagorski občini te dni predvajal jugoslovanski partizanski film »Obleganje«. V nedeljo je kino obiskal Milinše, Izlake, Sentgotard in Čemšenjci, v torek pa Zagorje in Kotredež. (m)

Pred kratkim je bil v Zagorju občni zbor občinskega odbora UROJ. Zboru sta prisostvovala tudi namestnik načelnika okrajnega vojnega odseka in tajnik okrajnega odbora UROJ.

Rezervni oficirji so poslušali poročilo, v katerem so bili navedeni vsi uspehi in neuspehi osemmesecnega dela odbora.

V razpravi, o kateri bomo podrobno poročali v prihodnji številki, so rezervni oficirji govorili o potrebi večjega izobraževanja in sodelovanja pri ostali dejavnosti.

Prejšnjo soboto in nedeljo je bil v Zagorju »Veseli večer«, ki ga je pripravila »Svoboda I« Zagorje. Obiskovalci so sodili, da ta večer ni dosegel pričakovanja in je bila vsebina prireditve od časa do časa neprimerna. Kaj več o tej prireditvi v prihodnji številki.

TRBOVLJE

Pred nekaj tedni so v Trbovljah začeli s asfaltiranjem ceste, ki drži od glavne trboveljske prometne žile preko živilskega trga, do trgovine na Njivi. Danes je cestnišče že skoro povsem dograjeno.

Da je ta nova cesta v Trbovljah v komunalnem pogledu spet lep korak naprej ni treba poudarjati. Z njo se je rešil tamkajšnji živilski trg svojega dolgoletnega sovražnika — prahu.

Direndaj v dolini treh mostov

(Nadaljevanje z 8. strani) se vozijo z vlakom v službo in iz nje. To je že zelo nerodno za ljudi iz bližnjih krajev, še tem bolj pa za tiste, ki so doma tam v bližini Maribora, na Pragerskem, v Litiji, v Poljčanah, Celju in bogsigavcih kod vse še. V neposredni bližini železniške postaje stanuje tako le kakih trideset ljudi, ostali pa hodijo v službo peš, tudi po dve, tri in celo štiri ure.

O nujnosti gradnje stanovanj v Zidanem mostu se govori že več let; železničarji so potrkali na mnogo vrat, a storjenega je bilo doslej v tem pogledu zelo, zelo malo.

100 do 110 vlakov na dan

Prometnik je nekaj minut pred deseto dal znak za odhod brzovlaka proti Beogradu. Skupno z njim smo nato stopili v prometni urad. Dodobra so nam razložili ves potek dela na postaji, nam pokazali razne naprave in radi ustregli vsaki naši radovednosti.

Dnevno pelje mimo našega križišča okoli sto, večjih pa tudi 110 vlakov. To je povsem razumljivo, saj gre tu skozi skoraj vse tranzitni tovor iz Avstrije proti Reki, poleg številnih potniških in drugih tovornih vlakov seveda.

IZ KRVIRDEČE

(Nadaljevanje s 5. strani) mesto. A tudi z juga je preko Bohorja plenil nov val sovražnikov in vrsta nosil se je spet umikala, tokrat poslednjič.

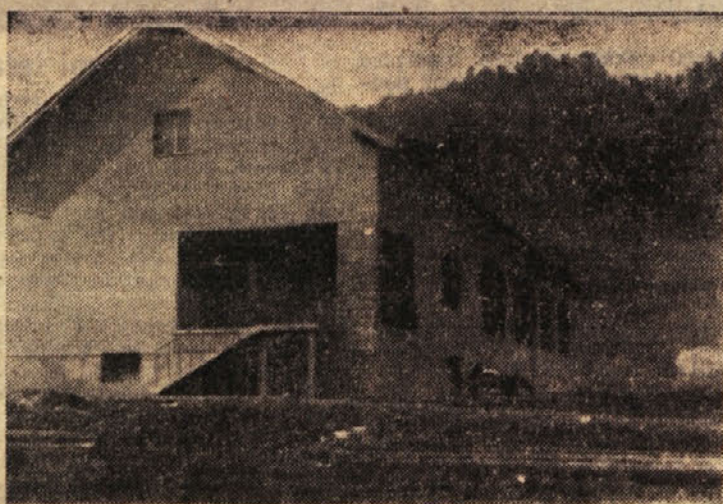
Drugo jutro se je v hostah zasililo ropotanje kmečkih voz. Prihajali so bliže in bliže, dokler niso obstali pred bolnico. Med ranjenice, ki so sedeli nanje, je sedla tudi Pepca. Drhtela je. Vzkričajoč občutek prostosti jo je zanašal v prečudno vrtoglavo, v kateri se je pomešal z vsem krvavim, grenkim in hudim zadnjih mesecev. Toda pogled naprej je izpodril trpkost v duši, postajalo ji je vse lepo, široko in svetlo. Pot skozi majski gozd se ji je zazdelo kakor v pravljici.

Na vrhu, kjer se kolovoz iznenada zaobrne

NOVICE IZ ZASAVJA

VIDEM-KRŠKO

Pred kratkim je glasbena šola v Vidmu-Krškem pripravila prvo javno produkcijo tekočega šolskega leta. Na produkciji je nastopilo 20 učencev nižje glasbene šole od prvega do petega razreda.

Šola je zgrajena! V njej bo prostora za vse učence. Kje? Na Milinšah! Prihodnje dni se bodo mladi vselili v svetle učilnice in bržkone bodo uspehi znatno večji kot druga leta, ko so se stiskali v docela neprimernih učilnicah

Mladi pianisti in violinisti so prav dobro zaigrali. Posebno pozornost so vzbudili nadarjeni violinist Andrej Cimerman, Jadranka Stoviček in Zivko Sebek. Tudi ostali niso zaostajali. Pianistka Nada Božičnik in

Mira Resnik sta ljubko zaigrali težje skladbe. Nastopila sta tudi bivša učenca krške glasbene šole Tomi in Marjan Ivačič, ki sedaj študirata v Zagrebu.

Ob koncu se je predstavil še mali šolski orkester, ki je zaigral Parmovo koračnico »Hej Krčani« in Popijev »Šepet rož«.

Nižja glasbena šola v Vidmu-Krškem šteje 86 učencev. Na žalost pa so vsi ti učenci in 5 učiteljev odvisni le od ene srednje velike sobe, kjer imajo vaje, medtem ko drugih prostorov šola nima. Razumemo stanovanjsko stisko v Vidmu-Krškem. Vendar menimo, da bi se za tako kulturno ustanovo, kot je omenjena šola, le našel še kak prostor, da bi lahko nemoteno vadili in ne čakali pri uri drug na drugega. Občinski ljudski odbor oziroma stanovanjska komisija bosta končno enkrat le morala uvideti potrebe šole in ji nuditi tudi primerne prostore.

Iniciativni odbor vzgojne posvetovalnice v Vidmu-Krškem se je na pobudo občinske zveze prijateljev mladine že večkrat sešel. Sedaj pripravlja vse potrebno za ustanovitev te posvetovalnice.

Vzgojno posvetovalnico bodo v Vidmu-Krškem odprli v vzgojnem tednu, ki bo od 17. do 22. decembra. V tem tednu bo

več vzgojnih predavanj in šolskih nastopov, kamor bodo povabili tudi starše, da bodo videli, kako poteka pouk v šoli.

Posvetovalnica bo poslovala v prostorih otroškega vrtca v Krškem, po potrebi pa bodo šli njeni člani tudi na Rako, Zdole in drugam. Zbrali bodo podatke vzgojno in morda tudi socialno šibkih otrok ter skušali rešiti vprašanje vzgoje pri njih. V tej posvetovalnici bodo starši in ostali lahko dobili razen vzgojnih tudi pravne in zdravniške nasvete.

Ustanovitev vzgojne posvetovalnice v Vidmu-Krškem je nujno potrebna, kajti vzgojno zanemarjenih otrok je precej, katerim je treba pomagati. Da postanejo enakovredni člani naše družbe.

BIZELSKO VABI

V okviru praznovanja Dneva republike vabi krajevni odbor ZB Bizelsko-Zgornja Sušica vse svoje padlih borcev, talcev in žrtev fašističnega terorja, kakor tudi vse ostalo prebivalstvo, ki so kakor koli sodelovali na tem področju v času NOV, na odkritje spominske plošče, ki bo 29. novembra ob 14. uri pred Zadrudnim domom.

Program bodo izvajali člani mladinske organizacije in šole ter drugi.

Po končanem odkritju bo ljudska zabava v Zadrudnem domu. Vabi odbor.

Obvestilo naročnikom in bralcem

Ker delovni kolektiv Mariborske tiskarne v prazničnih dneh ne bo delal, bomo tiskali prihodnjo številko šele prihodnji petek in jo bodo naročniki in bralci prejeli šele 8. decembra. Le-ta pa bo izšla na dvanaestih straneh.

Na letni skupščini sind. podružnice trboveljske Elektrarne

Vsemu prebivalstvu trboveljskega okraja

Pozivamo vse prebivalstvo, lastnike stanovanjskih hiš, stanovalce, gospodarske organizacije in ustanove, da za Dan republike izobesijo na svojih hišah državne zastave.

MILAN VIDIC:

Oče se je vrnil na delo

Nenadoma se je Tonč zbral; v križu ga je močno zasklelo, kar otrpnil je od bolečine in prek obraza mu je hušnil doslej nepoznan drget. Nehote se mu je iz ust izvil polglasen krik, ki ga je še tisti hip zadušil z narejenim kašljem.

Mirč je obstal sredi zamaha; kramp je pridružen udaril ob trdo zmes.

»Pa ne, da te bo...?«
»Ne, ne, nič kaj takega fant, kar nadaljuj; leta, leta in konec z utrujenosti, to je vse, kar se me prijema.«

Hotel je potrditi izmišljeno laž. Se krepkeje je zamahnil, toda pred očmi se mu je stermnilo, kramp je zgrešil cilj; skoro bi se mu zapiknil v koleno, da ga ni prestregel Mirč in urno postavil svojega.

»Viš ga hudiča, kako je trmast. Kaj misliš, da imaš dvajset let?« Urno je segel za tram in mu podal čutarico. Tonč je pohlepno pil; Mirč je določno videl, kako se mu trese roka.

»Daj, izprezi kar takoj, pa greva k zdravniku.«

Tonč je besno zasopihal. »Kaj tvejaš? Zdalej sredi šhte se ne premaknem niti za las, pa čeprav bi mi ta bela stala za grbo.« Medtem je poskušal vstati, toda čutil je, kako ga moči zapuščajo in po hrbtu mu je spolzela prva kapljica znoja. Hotel se je vzravhati, pa se je sesedel kot prazna vreča. Zdelo se mu je, da se je ves strop odkopa povezil na njegovo telo in da ga bo zadušilo. Naprej se ni več spominjal; nekeje v daljavi je slišal, da se je Mirč krepko zamahnil in ga skušal dvigniti na rame.

Zdaj je vse to podoživljal ležaje v mehki beli postelji. Prestavljal je roke in ni vedel, kaj z njimi početi. Luščil je iz drevenega spomina nekatere podrobnosti in misel ga je popeljala v jamo.

Ni slišal, da so se odprla vrata bolniške sobe; najmlajši Tončev sin je stopicaje po prstih prihajal k njegovi postelji in obstal pred njegovim vnožjem. Nekaj časa ga je motril, nato pa je nenadoma zaihtel v dlan.

Tonč se je obrnil. Vzdignil je telo in nekaj časa ni prišel do besede. Naposled je le izustil:

»Kaj, kaj, Tinček, saj vidiš, da se pozdravljam!« Kolikor je mogel, se je nasmehnil, da bi sin videl, da je res, prav zares tako.

Tinček ga je začudeno pogledal in bolj izdaval kot povedal: »Saj ti ne verjamem. Stric Mirč je mami povedal, da boš moral iz jame...«

Čez čas pa je pristavil: »In mama je stricu Mirču odvrnila,

da so ji isto povedali v ambulanti.«

Tonč je šele sedaj čutil, da je sin ponesen na to, da dela v jami, da rudari. Nekeje v notranjosti ga je zasklelo, ko je pomislil, da je dal jami bržkone za vedno slovo. Zazrl se je v sina in v prispodobi je videl razgrnjeno mladost; došle ni o tem nikoli razmišljal. Kaj bi s tem; začel je zmlada, za glavo večji, kot je tale njegov fant. Bil je neugnan; dostikrat mu je voda curljala po hrbtu in se mu kopičila v škornjih, da mu je ob vsakem premiku nog kar zažvrkalo.

Dvajset let! Vmes samo dve leti, v katerih je zamenjal orodje za orožje. Prehodil je stotine »fortnov«, »naflak« kdo ve koliko huntov, in ob vsakem zamahu v skalo se mu je za spoznanje ukrvil hrbet.

In, da bi sedaj tik pred zatonom moral iz jame? Nak, v jami se zasluži. Otroci rastejo, potrebe bodo vedno večje. Hotel je odgnati misel, da bi sedaj le moral prenehati s knapovščino. Toda! Kaj, kaj bo, če ga bo ponovno zgrabila vrtoglavo?

Pa je le odvrnil sinu s tujim glasom: »In, kaj zato, če bom moral iz jame. Bom vsaj bolj varen zunaj!« Oba sta sklonila glavo in se predala mislim.

Minilo je več tednov.

Tonč je moral sekuro nabrusiti in jo za vselej oddati nasledniku. Tinček ga je videl kako se je brez volje odpravil na delo. In v njegovi otroški pameti je vstalo spoznanje da oče brez jame ne bo več takšen delavec kot včasih. Jami mu je bila drug dom in navadil se je je. Tako navadil, ko se je navadilo le rudarji...

Vojaki pošiljajo podrave Hrastničanom

Hrastniški fantje ki služijo vojaški rok v Beogradu, smo sklenili, da vam napišemo nekaj vrstic v pozdrav. Da bi vam opisovali vojaško življenje, m. slimo da ni potrebno. Povemo vam le, da smo srečni, da smo delček naše slavne, v narodnoosvobodilni borbi prekaljene Armade in da smo vedno pripravljene za ceno svojega življenja braniti našo lepo socialistično domovino.

Mnogokrat se ob večerih zberemo in zapojemo domače pesmi, ki nas za trenutek povedejo domov med starše, prijatelje, znance in dekleta. Povedejo nas tudi med vas, tovariši, na delovnih mestih, ki zalagate vse sile za lepše življenje delovnega človeka. Povedejo nas med vas, ki v objemu črnega zlata kužete lepšo bodočnost sebi in nam. Zato vam kličemo z rudarskim pozdravom — Srečno! — Podpisani: Ernest Ramšak, Ernest Ostrman, Mlan Jurkovič, Edi Kirn, Drago Avdič, Franc Hudri, Franc Zupanek in Tine Vrtačnik.

Zlorabil je zaupanje ljudi

Naši delovni ljudje radi pomagajo bližnjemu. Tako je marsikatera trboveljska gospodinja rada segla v denarnico in darovala kakšen dinar nekemu delavcu iz Bosne, ki se je izkazoval z nekim potrdilom od socialnega skrbstva, češ, da mu je prosjačenje dovoljeno.

Mož je seveda lagal, ker se je zanašal, da nobena gospodinja ne bo prebrala omenjenega potrdila, na katerem je bilo zapisano le, da je 40% invalid in samo delno nesposoben za delo.

Sicer pa to ni niti bistveno, kajti z denarjem in z drugimi predmeti, ki so mu jih podarile trboveljske gospodinjice, je odšel v bivališča svojih rojakov, ki so zaposleni pri nekem gradbenem podjetju, in ondi zakockal ves dobljeni denar in druge predmete. Dva druga njegova rojaka sta celo zakockala uro in druge predmete.

Gospodinje! Pazite, komu zaplate!

Zakvartal je vso mesečno plačo

Slaba in deloma že izkoreninjena navada kvartanja se včasih še pojavlja v nekaterih naših krajih.

Tako je nedavno nek delavec hrastniške Steklarne zakvartal v gostilni vso mesečno plačo, družina pa je ostala brez prebite pare že prvega v mesecu. Nujno je, da pride pri kvartanju za denar nazadnje vedno do prepira in končno pretepa. Tako se je zgodilo tudi tokrat. Omenjeni delavec je očital svojemu soigralcu goljufije in naposled se je začel pretep. Šele organi javnega reda, ki so zvedeli za ta primer, so napravili konec tega žalostnega izživljanja nekaterih naših delovnih ljudi. Zanimivo je končno to, da soigralci sploh niso hoteli priznati, kdo je priigral denar.

Prav bi bilo, da bi v zaporu vsi razmišljali o tem, da igra za denar lahko postane usodna za njihovo poštenje.

Zanimivo je, da so se pojavili pri nas celo nekaki poklicni igralci, ki dobro razumejo svoj posel. Navadno nehaajo igrati tedaj, ko si priprajo dovolj denarja in ko so njihove žrtve že čisto brez denarja.

Kmetje na Trnovem so igrali pred časom kar 24 ur skupaj. Višina igre se je gibala v znesku 30.000 dinarjev.

Se je podobnih primerov v raznih krajih našega okraja. Sodimo, da ti ljudje grobo in neusmiljeno izkoriščajo svoje žrtve, zato ne bo odveč, da jim sodniki prisodijo obutno kazen, da jih bo za vselej minilo veselje do lahko prisluženega denarja.

Krepiti je treba zadrudne fonde

(Nadaljevanje z 2. strani) Osnovni namen teh pogodb je ta, da bodo podjetja pri svojem končnem obračunu lahko odvedla večji del svojega dobička v investicijske sklade kmetijskih zadrug. To je edini način, po katerem ta podjetja lahko po redni poti krepijo zadrudne fonde. Brez teh pogodb bi se moral dobiček teh podjetij deliti po splošnih družbenih instrumentih, ki veljajo za gospodarske organizacije.

Nujno potrebno bi bilo, da bi tudi ostala podjetja, ki trgujejo zlasti z vinom in lesom, sklepala take pogodbe s kmetijskimi zadrugami, da bi tudi ostala podjetja lahko odvajala svoje dobičke v fonde kmetijskih zadrug in s tem dejansko pomagala krepiti kmetijsko proizvodnjo.

Naloge in odgovornosti gospodarske poslovne zveze so velike. Kako bodo pa vse to izvedli, bomo pisali pozneje. —a

ZABAVA IN RAZVEDRILLO V NAŠIH DRUŠTVIH

OSNOVNA NALOGA KULTURNOZABVNEGA UDEJSTVOVANJA BI MORALA BITI, DA BI PRIPRAVILI NEKOLIKO PRIJETNIH, ZABAVNIH IN VZGOJNIH UR IN PROSTOROV ZA NAŠEGA DELOVNEGA ČLOVEKA. ZA DOVOLJITI NEKAJ NJEGOVIH DUHOVNIH POTREB, KI JIH NI MOČI ZA DOVOLJITI NA DELOVNEM MESTU, NITI V KINU NITI V GLEDALIŠČU

Za nami je izredno važno posvetovanje Zveze »Svoboda« in prosvetnih društev o nekaterih problemih kulturno-zabavnega življenja v naših društvih. In za nami so tudi že občni zbori, na katerih so Svobodarji in delavci prosvetnih društev zakoličili načrte za bodoče snovanje. Naše uredništvo sodi, da so sicer občni zbori pokazali vso svojo ustvarjalno dejavnost in da hočejo z njo nadaljevati, niso pa dovolj nakazali, kako se bodo lotili društvenega zabavnega življenja. Zavaljo tega smo naprosili nekatere Svobodarje in delavce vaških društev, da našim bralcem posredujejo svoje načrte za organiziranje te dejavnosti.

PREDSEDNIK »SVOBODE« SEN OVO, KAREL ŠTERBAN:

Poskusili bomo in se na poskusih učili

Tudi pri nas smo se ob zadnjem ljubljanskem plenumu zamislili in spoznali, da je naša prvenstvena naloga, nuditi delovnim ljudem čim več razvedrila in ustvarjati v našem društvu več sproščene domačnosti. Na občnem zboru smo o tem dosti govorili. Se več pa smo se pomenkovali na zadnjih dvih sejah in sklenili naslednje:

Za Dan republike, oziroma na predvečer praznika, bomo priredili slavnostno akademijo z različni nastopi naših sekcij, potem pa se bomo pri pogrnjenih mizah pogovarjali o vsem, kar je trenutno doma aktualno. To bo nekaka prva družabna prireditev, ki nas bo, upam, bolj zblížala. Sicer pa pričakujemo, da bodo ljudje sami predlagali, česar želijo.

Za silvestrovanje pripravljamo drugo tako družabno prireditev. Prireditev ob Novem letu bo čim bolj sproščena.

Pri vsaki sekciji smo ustanovili sosede, ki bodo poskrbeli, da bodo prireditve čim bolj prisrčne. Zakaj naj bi naš pevski zbor pel samo umetne pesmi, ki seveda niso slabe, ko pa imamo tako bogat izbor domačih in delavskih pesmi.

Ni ne bomo sami začeli. Člani, oziroma ljudje naj povedo, kakšne kulturne zabave si želijo. Upam, da bodo naši aktivni člani prisluhnili željam ljudi in zimske večeri bodo postali manj dolgi. Sicer pa so to prvi poskusi in na poskusih se bomo učili.

PREDSEDNIK »SVOBODE« I. ZA GORJE, TOV. FRANC ŠKRABAR:

To dejavnost bomo koordinirali s sosednim društvom

Pri nas je težko. Kje naj pravzaprav začnemo? Nimamo niti prostorov za delovanje aktivnih članov. Dramska družina se stiska v takih prostorih, da mi je sram o tem govoriti.

Sicer pa to ne pomeni, da ne bomo vsaj poskušali organizirati kulturnega razvedrila za

sosednjo »Svobodo«. Prvi se-stanek, ki bo v kratkem (op. ur.: setanek je že bil) bo do-

TOVARIŠICA GLOBOKARJEVA. TAJNICA PROSV. DR. MLINŠ: Združili bomo prijetno s koristnim

Cepprav tovarišica Globokarjeva, žena šolskega upravitelja na Mlinšah, še ni dolgo v tem kraju, je vendar uspela privabiti mnogo žena in kmetov v njihovo društvo in jih zainteresirati za razno dejavnost.

Zadnjič smo pisali o načrtih, ki jih imajo Mlinšani. Danes pa še o tem, kaj je namen tega sestanka.

»Čez dan kmečke žene in njihovi možje nimajo kdo ve kaj časa za kakršno koli društveno dejavnost. Toda ostanejo še večerne ure; tega kanimo temeljito izkoristiti. Ta dejavnost sicer ne bo vsa v okviru prosvetnega društva, toda končno je to vseeno, ker je glavno, kako bomo uspeli vzbuditi zanimanje vaščanov za to ali ono delo. Naša šola bo kmalu dograje-

ločil nekake okvirne smernice za združeno delo na tem področju.

Na večernih sestankih se bomo o tem temeljito pogovorili, in upamo, da bomo kljub stiski, ki jo čutimo ob pomankanju za to potrebnih prostorov, lahko vsaj začeli. Kakšni bodo uspehi, pa sedaj še ne vemo.

Imamo tudi dvorano. Zategadelj bomo ob večernih urah priredili več raznih predavanj in kuharskih tečajev; tu pa se bomo pogovorili še o stoterih stvarih, ki ljudi zanimajo. Tudi to je vrsta zabave, saj vemo, da se na takih večernih pomenkih ni moč držati strogo določenega dnevnega reda.

Zakaj ne bi kramljali o vseh teh stvareh, ko pa vemo, da si imajo ljudje toliko povedati. Drug drugemu.

Pripravljamo nekaj igrice, učvrščujemo pevski zbor in folklorno skupino. Po vajah vseh teh skupin bomo vedno našli toliko časa, da se bomo tudi nekoliko zabavali in pritegnili k temu še druge vaščane. Skratka — združili bomo prijetno s koristnim.

Pisano kulturno življenje na Leskovcu

Leskovčanom ne manjka zabave in razvedrila. Prosvetno društvo v Leskovcu tesno sodeluje z množičnimi organizacijami in društvi pri izvedbi raznih proslav, akademij in prireditev, tako da ima človek občutek, da je to skupna velika družina. To sodelovanje pa pride najbolj do izraza pred prireditvami in sicer takrat, ko imajo generalko. Pod vodstvom prosvetnega društva se zberejo vsi, ki nameravajo sodelovati na proslavi. Na vsakratno veliko presenečenje se izvajajo na generalkah pripravljena dela od pionirjev, mladincev do sodelavcev iz vseh ostalih organizacij. Ker so pa vsa

dela kvalitetna, ima vedno prireditelj nevednosti, ker ne ve, kaj bi odklonil, zaradi preobširnega programa. Kakršne so priprave, takšen je tudi obisk. Vse proslave, akademije in ostale prireditve so vedno dobro obiskane.

Program odrskih del določijo na občnem zboru le okvirno. Pri izbiri posameznih iger sodelujejo vsi igralci in to tik pred sezono.

Za razvedrilo poskrbijo tudi leskovski pionirji z otroškimi igrkami in lutkovnimi predstavami.

Kot že omenjeno, skrbijo vsa društva za prosvetno dejavnost na vasi. To množično udejstvovanje dokazuje, da je v Leskovcu prosvetno delo neprimerno bolj razgibano kot v marsikaterem mestu, če vzamemo odstotek sodelujočih v primeri s številom prebivalcev.

Vsako društvo ali organizacija priredi od časa do časa tudi zabavo. Zato pridejo vsi veseli Leskovčani lahko na svoj račun.

Iz tega vidimo, da je v Leskovcu zelo pisano življenje, ki nudi prebivalcem dovolj razvedrila in kulturnega užitka.

Plesni tečaj pripravljajo

Delovnemu človeku je treba po končanem delu poleg kulturnega izživljanja tudi razvedrila in zabave. Tako ima DPD »Svoboda bratov Milavcev« v Brežicah oz. Brežini lep načrt dela. Društvo že drugo leto uspešno deluje, svoje člane pa ima med delavci Opekarne in kmečko mladino.

Med najaktivnejšimi odseki društva je dramska skupina, ki je v tej sezoni že dala na oder dramo »Mrak«, ima pa v programu še dve gledališki deli in opereto, kar bo zanje dovolj. Dobro deluje v društvu nadalje

pevski zbor, ki ga vodi tov. Franc Baškovič. Zbor šteje 36 pevcev. Za razvedrilo imajo šahovsko sekcijo in bogato knjižnico, pripravljajo pa tudi plesni tečaj. Niso pa pozabili na splošno izobraževanje in bodo v zimskem času organizirali razne tečaje.

Pa še nekaj hočejo ti mladi Svobodarji na periferiji Brežic: ustanovili bodo godbo na pihala; godbenike že imajo in tudi instrumente počasi zbirajo. Kapelnik Branko Rueh bo imel kar dovolj dela.

Mlada Svoboda, toda aktivna.

V Brežicah skrbijo za zabavo tudi plesni orkester. V mnogih naših društvih so sklenili začeti tudi s plesnimi vajami, na katerih bi se člani učili družabnih plesov

V Krmelju je potrebna večja aktivnost

DPD »Svoboda« v Krmelju ima 6 sekcij, ki vse skrbijo za kulturno in zabavno življenje v kraju. Posebno zabavnih prireditev v Krmelju tako rekoč ni, če izvenomemo veselice, ki jih to ali ono društvo ali organizacija od časa do časa priredi. Člani »Svobode« igrajo, pojejo, igrajo šah, kegljajo, nekaj jih je pri godalnem orkestru, in se tako izživljajo vsak po svoje. Vendar pravega povezanega dela ni; ta se izgovarja na delo, drugi na bolezen, in tako teče čas svojo pot naprej.

Da bo »Svoboda« v Krmelju zopet začela, tako kot je bilo pred leti in še pred meseci, bo treba pri članih vzbuditi zavest samoiniciativne in aktivnosti. Morala pa bi jih voditi trdna roka, da bodo zavzeli tisto mesto, ki jim gre.

Prosvetni in veseli večeri v Radečah

V kratkem razgovoru s predsednikom radeške »Svobode«, tov. Pergarjem, smo zvedeli, da se je to društvo dokaj dobro lotilo nalog, ki jih je postavil nedavni plenum »Svobode« in prosvetnih društev v Ljubljani. Tako že imajo za letošnji načrt pripraviti prosvetni in veseli večer, napraviti izlete svojih članov k sosednim prosvetnim društvom v občini in se z njimi še boljše spoznati ter izmenjati izkušnje. Tako naj

bi odšel pevski zbor v Razbor, godba na pihala naj bi napravila koncerte po raznih okoliških vaseh itd. Prav dobra je tudi zamisel, pripraviti od časa do časa družabne večere za igralce in ostale člane društva, na katerih naj bi se ti ob prijetni glasbi nekoliko povsneli in zaplesali. To bi bilo članom društva tudi skromno plačilo za trud, ki ga vlagajo v delo v posameznih sekcijah skozi vse leto.

Jajce — majhno bosensko mesto ob slapovih Plive, bo ostalo v zgodovini jugoslovanskih narodov za vedno zapisano z zlatimi črkami. Tu, v tem kraju, v srcu Bosne, so se pred trinajstimi leti odigrali dogodki, ki jih ni in jih ne bo mogoče nikoli pozabiti.

Delegati iz vseh krajev naše domovine, kjer so divjali še srđiti boji med fašističnimi hordami, ki so jim pomagali domači izdajalci, in partizanskimi enotami, ki so potujočim zadajale udarec za udarcem, so na II. zasedanju AVNOJ sprejeli zgodovinske sklepe. Pomenili so rojstvo nove Jugoslavije in z njo vred postavili tudi temelje novemu gospodarstvu, ki sloni na socialističnih načelih. Delovni človek, ki je bil stoletja in stoletja podložnik domačih in tujih gospodov, je postal sam svoj gospodar.

Pišemo leto 1943. November. Delegacije naših narodov so morale že precej dni pred zasedanjem na pot proti Jajcu, ki je bila polna nevarnosti. Prisluhnimo, kaj govori dr. Metod Mikuš v enem izmed svojih sestavkov o premikovanju slovenske delegacije:

»Pot slovenske delegacije iz Kočevskega Roga v bosensko Jajce, in to v poznem jesenskem času leta 1943, ni bila lahka, vendar se je moglo »varno« hoditi, kolikor je to pač dopuščala vojna in vse tiste težave, ki so bile pri nas tako tesno povezane z njo. Večjih partizanskih doživetij, ki so človeka čakala v brigadah, od zased do borb, ni bilo, in prvikel smo lahko spoznali, kakšne ugodnosti more nuditi veliko osvobodeno ozemlje z malimi izjemami od Kolpe do Jajca.

Takrat so bili Italijani že na fleh. Nemci pa so pri nas že opravili svojo ofenzivo. V Bosni pa so se nanjo šele pripravljali; preko Kolpe do Ogulina bi lahko srečali ustaše, na več krajih pa četnike, a so vodniki za nekatere zatirjali, da niso nevarni in da imajo navado samo »pripuščati«. Menda se nam je to tudi enkrat primerilo nedaleč od Glamoča.

Kakorkoli že, vsi kraji pa, skozi katere smo šli, so dovolj zgovorno pripovedovali, kaj je vojna in kaj vse so prebijali ljudje. In to je prav eden izmed tistih vtisov, ki mi bo s te poti ostal za vse življenje...

Poglejmo še v partizanski dnevnik, v katerem Nada Sretnac opisuje pot slovenske in hrvaške delegacije skozi nemške položaje v noči od 18. na 19. november:

»Kolona je na poti skozi nemške zasede. V mraku obiskuje hišice, ki v njih živijo kmetje. Ponudijo nam vode; naši pijejo, ne da bi se ustavili in nadaljujejo pot. Gremo »kozi dvorišče, čez plot na mehko travo. Korakov ni slišati. Zda je že čisto temno. Tlik mimo grmovja gremo, preko račimo nizek plot. Ceprav je mrak, čisto pogledamo na tisto stran, kjer je cesta, ki moramo čez njo. Reflektor zasije. Nekaj svetlega se premika. Kamion! Eden, dva, dvajset, sto... sto petdeset, Nemci gredo. »Kam gredo?«

»Evakuacija?«

»Koncentracija?«

Opazujemo razsvetljeni sprevoz kamionov, ki pošastno drsi v mraku kakor dolga vrsta ladij na morju. Luči se

Jajce — stari del mesta

vzpno tja do gore in še dolgo za njimi ostane svetla sled v noči.

Gledamo jih in se sprašujemo: »Kako dolgo bodo šli mimo? Koliko jih je? ... Spet nove luči. Spet novi kamioni!«

»Ali pridemo preko,« se sprašujemo tiho in korakoma za svojim prednikom. Tako se je stemnilo, da ne vidimo ničesar več. Noge čutijo, da ni več trave. Spotikamo se ob kamenje, vzpenjamo se. Do ušes prihaja zuborenje vode debelo kamenje in spet voda. Grmovje. Noč...

»Pozor! Jama!«

Toda noge ne vidijo ničesar in že padajo. Drug drugega med kamenjem. Hodimo po nečem vlažnem. Drobno in vlačijo iz jame.

»Tiho!«

»Zvezale«

»Nimamo zvezale!«

»Čelo stoji!«

»Naprej! Ni čakanja!«

Noge najdejo cesto, krepko stopajo. Ustavi se — pomini s čela:

»Stoj!«

»Tiho!«

Obstanemo. V mraku ždi še nekaj temnejšega kot je mrak. Zdi se, da je to drevje. Tako stopamo v klancu in temen zid nas skriva. Kamioni gredo še vedno mimo. Strojnice zapoje. Se ena! Bacači! Rakete! Ne dosežejo nas. Ne vidijo nas...

V nedeljo, 28. novembra, so se nekaj po peti uri slovenski in hrvaški delegati odpeljali s tovornim avtomobilom iz Ljuna v Jajce.

Na zasedanju je govoril tovariš Josip Broz-Tito, ki mu je bil tokrat na predlog slovenske delegacije podeljen častni naslov maršala Jugoslavije. Tovariš Tito je zaključil svoje poročilo z ugotovitvijo, da so bili sijajni uspehi borbe naših narodov, slavne narodnoosvobodilne vojske in partizanskih odredov pridobili velike simpatije v naprednem svetu, in da so dozorili vsi pogoji, da naši narodi uresničijo svoje težnje — svobodno, resnično demokratično federativno Jugoslavijo.

AVNOJ je z veličastnim navdušenjem izdal odlok o izgradnji Jugoslavije na federativnem principu, s popolno enakopravnostjo vseh jugoslovanskih narodov.

Po končanem zasedanju so krenile delegacije jugoslovanskega ljudstva spet v kraje, od koder so prišle, da skupno s tisoči in tisoči partizanov zadajo sovražniku poslednje ne.

Slovenska delegacija je imela pred svojim odhodom — 6. decembra — še sestanek s tov. Titom. Razpravljali so o marširanjem. Ko se je ob koncu Maršal poslovil od vsakega posebej in mu segel v roko, je naročil:

»Ponosite v Slovenijo moj pozdrav — am borcev, vsem političnim delavcem, vsem slovenskim nožem, ženam in otrokom. Upam, da pridem kmalu k vam na obisk.«

(Zbral: »Jajce«)

USTANOVITEV ZASAVSKE SMUČARSKE PODZVEZE

Dobili smo organ,

KI BO SKRBELO ZA MNOŽIČNO UVELJAVITEV TEGA ZDRAVEGA ZIMSKEGA ŠPORTA — POGLAJITNA SKRBE PRAVILAR USTANOVLJENE ZVEZE PA BO: ČIM VEČ DELOVNIH LJUDI IN MLADINE NAJ SE UDEJSTVUJE V ZIMSKEM ŠPORTU, SMUČANJU IN SANKANJU

Zadnjič smo v skupnih besedah povedali, da je naš okraj dobil zasavsko smučarsko podzvezo. Danes pa bi nekoliko podrobneje pogledali delo ustanovne skupščine.

V poročilu predsednika iniciativnega odbora je bilo govora o dosedanjem delu posameznih

čarški šport se ni tolikanj uveljavil, kot bi se glede na važnost moral. Predvsem so klubi dostikrat grešili v tem, da niso v večji meri privabljali v svoje vrste več mladine in vseh delovnih ljudi, ki čutijo veselje do smučanja. Kajpak je bil velik vzrok tudi pomanjkanje smu-

Vse to je narekovalo, da se ustanovi organ, ki bo skrbel za večjo popularizacijo tega športa, ki bo klubom pomagal in jih obenem vzgajal v socialističnem duhu.

V poročilu smo nadalje silili še mnoge druge važne ugotovitve, ki bodo ustanovljeni podzvezi pravzaprav v pomoč.

Po poročilih so navzoči razpravljali o mnogih problemih, ki jih bo morala podzveza že v bližnjem času reševati. Predvsem bo njena glavna naloga vključiti v klube in smučarske sekcije čim več mladih ljudi. Tov. Jesenšek je dejal, da imamo po naših šolah neizčrpne možnosti, saj je samo v Trbovljah nad 1300 učencev in dijakov, ki bi bili najzvestejši pristasi tega zdravega športa. Koliko pa je še učencev in dijakov v raznih drugih šolah in krajih okraja.

Zimski šport pa bo treba približati tudi starejšim ljudem. Se malo ljudi ve, kakšne prednosti so v smotnem gojenju smučanja. Podzveza si bo zato pridelala vključiti v klube tudi starejše ljudi, zlasti delavce.

Na kraju so sprejeli ustrezna pravila in izvolili upravni odbor s predsednikom Janezom Jesenškom na čelu. — Zelimu upravnemu odboru čim več uspehov. Milan V.

MARIBORSKO-VARAZDINSKA NOGOMETNA LIGA

Končano je jesenski prvenstvo v nogometu

Jedinstvo (Čakovec) : Rudar 2:1 (2:0)

Malone vsak kraj ima svojo lastno skakalnico, v Kisovcu pa so mladi zgradili celo svoje zavetišče in je danes važno zbirališče vse ondotne mladine. Res pa je nadalje, da se smu-

čarskih rekvizitov in končno smučarskih vaditeljev in učiteljev.

Samo točka za Zagorjane

Proletarec : Sloga 1:1 (0:0)

Pričakovali smo, da bo moštvo »Proletarca« v tekmi s »Slogo« osvojilo obe točki. Dogodki na igrišču pa so potekali drugače. Le s težavo je ostala v Zagorju ena točka. Moštvo »Proletarca« je bilo slabo sestavljeno. Pangeršič in Zorko sta poskodovana, Judež pa ne sme nastopati.

Tekmo je slabo sodil Frangež iz Maribora. Gola sta dala

Zvorce v 5. minuti drugega polčasa in nato Ogrinc v 37. minuti.

Dobro je bil vratar »Proletarca« Očepek, ki je odlično branil in rešil moštvo »Proletarca« gotovega poraza.

Vodstvo NK »Sloga« je na registracijo tekme vložilo pritožbo, ker je sodnik Frangež na posredovanje stranskega sodnika razveljavil doseženi gol.

MARIBORSKO-CELJSKA NOGOMETNA LIGA

Zmaga Svobode proti Nafti

Svoboda (Trbovlje) : Nafta (Dolnja Lendava) 4:2 (1:1)

V zadnji tekmi tega tekmovanja je »Svoboda« premagala »Nafto« iz Dolnje Lendave s 4:2. Rezultat bi bil lahko še večji, če ne bi napadali »Svobode« toliko omahovali pred nasprotnikovim golom.

Po stanju 1:1 v prvem polčasu je »Svoboda« nato povedla igro na 2:1. Gostje so izenačili

stanje na 2:2 z dvomljivo enajstmetrovko, ki jo je dosodil nezanesljivi in slabi sodnik Brunšek iz Celja. »Svoboda« je stalno napadala in dosegla še dva gola.

Zmaga je zaslužena in — kakor poudarjeno — bi bila lahko še večja.

Rešitev nagradne uganke iz 46. številke

Kar cel kup rešitev smo dobili od naših pionirjev in pionirk na nagradni magični kvadrat, ki smo ga prinesli v predzadnji številki našega tednika. Zelo smo bili veseli obilne pošte naših mladih bralcev.

Pravilna rešitev magičnega kvadrata je glasil (vodoravno in navpično): gost, osel, seja, tlak.

Zreb je prisodil prvo nagrado za rešitev uganke Janju Majcenu, učenca 5. razr. osnovne šole v Poljniku, pošta Sava pri Litiji — drugo nagrado pa dobi po odločitvi žreba Tomi Svažič, učenec II. c razreda osnovne šole v Sevnici. Obema bomo poslali knjižno darilo po pošti.

Vsem ostalim mladim bralcem in bralkam za njihovo pošto in pozdrave prisrčno hvala. Uredništvo

Nova nagradna uganke za naše pionirje

Boste uganili sledečo uganke? Poslušajte jo!

Glavo ima, noge ime, nima pa repa, zvija se, zbode te, kadar je kepa.

Ce boste uganke rešili, nam prinesite ali pa pošljite odgovor do nedelje, 2. decembra, opoldne. Za pravilno rešitev imamo pripravljeni dve knjižni nagradi po odločitvi žreba.

Pri odgovoru ne pozabite navesti poleg svojega imena in priimka tudi razred šole, ki jo obiskujete, nadalje pošto in kraj, kjer ste doma. Uredništvo

Prvenstvo Zasavja v rokometu

Proletarec (Zagorje) : Gimnazija (Trbovlje)

V nedeljo dopoldne je bila na stadionu »Proletarca« v Zagorju prvenstvena tekma Rokometne podzveze Zasavja v malem rokometu med domačim »Proletarcem« in gimnazijo iz Trbovlj.

Zmagali so domači s 17:13

Uspele motorne dirke v Samoboru

11. novembra so bile v Samoboru meddruštvene motorne dirke, katerih so se udeležili tudi vozači iz našega okraja.

Prvo mesto v kategoriji na 500 cm³ je dosegel tov. Janko Draksler iz AMD Hrastnik, Avto-moto društvo Videm-Krško pa je prejelo dva pokala za drugo mesto v 250 cm³ in tretje v 350 cm³ kategoriji. Zelo dobro je vozil tov. Bivic iz AMD Trbovlje, vendar se zaradi okvare motorja ni dobro plasiral. Tudi vozači iz AMD Brežice so prešli dva pokala.

Vozači okraja Trbovlje so od 13 prešli 5 pokalov, kar je vsekaror hvale vredno. Za okraj je nastopalo 7 vozačev, medtem ko je bilo iz LR Hruške 32 vozačev, ki so imeli tudi specialna vozila, medtem ko so naši vozači imeli povprečne motorje.

Proga je bila izredno težka, zato ne smemo podcenjevati naših vozačev, ki so jo kljub slabim vozilom dobro prevozili in celo zasedli nekaj prvih mest. —a

Lokomotiva (Zagreb) : Rudar (Žene) 10:2 (7:0)

Igralke »Rudarja« se niso mogle upirati razpoloženim Zagrebčankam, ki so zmagale kar z 10:2. V prvem polčasu pa je bil rezultat 7:0. Ta bi bil lahko manjši, če bi igralke »Rudarja« bolj prisebno streljale na gol. Toda vsi strelji so bili večinoma preko prečke ali pa so postali plen dobre vratarke »Lokomotive«.

Ce bi igralke »Rudarja« igralce celo tekmo tako kot v drugem polčasu, bi morda lahko doživeli drugačno presenečenje.

»Celje« : Bratstvo 5:0

Tokrat so Hrastničani v Celju v celoti odpovedali. V prvem polčasu je bila igra še enakovredna, toda drugi polčas je prinesel za goste katastrofo. Rezultat 5:0 »Bratstvo« pač ni zaslužilo. Toda kaj hočemo — žoga je okrogla, pa še sodnik, ki je imel bolj slab dan, in smola je bila tu.

MLADINCI

V tekmi med mladino »Rudarja« iz Trbovlj in »Bratstvom« iz Celja je »Rudar« krepko zmagal s 7:0.

Kje so vzroki neuspehov NK »Bratstva«?

Letošnja nogometna sezona nam je prinesla že precej grenkega. Vroči navijači so bili razočarani po mnogih igriščih Slovenije, tako tudi v Hrastniku.

Ob zaključku lanskim tekem v varaždinsko-mariborski ligi je bil marsikateri prijatelj tega nogometnega kluba razočaran, ker je moštvo moralo v nižji razred. Vsi so na tihem upali, da bo v novi ligi mnogo bolj, da se bodo vrstile zmage in da se bodo povrnila lepi časi. Ze prve tekme v novi sredini pa so pokazale, da s tem moštvom ni nekaj v redu: igre niso bile na dostojni višini, pogrešala se je poštenost, igralci so delali napake, ki jih prej pri njih ni bilo. Prišlo je nekaj trpkih porazov, od teh dva na domačem terenu (»Svoboda«, »Drava«). Moštvo se je tik pred koncem prvega dela tekmovanja uvrstilo skoraj na sredino lestvice. Vsekakor neuspeh.

Kje so vzroki tega padca? Slabi igralci? Morda. Vzrokov pa je več. Začnimo kar pri igralcih. Njihova izbira je slaba, saj jih je komaj štirinajst, ki pridejo v počev za prvo moštvo. To so v glavnem tisti, ki so v zadnjih dveh letih branili barve kluba, nekaj pa je tudi novih (došlih od vojakov in drugod).

To so torej igralci, ki so klub vodili skozi mnoge uspehe. Pri gledalcih so bili priljubljeni, disciplina je bila dobra in tovarištvu med njimi vzorno. Sedaj pa je drugače: na tekma nastajajo med igralci prepirljivosti, med igralci pri gledalcih na niči. V teh stvareh je iskati prvi psihološki moment neuspehov. Igralci, ki so med boljšimi (mnogokrat po lastni sodbi), v sami igri kričijo nad napakami drugih, zlasti mlajših, pri tem pa ne vidijo svojih lastnih, ki so morda še večje. Igralci s tem izgubi zaupanje vase, ne uspejo mu najenostavnejše stvari, na igrišču postane neroden.

Res — disciplina igralcev je slaba, kar se opazi tudi na treningih. Obisk vaj je slab. Izgleda, da so igralcem treningi dolgočasni. Nekaj drži: zelo so nesistematični in igralcu ne nudijo tistega, kar potrebuje. Slika treninga je takta, kakor da sedanj trener ni dosegel nalog, ki jo opravlja, ali pa je ne more dobro opravljati, ker je obenem tudi igralec.

Na treningu se igralci ne nauče ničesar, ker nimajo vaj, ki jih potrebujejo. Če govorimo o koncepciji igre, dobimo vtis, da je trener sam ne pozna. Moštvo igra brez vsakega sistema, način igre je prepuščen posameznikom (driblanje). Trener se niti malo ne poglobi v igralce, ne zna v njem vzbuditi zaupanja, ne more si igralca navezati. Pri njegovem delu mu funkcionalni društva ne nudijo dovolj podpore, saj je v delu prepuščen sam sebi. Uprava društva ni v stalnem kontaktu z njegovim delom, zato so njegove odločitve večkrat napačne. Ljudje v njej so delavni, strokovna plat pa je šibka. Nerazumljivo je bilo, zakaj je bil

lansko leto na trenerskem mestu zamenjan Komlanc s trenerjem Groznikom, ki je ravno izšel iz šole, čeprav je Komlanc dal moštvu nekaj igre in ustvaril temelje za nadaljnje delo. Sedaj trenira pionirje. Ravno takrat so se pričeli neuspehi, ki so privedli v to stanje. To je huda napaka uprave, ki je še ni popravila. Trenirski mladine so zanemarjeni, nihče je ne vodi. Njen razvoj je prepuščen sam sebi. Posledice takšnega dela se bodo v kratkem pokazale v neuspehih.

Poglavje zase pa so geldalci. Njihova navijaška kultura je skrajno revna. Z vzkliki na igralca delajo v moštvo pravo zmedo. Pravega navijanja ne poznajo, s svojo navzočnostjo so igralcem bolj v škodo kot v korist.

Igrati pred tako publiko, posebno pred svojo, je res mučno. Da bi navijači le malo razumeli igralca, katerega želja je ista kot njihova — zmagati, bi bili dogodki na igrišču tudi drugačni. Tekme, izgubljene z enim golom razlike, bi bile ob njihovi pravi podpori lahko tudi zmage. Dajmo, bodrmo naše igralce!

To so v glavnem problemi tega simpatičnega moštva, ki je včasih navduševalo gledalce in s trboveljskim »Rudarjem« predstavljalo vrh zasavskega nogometa. Ob tem članku se zamislimo vsi, najbolj pa prizadejati. Sleherni naj skuša najprej popraviti sebe, odgovorni pa potem tudi druge.

Vremenska napoved

V drugi polovici tekočega tedna snežne padavine in nadaljnji padec temperature. Tudi podnevi bo pod ničlo.

V začetku prihodnjega tedna izboljšanje in sprva poostreje mraza, toda sredi tedna otoplitev s padavinami, vendar ne kaže na bistveno južno vreme. V drugi polovici tedna približno dvodnevno izboljšanje, nato t. j. ob zaključku tedna, ponovne padavine in pričetek padca temperature. Dr. M. V.

OBVESTILO

Občinski odbor Rdečega križa Trbovlje razpisuje enotedenski tečaj, dnevno po dve uri, »O negi bolnika v domači oskrbi«. Priglasitve za tečaj se sprejemajo pri tajniku občinskega RK tov. Alojzu Grabnarju v pisarni oddelka za zdravstvo in socialno skrbstvo občine Trbovlje v dopoldanskih urah do 1. decembra 1956.

Tečaj je namenjen predvsem za pomoč bolnikom v domači oskrbi. Ker je snov zanimiva in službi namenu eni izmed glavnih nalog RK, lažjanja trpljenja bolnikov, je pričakovati, da bo odziv povoljen.

Tečaj je brezplačen.

Občinski odbor Rdečega križa, Trbovlje

HIŠA (vseljiva) z vrtom in sadovnjakom zaradi selitve naprodaj. Naslov v upravi lista.

PRODAM HIŠO v Zgornjih Trbovljah. Naslov v upravi »Zasavskega tednika«.

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki so spremili na njeni zadnji poti našo dobro mamo, babico in prababico

JERO AŠKERO

Enako se zahvaljujemo za številne vence in cvetje, govornike, godbi in še posebej vsem sosedom in prijateljem. Otroci z družinami

Otroci z družinami

PRODAM MANJŠE POSESTVO zraven glavne ceste »Pijavsko« — pol ure od železniške postaje Brestanica. Cena po dogovoru. Naslov v upravi lista.

Razpis

za tečaj Politične šole pri CK ZKS

(od 6. februarja do 30. junija 1957)

Petmesečni tečaj Politične šole pri CK ZKS daje osnovno ekonomsko-politično izobrazbo predvsem delavcem in delavkam, ki se že udeležujejo v delavskem upravljanju in v družbenih organizacijah.

Priglasitve za sprejem v šolo pošljite na upravo Politične šole pri CK ZKS, Ljubljana, Parnova ulica 37, II. trakt, do 31. decembra 1956, hkrati pa tudi na svoj občinski komitej. V priglasitvah navedite osebne podatke o dokončanih šolah in tečajih, o stažu in funkcijah v političnih organizacijah, o osnovnem poklicu in zaposlitvi in o višini mesečnih prejemkov.

Šola ima internat, ki je namenjen predvsem tovarišem in tovarišicam izven Ljubljane. Podrobnejša pojasnila dobiti na upravi šole oziroma na občinskem in okrajnem komiteju ZKS svojega področja. O sprejemu v tečaj bo vsak posameznik pisмено obveščen, in sicer najmanj 14 dni pred pričetkom tečaja.

Prodamo poltovorni avto

znamke »Fiat«. Interesenti državnih podjetij in ustanov naj se oglašijo glede nakupa do 10. decembra 1956. — Po tem datumu je nakup avtomobila na razpolago privatnikom.

MESTNA KLVANICA RADEČE

RADIO

V TEM TEDNU

Poročila poslušajte vsak dan ob 5.05, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00 in 19.00 radijski dnevnik ter ob 22.15. Oddajo »Zeljele ste — poslušajte« ob delavniki ob 14.35, ob nedeljah pa ob 14.15. Kmetijske nasvete in kmetijsko univerzo vsak delavnik ob 12.30. »Naš jedilnik« vsak delavnik ob 7.20. Oddajo »Dobro jutro, dragi poslušalci« (pester glasbeni spored) na vsak delavnik od 5.00 do 7.00.

NEDELJA, 25. NOVEMBRA

6.00—7.00 Veseli in poskočne za prjetno nedeljsko jutro. 7.35 Operetna in lahka glasba. 9.15 Slovenske narodne in domače pesmi. 9.45 Se pomnite tovariši — Tone Kolar: Na llovri gov. 11.35 Gostje iz Roina: Igra orkester Herman Hagedstedt (Prva izvedba v Radiu Ljubljana). 13.30 Za našo vas. 16.00 Nedežaj o gorški rezevalni sitizbi (reportaža). 16.30 Promenadni koncert. 17.30 Radijska igra — Menander: Lepotica s Samosa (ponovitve). 18.25 Melodije za dobro voljo (Igrajo orkestri George Melachrine, David Rose in Ray Sinatra, poje Mario Lanza. 21.00 Kulturni razgledi.

PONEDELJEK, 26. NOVEMBRA

11.00 Uvodni takti. 11.35 Vojška godba p. v. Jozeta Bruna igra Danila Bučarja. »Belokranjske pisane«. 12.40 Skladbe slovenskih avtorjev izvaja Mariborski instrumentalni ansambel, sodelujeta tenorist Bogo Lukeš in violonist Ivan Pal. 13.15 Od melodije do melodije izvajajo orkestri: Stanley Black, Peter Yorke, Andre Kostelanetz, Mitch Miller, Aime Barrell in Paul Weston, solisti: Angea Maria, Guy Mitchell, Lucienne Dellyee, Doris Day in zbor. 14.05 Radijska zola za visjo stopnjo. Maki Sajko: 8 pravljati na sovražnika. 15.40 Utrinki iz literature: Dane Debič: Kurjerva pot. 17.00 Zabavna in plesna glasba na tekočem traku. 18.00 Družinski pogovori. 18.10 Ruske narodne poje Slovenski oktet. 18.30 Radijska univerza — dr. Vital Manohin: Dolgoročna vremenska napoved. 20.00 Mladinska oddaja.

TOREK, 27. NOVEMBRA

8.50 Veseli Planšarji igrajo. Brdniki fantje poje. 9.15 Reportaža. 10.30 Jezikovni pogovori (ponovitve). 10.45 Glasba iz filma »Točno opoldne«. »Skrivnostna tema« Ljubljane iz New Orleansa. »Zvezde luči«. »Oklahoma«. »April v Parizu«. »Ivanhoe«. »David in Bathsheba« in »Sjreje«. 11.15 Za dom in zene. 11.30 30 minut sklad za razne instrumnte. 13.30 Pester operi; spored. 14.20 Zanimivosti iz znanosti in tehnike. 17.10 Edinov kolektivni čestitajo. 18.00 Sportni tednik. 20.00 Domače aktualnosti.

SREDA, 28. NOVEMBRA

11.00 Venček slovenskih narodnih in domačih pesmi. 13.15 Igra zabavnih ot, koster p. v. Boruta Lesjaka. 13.30 Delovni kolektivni čestitajo. 15.30 Prenos mednarodne nogometne tekme Anglija : Jugoslavija iz Londona — reportaža Mladen Delić. 17.15 »Pesmi dobre volje« — Izvajajo zbor in narodna družina Radia Zagreb p. v. Sergeja Ramiša in grupa pevcev in solstov Radia Beograd. 18.00 Kultur: pregled. 18.15 Delovni kolektivni čestitajo. 19.30 Čestitke za Republiko. 20.00 Mitja Mejak: 3000 km po jugoslovanskih cestah (reportaža).

ČETRTEK, 29. NOVEMBRA

6.00 Budnica. 6.10 Pesni borbe, dela in zmage. 8.30 Dobro seme smo sejali. (Ob dnevu republike). 8.50 Koncert pihalnih godb. 9.25 Tri knatate — tri premiere v Radiu Ljubljana — B. Arnič: Z vzhodom. M. Kozina: Tlaška. R. Simoniti: Kotlednica mladinskih brigad. 10.30 »Osmajlini bratci« (reportaža). Predsedstva SRSK. 14.15 Obisk pri invalidskem pevskem zboru. 15.15 Igrajo prikljubljani zabavni orkestri. 15.45 Petar Konjović: Odločki iz opere »Kotlina«. 17.15 Radijska igra — »Kavki: Vlak Stev. 612. 19.30 Lahka glasba. 20.00 »Od Skoplja do Ljubljane« (Oddaja jugoslovanske narodne glasbe).

PETEK, 30. NOVEMBRA

7.35 Zabavne melodije. 11.00 Veliki partizanski tečaj. 11.30 Prikljubljani solisti in orkestri. 13.30 Melodije za razvedrilo. 15.15 Veseli zroki. 16.00 Pri spevek jugoslovanske mednarodne znanosti in tehniki. 16.45 Zabavno popoldne.

SOBOTA, 1. DECEMBRA

11.00 Igra kvintet Jozeta Ramptiča. 11.15 Dobro dan, otroci! (Vlado Firm: Dve zgodbi). 11.30 Slovenske narodne in priredbi Danila Bučarja in Cirila Fregija. 13.15 Igra kvintet Slavka Avsenika. 14.20 Zanimivosti iz znanosti in tehnike. 15.40 Nove knjige. 16.00 Glasbene uganke. 18.00 Okno v svet. 18.30 Jezikovni pogovori. 20.00 Veseli večer. 21.00 Igramo za ples in razvedrilo.

Vsega po malem ZA vse

7 DNI PO SVETU

Pretekli teden ni prinesel nobenih večjih sprememb na mednarodnem pr.orišču, vsaj takih ne, ki bi kot »bomba« razburkale svet. Navzlic temu pa leži v ozračju sumljiva mora, ki nam ne dopuščajo, da bi zazrli pametno rešitev iz trenutne zagate, v kateri se je znašel svet.

Titove izjave

Največ pozornosti te dni so bile deležne izjave predsednika Tita na sestanku partijskega aktiva mesta Pulja. V daljšem govoru je razčlenil trenutni položaj na svetu in jugoslovansko stališče do dogodkov, ki svetovno javnost najbolj zanimajo. Odločno je odgovoril na namigovanja na Vzhodu in Zahodu o vlogi sodobne Jugoslavije. Pri tem je ugotovil:

da stalinizem v nekaterih vzhodnoevropskih deželah ni mrtel s tem, če so pričeli obračunavati s kultom osebnosti. Treba je spremeniti sam sistem stalinizma;

da so dogodki na Madžarskem in na Poljskem posledica prizadevanj, ki naj odpravijo staro navlako »stalinizma« (četudi so dogodki na Madžarskem šli posebno pot);

da se vodstvo KP Sovjetske zveze nekam boji revolucionarnih gibanj v vzhodnoevropskih državah in

da so v nekaterih teh deželah spriči madžarskih dogodkov pričeli hvaliti stalinizem kot pred 20. kongresom KP Sovjetske zveze.

Predsednik Tito je ocenil prvo sovjetsko vojaško intervencijo na Madžarskem kot veliko napako, saj je imela namen, ohraniti na oblasti med madžarskimi delovnimi množicami osvoje-

nega Geroeja in še nekatere stare staliniste. Druga intervencija, ki jo je terjala sedanji vladni predsednik Kadar, ima pa drugačen pomen, ker so se v sicer množični vstaji madžarskega ljudstva proti Geroeju in njegovim okrepili socializmu sovražni element in izkoristili tudi delavce in zavedne socialiste za načrte.

Pobude

V času, ko prihajajo na egiptovski ozemlje oborožene enote Združenih narodov, da bi počasi odpravile napadalce domov, je sovjetski premier Bulganin poslal Zahodu poslanico, v kateri znova poziva na razorožitev. Sovjetski načrt upošteva in sprejema tudi Eisenhowerjev predlog o značni inspekciji. Iz Washingtona poročajo, da predsednik načrt skrbno proučuje. Zato, da prihaja sicer dober načrt v času, ko se je pojavila agresija na zemlji in ko ljudje ne vedo, ali ni vmes samo — propagandna poteza. Del zahodnega tiska je že tako napisal...

Generalna skupščina, ki zaseda te dni, se ukvarja s svesko krizo in pa z dogodki na Madžarskem. Te dni je ponovno pozvala napadalce, naj se umaknejo, in prejela prek glavnega tajnika ugodne obljube v tem smislu. Prav tako je terjala od Madžarske, naj dovoli opazovalcem OZN pristop na madžarsko ozemlje in ne dopusti, da bi sovjetske sile deportirale madžarske državljane za svoje meje.

Jugoslavija je uradno sporočila, da te vesti niso potrjene in da bi resolucije v tem smislu ne kazalo sprejeti, ker bo samo še bolj zamotala že itak zamotan položaj.

Obsodba anglo-francoske agresije

Predsednik Tito je obsodil anglo-francosko agresijo in posebno poudaril žalosten pojav, da se je zanjo odločila pariška vlada, ki jo vodijo socialisti. Tega madeža socialistična stranka ne bo mogla zbrisati nikoli.

Odmevi po svetu na govor predsednika FLRJ so bili veliki. Omeniti pa moramo, da so se prizadeti tako na Vzhodu kakor na Zahodu oprijeli samo tistih izjav, ki napadajo »nasprotnika«. S tem so sami sebe obsodili. To velja tudi za Sovjetsko zvezo in njene uradne komentarje.

Navdušenje

Nekemu novinarju je direktor newyorške Metropolitan Opere zaupal, da so v Operi v zadnji sezoni porabili 62.408 žarnic, da so porabili za tiskanje gledaliških programov nad 1500 kilogramov papirja in da so zbrali skoraj 80 kg usnja ženskih rokavic, ki so jih navdušene gledalke raztrgale pri ploskanju.

DODATEK ZARADI SMRADU

Pristaniški delavci v Sydneyu (Avstralija) dobivajo poseben dodatek k plači zaradi smrada. Raztovarjajo namreč čebulo iz Japonske.

Kino v novem Delavskem domu

Poleg gledališke dvorane bo v novem Delavskem domu v Trbovljah tudi kino dvorana. Ker bo kino urejen z najnovejšimi napravami za prikazovanje raznih sistemov, kakor so n. pr. widescreen, vistavision, super-scope in z najbolj razširjenim cinemascope sistemom, sodimo za potrebno, da seznanimo naše kino obiskovalce o tej najnovejši pridobitvi s sledečim:

V mnogih državah se je v zadnjih letih zelo razširila televizija, t. j. sistem prikazovanja slik v sprejemnih aparatih. To je imelo za posledico, da mnogi ljudi kino predstavni več tako redno obiskovali kakor prej. Obisk je zato v kinematografski stalno nazadoval in pokazala se je potreba, da se v kinematografiji uvede nekaj novega, kar bi spet privabilo ljudi v kino dvorane. To se je filmskim producentom v polni meri posrečilo, kar je razvidno iz podatkov in poročil raznih svetovnih časnikov, ki pišejo, da obisk kinematografov spet narašča. To je tudi razumljivo, ker je pač dosti večji užitek videti dogajanje v večjih dimenzijah kot pa samo v televizijskem aparatu.

Kakor izgleda, je novi sistem prikazovanja filmov že mnogim več ali manj znan, ker so imeli priložnost videti ta način predvajanja filmov že v tujini ali pa tudi pri nas doma. Nedvomno je to velika pridobitev za našo kinematografijo, ki bi jo lahko primerjali samo s prehodom nemega na zvočni film. Tudi kino aparatura v novem Delavskem domu v Trbovljah bo urejena s to najnovejšo pridobitvijo, kot drugi kinematografi v naši republiki. Škoda je le, da filmov po novem sistemu (morda razen enega) prve čase še ne bomo gledali, ker zaradi potrebe preurejanja kinematografov takih filmov še ni dovolj v državi. Upamo pa, da se bo to vprašanje uredilo že v prvih mesecih prihodnjega leta.

Kakor smo že omenili, je med vsemi sistemi trenutno najboljši tako imenovani cinemascope sistem, ker nam prikaže plastično sliko v globino, še važnejši pa je plastični zvok, ki se ne prenaša samo preko zvočne kombinacije za filmskim platnom, temveč tudi preko zvočnikov, ki so nameščeni ob straneh dvorane. Slika teh filmov bo pri nas približno tri-

krat večja kot do sedaj in bo merila v širino skoro 10 metrov, v višino pa 4 metre. Pri nas bomo — kot rečeno — za sedaj predvajali še danes običajne filme, ker bo naša nova aparatura urejena tudi za ta sistem.

Kot otvoritveno premiero bo trboveljski kino predvajal slovenski film »Dolina miru«. S tem bo kino dal poudarek pridobitvi naše domače slovenske kinematografije, ki je s tem filmom doživela lep uspeh pri vseh kino obiskovalcih v državi. V Ljubljani je imel ta film med vsem letošnjimi največji obisk in tudi v Mariboru so morali predvajanje filma »Dolina miru« zaradi nepričakovano velikega obiska podaljšati.

Končno še nekaj o vstopnini v novem kinematografu. Zadnje čase je slišati v Trbovljah netočne govorice o visokih ce-

KNAPOVSKI HUMOR

Na dolgo tega, ko sem obiskal starega rudarja. Beseda je dala besedo in jel mi je pripovedovati nekaj drobnih rudarskih anekdot, ki so se mi zdele vredne, da jih zberem in spravim na papir. Pri-sluhnite jim...

„Nikar se ne jezi, saj nisem bil daleč“

Janez je prišel domov ob pol treh zjutraj. Ivana pa huda, da je robantila še dve uri potem, ko je Janez že sladko smrčal. Naslednji dan je imel mačka. Ivana mu je morala kuhati čaj in dajati krompirjeve olupke na glavo.

Naslednjo noč bi morali zapiti Andražovo obletnico dela v jami. Janez je tuhtal in tuhtal, pa mu ni prišlo nič pametnega na misel. No, po temeljitem tuhtanju je le našel rešitev.

Po večerji je nesel čevlje v vežo, dal pod pazduho suknjič in klobuk in se vrnil v kuhinjo. Tam je še nekaj časa prebiral časnik, dvakrat, trikrat skočil ven, ženi pa ternal, da mu v želodcu ni nekaj prav.

Ko je stopil ven četrtič, je previdno in brez šuma zaklenil

vrata, dal ključ v žep in odšel k prijateljem.

Zgodaj zjutraj se je vračal. Malce se ga je nalezelo, zato je na moč previdno vtaknil v ključavnico ključ. Toda le-ta ga je izdala: na vso moč je škrtnilo, čim pa je bil skozi vrata, se je posvetila luč.

Kako sta se tisto noč z ženo sporazumela, veste samo Janez in Ivana. Toda Ivana še danes veruje, da je mož prečepel štiri ure na... Kako ne, saj ga je ščipalo v želodcu...

„Kaj, takšno pijačo točite pri vas?“

V gostilni je sedela knapovska družina. Pridno so si nalivali kozarce in jih seve še bolj pridno praznili. Janez je nekaj časa štel litre, nato pa se mu je v glavi vse nekam čudno zamotalo, da ni vedel, ali so jih popravili šest ali deset.

Gostilničar je bil za čudo ustrezljiv. Venomer se je smukal okrog fantov in jih silil, naj še zvrnejo kakšen bokalček. Ko se je za hip odstranil, so rudarji pomaknili glave bliže.

Prvi je začel Janez. »Fantje, jaz nimam v žepu nič več kot dvanaest dinarjev in nekaj

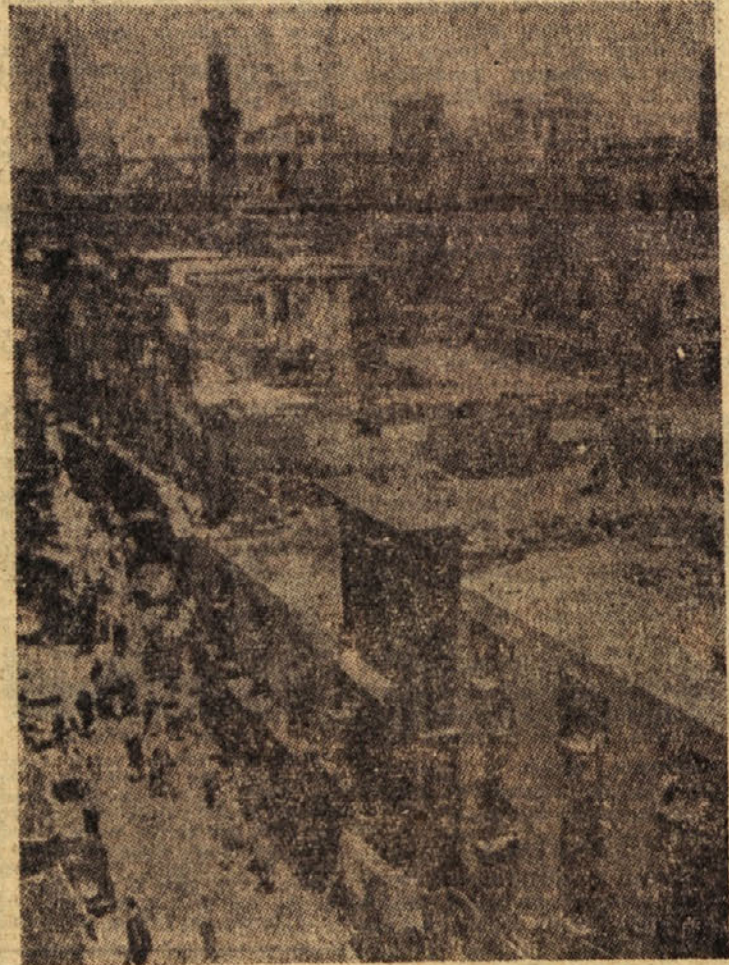
seveda od vsakega obiskovalca morala zahtevati red in disciplino.

Z odprtjem kinematografa v novem Delavskem domu bo kino uprava ponovno uvedla dva filmska sporeda tedensko, kar bodo obiskovalci razvideli iz vsakokratne številke »Zasavskega tednika« in iz reklamnih omari kinematografa. U. F.

par.« Drugi je imel nekaj dinarjev manj, tretji še manj in tako po vrsti... Vsega skupaj so zbrali nekaj kovačev. Kako prevariti gostilničarja? Janez ni niti pisnil, samo za kratek hip se je odstranil. Ko je birt prinesel na mizo še en bokal, je Janez hitro odtočil nekaj kozarcev in na moč ravnodušno vrgel v preostalo tekočino v steklenico dolgo deževnico. Nato so poklicali gostilničarja in mu pokazali živalico, ki se je čudno zvijala v neprosto voljnem jetništvu. In ko je Janez zatarnal, da ga čudno ščiplje po želodcu in nekaj namignil, da so bržkone že prej popravili kakšno podobno živalico, je gostilničar na moč prijazno povedal, da naj bodo za božjo voljo tiho, zbrisal račun in postavil na mizo še bokal najboljšega...

Razlog

Uredništvo nekoga podeželskega časopisa v ZDA je prejelo pismo neke učiteljice, v katerem je ta spraševala, kaj bi storila, ker ne more več prenašati svojega moža, ki je z vsakim dnem bolj podoben dr-
žavnemu poglavarju.

Porušeni Kairo

V OBJEMU HUERTO LOPEZ

ZELENEGA PEKLA

ROMAN 35 Priredil Vlado Petar

»Tam,« je odvrnil in mukoma obrnil glavo proti palmi.

»Nad Amazonko!«

Uvidei sem, da ne bom dobil treznega odgovora.

»Ne pustite me samega!« je ponovil.

»Ne bomo te pustili!« je odvrnil Juan.

»Ne ustrelite me. Jaz nočem umreti v džungli!«

»Nosili te bomo, čeprav do Amazonke. Saj ne more biti več daleč.«

Toda Pedro ni več slišal. Njegovo ječanje je zamrlo. Čepeli smo ob njem in čakali konca. Ni se več zavedel. Zvečer je Juan s kolom izkopal jamo v vlažno, pragozdno zemljo.

Zjutraj smo se napolnili dalje, in sicer poslednji člani propadle ekspedicije, na katero so polagali toliko nade. Hodili smo še vedno skozi goste liane, se spotikali ob trhla debela iskali prehode v trnju, dokler si nismo utrujeni in izmučeni poiskali prenočišča v zavetju pritlikavega barbasca, obdani od strupenih žuželk, kač in zveri v tej prekleti džungli.

Drugo jutro sem nagovarjal lovca Vasca, naj poišče sonce, vendar je okleval. Preveč ga je prizadela peonova smrt.

»Saj ni treba, da skačeš z drevesa na drevo,« sem dejal. »Dobro veš, da je to naša edina rešitev. Sonce nam bo kazalo pot in privedlo do Amazonke.«

Razumel me je in ubogal. Splezal je na palmo in občepeel pod krošnjem kot opica. Ni se več upal naprej.

»Ali vidiš sonce?« sem zavpil.

»Vidim svetloblo!«

»Kje?«

»Vse naokoli!«

»Povzpni se na krošnjo! Saj ne boš padel! In prinesi nekaj banan!«

Vasco se je počasi povzpnil na krošnjo. Priletel je nekaj sadežev. Spet sem zavpil:

»Ali sedaj vidiš sonce?«

»Mislim, da vidim, odkod prihaja svetloba!«

»Pojdi dol! Vrzi še nekaj banan!«

Trepetajoč je splezal z drevesa. Pobrli smo raztresene sadeže in jih molče pojedli.

Ponoči me je Juan prebudil. Tresel me je za ramena.

»Señor! Señor! Zakaj kričite?«

Ničesar nisem vedel. Kričal sem v spanju. Usedel sem se zraven peona.

»Amazonka mora biti blizu,« je zamrmral.

»Zakaj?« sem vprašal

»Zemlja postaja vedno bolj vlažna. Vonjam vodo.«

Začuden sem ga pogledal. »O čem si sanjal, Juan?«

»O vodili! mi je odvrnil smehljaje. »O veliki, globoki vodi, polni aligatorjev.«

Zamislil sem se. Aligatorji pomenijo sedaj srečo, pomenijo Amazonko.

»Kaj misliš početi, če se vrneš domov?« sem vprašal.

»Kupil si bom kos džunglje ob obali in si sezidal hišo. Postal bom hacienda.«

»Ti se misliš vrniti v džunglo?« sem nejevolno vprašal.

»Spremenil jo bom v plantažo,« je odvrnil. »Postal bom bogat.« Nenadoma je hlastno vprašal: »Ali mislite, da me bodo plačali kljub temu, da je ekspedicija propadla?«

»Seveda,« sem odvrnil. »In če naju ne požro zveri, ne zadavijo kače, ne ugonobi strupena golazen, ne okužijo bacili in ne vsesa močvirje, ti bom še jaz poslal iz Ria nekaj.«

»O! je vzkliznil. »Potem bom bogatejši kot don Rodego dos Testa Francisco del Cam, o!«

»Kdo se skriva pod tem veličastnim imenom?« sem vprašal.

»To je moj plantažnik. Zanj dela kakih pet sto peonov.«

»Hm,« sem dejal zamisljeno. »Velik človek. Njemu brez

dvoma ni treba hoditi v džunglo umirat. Toda Juan, ne pozabi na, če!«

»Na kakšen, če?«

»Če naju ne požro zveri, ne zadavijo kače, ne ugonobi strupena golazen...« sem hitel naštevati.

Prijel me je za roko.

»Señor, vi preveč mislite o tem! Kdor misli, tistega gotovo zadene. Kaj boste počeli vi, če se vrnete?«

Ostrmel sem nad to modrostjo. Res, mnogi so umrli zaradi lastne slabosti.

»Ne vem,« sem odvrnil.

»Ali boste pisali knjige?« je vprašal spoštljivo.

»Ne verjamem.«

»Gotovo imate družino,« je dejal samoumevno. »In črna vas nestrpno čaka...«

»Nisem oženjen,« sem žalostno odvrnil. »Sam sem.«

»Tudi jaz nimam družine, a čaka me dvojje deklet. Oni me bosta potolažili.« Dvignil je roko in pokazal pločevinast obroč.

»Tega mi je dala Ora.«

Prikimal sem mu. Na dnu srca sem ga zavidal. Spet sem se vlegel in se potopil v kratki, nemirni sen.

Proti jutru me je prebudilo kričanje. Še v polsnu sem planil pokonci. Jaguar je napadel Juana, ki je divje otepal okoli sebe in ga tolkel po lisasti glavi.

Tedaj sem zapazil poleg sebe puško. Bliskovito sem jo zgrabil in začel streljati, dokler nisem izstrelil zadnjega naboja.

Zver je spustila žrtev in izginila v grmovju. Skočili smo pokonci in obkrožili peona. Toda ležal je negiben. Kri na prsih in na glavi se je že strčila. Po črnih, mastnih madežih so lezle mravlje. Tedaj sem stisnil pesti in solze so mi zalile oči.

V nemoči sem se zrušil zraven trupla. Bridko sem ihtel. Ko sem vstal, sem se še enkrat ozrl na mrtvega.

»Zaman si sanjal o bogastvu in svojih dekletih! Tudi Orina zapetnica te ni rešila smrti. Bolje bi bilo, da nisi nikoli sanjal!«

Opotekajoč in spotikajoč sem zbežal od njega.